

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

**Təhsil millətin
gələcəyidir!**
H.Əliyev

9 iyun 2017-ci il №21(8737)

www.muallim.edu.az

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

muallim@edu.gov.az

Bu sayımızda

**“Daha aktiv əmək
bazarı siyasətinə
ehtiyac var”**

→səh.2

**Xüsusi təhsilə ehtiyacı
olan uşaqların təhsilinə
manea yaradan səbəblər**

→səh.7

**Universitet təhsilinə
start necə başlayır?**

→səh.8

**Uşaqlar hansı
yaşda idmanla
məşğul olmalıdır?**

→səh.14

Mən SABAHam

İlk məzunlardan gözləntilər böyükdür

“SABAH mənə bacarıqlarımı inkişaf etdirmək, daha savadlı olmaq imkanı verdi. Ən əsası, mənə mühit verdi. Artıq SABAHın ruhunu hiss edirəm”. Fəxrli “Mən SABAHam” deyən 722 məzundan biri, Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) tələbəsi Nüşabə Mahmudzadə bu fikirdədir. O, Günay İmanzadə (BDU), Şahin Xəlilov (Azərbaycan Texniki Universiteti), Çiçək Salamova (Azərbaycan Dillər Universiteti), Gülnar Atakişiyeva (BDU), Sadiq Əsgərov (Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti), Ceyhun Bayramov (Azərbaycan Texniki Universiteti), Sevinc Şeydayeva (BDU), Yeganə İbadlı (BDU), Nərin Ələkbərli (BDU) və 2016-2017-ci tədris ili üzrə SABAH qruplarından məzun olan yüzlərlə gənc bu fikirdədir ki, xaricdə təhsil alanların hər birinin etdiyini SABAH qruplarının üzvü olaraq onlar da gerçəkləşdirə bilib.

→Ardı səh.3

Şəffaf, obyektiv və vaxt itkisinə yol vermədən

Müəllimlər yerdəyışmənin tam elektronlaşdırılmasını mühüm dəyişiklik kimi dəyərləndirirlər

Təhsil Nazirliyi sistemində daxil olan ümumi təhsil müəssisələrində müddətsiz müqavilə ilə işləyən müəllimlərin iş yerinin eyni rayon (şəhər) daxilində yerdəyışməsi başa çatıb. Mayın 26-dan başlayan yerdəyışmə prosesi proqram təminatı tətbiq edilməklə aparılıb. Şəffaf və sosial statusun bütün parametrləri nəzərə alınaraq həyata keçirilən eyni rayon (şəhər) daxilində yerdəyışmə nəticəsində 650 nəfər müəllim elektron ərizədə göstərdikləri seçimləri üzrə yerləşdirilib.

Dəyərləndirmə zamanı müəllimlərin sosial statusu əsas götürülüb. Eyni zamanda onların diaqnostik qiymətləndirmədə göstərdikləri nəticə də nəzərə alınır. Əgər yerdəyışmə ailə vəziyyəti və yaxud səhətlə bağlıdırsa, əsas üstünlük möhz bu amillə verilib. Yerdəyışmə zamanı bir neçə

müəllim eyni vakant yeri göstərdikdə isə bu zaman akademik göstəricilər, o cümlədən diaqnostik qiymətləndirmənin nəticələri nəzərə alınıb.

Müəllimlərin yerdəyışməsi davam edir. Belə ki, 8-12 iyun tarixlərində bir rayon (şəhər) məktəbindən başqa (rayon) şəhər məktəbinə yerdəyışmə baş tutacaq. Bu proses də müsabiqəsiz, müəllimlərin sosial statusu əsas götürülməklə həyata keçiriləcək.

Yerdəyışmədə iştirak etmiş müəllimlərin bir neçəsinin bu proses haqqında təəssüratını təqdim edirik.

Aysel Alcanova, Bakı şəhəri, 95 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi:

– Mən 2015-ci ildə Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun “İbtidai sinif müəllimi”

ixtisasını fəxri fərmanla bitirmiş və həmin il Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi müəllimlərin iş qəbulu müsabiqəsində iştirak edərək Yasamal rayonu 38 nömrəli məktəbə müddətsiz müqavilə əsasında əmək fəaliyyətinə başlamışam.

2015-ci ilin dekabr ayında respublikamızda ilk dəfə keçirilən müəllimlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsində 58 bal toplamışam. Lakin 2 il işlədiyim təhsil müəssisəsinin yaşayış yerindən çox uzaq olması və bundan yaranan çətinliklər məni iş yerimi dəyişdirmək üçün təşəbbüs göstərməyə vadar etdi. 2017-ci ildə respublikamızda yeni qurulan sistem üzrə Təhsil Nazirliyinin mərkəzləşdirilmiş qaydada keçirdiyi eyni rayon daxilində müəllimlərin iş yerlərinin dəyişdirilməsi müsabiqəsində iştirak etdim. Sevindirici ki, arzuladığım məktəbə düşmüşəm. Növbəti tədris ilindən Xətai rayonunda yerləşən 95 nömrəli tam orta məktəbdə işləyəcəyəm. Təhsil Nazirliyi bizim kimi

cavan kadrlara çox qayğı göstərir, müəllimlərin bilik və bacarıqlarını yüksək qiymətləndirir. İştirak etdiyim müsabiqələr üzrə bu nəticəni əldə etmişəm. Təhsil Nazirliyi öz işini tam şəffaf və obyektiv olaraq həyata keçirir. Hər bir müəllimin iş yerinin dəyişməsi səbəbini, biliyini, bacarığını, nailiyyətini araşdırır və daha sonra yerdəyışməni həyata keçirir. Bütün bunlara görə bu prosesdə əməyi keçən hər kəsə öz təşəkkürümü bildirirəm.

Gülər Hüseynova, Bakı şəhəri, 72 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi:

– Mən Bakının Sabunçu rayonundakı İ.Əliyev adına 96 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi vəzifəsində çalışıram. 2015-ci ilin dekabrında Bakıda keçirilən müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsində iştirak edərək 53 bal toplamışam. Ötən ay Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi eyni rayon daxilində müəllimlərin yerdəyışməsi üzrə müsabiqəyə elektron ərizə verdim.

→Ardı səh.2

UFAZ-da əcnəbi vətəndaşlar da oxuya biləcək

Fransa-Azərbaycan Universitetinin növbəti tədris ili üçün qəbul planı 160 yer müəyyənləşdirilib. Onlardan 120 yer dövlət sifarişli, 40-ı isə ödənişli yerlərdir. Bu barədə iyunun 2-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində keçirilən və bu ali məktəbin nəzdindəki Fransa-Azərbaycan Universitetinin birillik fəaliyyəti, eləcə də UFAZ-a 2017-2018-ci tədris ili üçün tələbə qəbuluna həsr olunmuş mətbuat konfransında açıqlama verilib. Konfransda habelə UFAZ-ın 1 illik fəaliyyəti, burada reallaşdırılan və yaxın pers-

pektivdə tətbiq olunması nəzərdə tutulan yeniliklər barədə də geniş danışılıb.

İki ölkənin 3 universitetinin birləşməsi

Ölkəmiz üçün çox vacib layihə olan Fransa-Azərbaycan Universitetinin yaranması və başa çatmaqda olan tədris ili ərzində burada görülmüş işlər haqqında məlumat verən ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı yeni layihənin Fransa və Azərbaycan respublikaları Prezidentlərinin təşəbbüsü və səyi

nəticəsində reallaşdığını bildirib. Layihədə məqsəd Fransa ilə Azərbaycan arasında elm, təhsil və innovasiyalar sahəsində əlaqələri yaxşılaşdırmaq, Azərbaycan vətəndaşlarına ölkənin səhədlərini tərk etmədən Avropa və dünya keyfiyyətli təhsil almaq imkanı yaratmaqdır. Layihəyə Fransa tərəfindən məşhur Strasburq Universiteti, Renn-1 Universiteti, Azərbaycan tərəfindən isə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti cəlb olunublar. Ötən ilin sentyabrında ADNSU-nun nəzdində fəaliyyətə başlamış UFAZ-da

4 ixtisas – kimya mühəndisliyi, kompüter elmləri, geofizika mühəndisliyi, neft və qaz mühəndisliyi ixtisasları üzrə bakalavrlar hazırlanır. Birinci üç ixtisasda tədris Strasburq Universitetinin, neft və qaz mühəndisliyi ixtisası üzrə isə Renn-1 Universitetinin proqramı əsasında həyata keçirilir. Professor Mustafa Babanlıın sözlərinə görə, UFAZ-da tədris aparılan bütün ixtisaslar Azərbaycan üçün çox lazımlı, brend ixtisaslardır.

→Ardı səh.6

20 nömrəli məktəb-lisey yeni tədris ilindən şagirdləri qəbul edəcək

**Məhəbbət Vəliyeva: “Təhsil müəssisələrinin
mükəmməl maddi-texniki bazasının
olması əsas şərtlərdən biridir”**

→Ardı səh.5

“Təhsil haqqında” Qanunda dəyişikliklər müzakirə edilib

İyunun 7-də Milli Məclisin elm və təhsil komitəsinin iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, komitənin sədri İsa Həbibbəyli gündəlikdəki məsələ barədə məlumat verib.

İclasda “Təhsil haqqında” qanunda dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi müzakirə olunub.

İsa Həbibbəyli bildirib ki, elm və təhsil sahəsində islahatların həyata keçirilməsi Azərbaycanda müasir cəmiyyət quruculuğunun əsas istiqamətlərindən biri olub. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev elmin və təhsilin inkişafına, bu sahədə islahatların aparılmasına xüsusi diqqət yetirir. Artıq bu istiqamətdə aparılan islahatlar da öz bəhrəsini verməkdədir.

Qeyd olunub ki, “Təhsil haqqında” Qanunda dəyişikliklərin əsas məqsədi ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində və ixtisaslar üzrə bakalavriat səviyyəsində birillik hazırlıq qruplarının təşkilidir. Dəyişikliklərə görə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi ali təhsil müəssisələrində və ixtisaslar üzrə bakalavriat səviyyəsində hazırlıq qruplarında tədrisin sonunda keçirilən buraxılış imtahanları nəticəsində müvafiqyyət qazanan tələbələr ali təhsil müəssisələrinin birinci kursuna qəbul olunurlar. Ali təhsil müəssisələrinin hazırlıq qruplarında tədrisin təşkili qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunur.

Beləliklə, ölkəmizdə həm bakalavriat səviyyəsində hazırlıq qrupları yaradılacaq, həm də müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qəbul qaydaları, o cümlədən tədrisin təşkili təmin olunacaq. Hazırlıq qrupları yaradılarkən müəyyən təcrübədə istifadə edilməli, onlar yüksək səviyyədə təşkil olunmalıdır. Ölkəmizdə müəyyən olunan bal həddini toplayan və ali məktəblərə daxil ola bilməyən abituriyentlərin böyük hissəsi orta məktəbi bitirmək haqqında sənədi təqdim etməklə digər ölkələrin ali məktəblərinə üz tuturlar. Bunun nəticəsində isə Azərbaycandan xarici ölkələrə xeyli abituriyent axını olur. Hazırlıq qruplarının yaradılması ilə xarici ölkələrə gedən həmin gənclərin axınının qarşısı alınacaq.

Deputatlar qanun layihəsi haqqında fikir və təkliflərini səsləndiriblər.

Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 21088 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinə (“Qaynar xətt” xidməti, telefon: 146) daxil olan zənglərlə Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2017-ci ilin may ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərlə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində həmin mərkəzlərə ümumiliklə 21088 müraciət daxil olub.

Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 17685 zəng qəbul edilib.

Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrdə 3403 vətəndaşa xidmət göstərilib.

Telefon Məlumat Mərkəzinə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) əksəriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 1315 sənəd (547 məktub, 377 ərizə, 391 digər sənəd) qəbul olunub və qeydiyyatla alınıb.

Daxil olan müraciətlər daha çox müəllimlərin yerdəyışməsi və iş qəbulu, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostrifikasiya) və müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsi ilə bağlı məsələləri əhatə edib.

RƏSMİ XRONİKA

Niyazi RƏHİMOV

“Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq peşə təhsili sahəsinin inkişafına təkan verəcək”.

Bu sözləri təhsil naziri Mikayıl Cəbraylov iyunun 7-də “Azərbaycanda peşə təhsili və təliminin inkişafına Avropa İttifaqının dəstəyi” texniki yardım layihəsinin təqdimatında söyləyib. Təhsil naziri layihənin reallaşdırılmasının peşə təhsili sahəsinin inkişafına xüsusi töhfə verəcəyini deyib. Onun sözlərinə görə, layihənin həyata keçirilməsi nəticəsində peşə təhsili üzrə qanun layihəsinin hazırlanmasına hüquqi dəstək göstəriləcək, normativ-hüquqi baza təkmilləşdiriləcək.

Peşə təhsili sahəsində qarşıya qoyulan vəzifələrdən danışan M.Cəbraylov rəhbərlik etdiyi qurumun bu istiqamətdə əsas hədəflərini də açıqlayıb: “Qabaqcıl beynəlxalq təcrübədən faydalanmaqla davamlı iqtisadi inkişafı təmin etmək üçün yeni texnologiyalar, müasir idarəetmə üsulları və elmi nailiyyətlərdən istifadə olunduca əhəmiyyətlidir. Tədrisin məzmunu və praktiki təlimin yeni iqtisadiyyat strukturuna və tələblərinə uyğun müasirləşdirilməsi əsas hədəflərimizdən biridir. Odur ki, peşə məktəblərinin maddi-texniki bazası gücləndirilib, eyni zamanda, iqtisadi subyektlərlə əməkdaşlıqlar, təlim prosesinin istehsal və xidmət sahələrinə keçirilməsi istiqamətində işlər görüldü. Bu sahədə fəaliyyət göstərən müəllim və təlimçilərin peşəkar səviyyəsinin təkmilləşdirilməsi də vacib hədəflərimizdəndir”.

Nazir qeyd edib ki, Təhsil Nazir-

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 8-də Astara şəhərində dənizkənarı park-bulvar kompleksini genişləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 7-də Lənkəran şəhərində çoxmənzilli binaların əsaslı təmiri və bərpası ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Prezident İlham Əliyev iyunun 7-də İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhaniyə Tehrandə törədilmiş terror aktları nəticəsində insan tələfatı ilə əlaqədar başsağlığı verib.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 6-da Zaqatala rayonunun yol-nəqliyyat infrastrukturunun yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 5-də əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

■ İyunun 5-də dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət

Dəstəyi Fondunun Müşahidə Şurası üzvlərinin təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev iyunun 5-də Elçin İsağa oğlu Quliyevin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ İyunun 4-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri xanım Tereza Meyo Londonda törədilmiş terror aktı nəticəsində insan tələfatı ilə əlaqədar başsağlığı verib.

■ İyunun 3-də Prezident İlham Əliyev İsvetçin Kralı XVI Karl Qustava və ölkənin milli bayramı münasibətilə təbrik məktubu göndərib.

■ Prezident İlham Əliyev iyunun 3-də Azərbaycanda meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafında xidmətlərinə görə Abdulləhim Mövlud oğlu Hacıyevə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 3-də su təsərrüfatı və meliorasiya işçilərinin bir qrupunun “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi, bir qrupuna isə “Əməkdar mühəndis” fəxri adının verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

“Daha aktiv əmək bazarı siyasətinə ehtiyac var”

“Peşə təhsili və təliminin inkişafına Avropa İttifaqının dəstəyi” texniki yardım layihəsinin təqdimatı olub

liy yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması, “Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”nin təsdiq edilməsi dövlət-biznes əməkdaşlığına əsaslanan, ölkə iqtisadiyyatının ixtisaslı kadrlara olan iqtisadi inkişafı təmin etmək üçün yeni texnologiyalar, müasir idarəetmə üsulları və elmi nailiyyətlərdən istifadə olunduca əhəmiyyətlidir. Tədrisin məzmunu və praktiki təlimin yeni iqtisadiyyat strukturuna və tələblərinə uyğun müasirləşdirilməsi əsas hədəflərimizdən biridir. Odur ki, peşə məktəblərinin maddi-texniki bazası gücləndirilib, eyni zamanda, iqtisadi subyektlərlə əməkdaşlıqlar, təlim prosesinin istehsal və xidmət sahələrinə keçirilməsi istiqamətində işlər görüldü. Bu sahədə fəaliyyət göstərən müəllim və təlimçilərin peşəkar səviyyəsinin təkmilləşdirilməsi də vacib hədəflərimizdəndir”.

Nazir qeyd edib ki, Təhsil Nazir-

Şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə “ASAN Xidmət” mərkəzləri ilə Təhsil Nazirliyinin birgə əməkdaşlığına toxunan nazir bu istiqamətdə fəaliyyətin genişləndiriləcəyini vurğulayıb: “Ötən tədris ilindən etibarən “ASAN Peşə” layihəsi çərçivəsində Bakı və Gəncə şəhərlərində yerləşən ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu “ASAN Xidmət” mərkəzləri tərəfindən aparılıb. 2017-2018-ci tədris ilindən başlayaraq bu prosesin “ASAN Xidmət” mərkəzlərinin fəaliyyət göstərdiyi digər şəhər və rayonlarda da həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub”.

Tədbirdə çıxış edən Avropa Komissiyasının Şərq Tərəfdaşlığı Regionu məsələləri üzrə direktoru Laurens Meredit Avropa İttifaqının Təh-

sil Nazirliyi ilə tərəfdaşlığından danışıb: “Bilərəm ki, Tviniq layihəsinin aktiv istifadəçisiniz. Bu, Azərbaycan və Avropa İttifaqı əməkdaşlığının nə dərəcədə vacib olduğunu göstəricisidir. Biz üzv dövlətlərin təcrübəsini Azərbaycanla bölüşməyə hazırıq”.

Laurens Meredit Azərbaycanın “Şərq tərəfdaşlığı” ölkələri ilə ortaq problemlərinə də toxunub: “Son 2 ildə təkcə Azərbaycan, Avropa İttifaqı deyil, bütün dünya çox böyük iqtisadi və maliyyə böhranları ilə üzləşib. Hər yerdə işsizlik səviyyəsi artıb. Böhranın əsas ağırlığı da bugünkü gənclərin üzərinə düşüb. Belə ki, Avropa İttifaqı ötən illərdə işsizlik səviyyəsinin xüsusilə gənclər arasında 2-3 dəfə artdığını şahidi olub. Təhlillər göstərir ki, üzləşdiyimiz çətinliklər məhz bacarıqların uyğunsuzluğundan irəli gəlir. Ona görə də gənclərdə sahibkarlıq ruhu və bacarıqlarını gücləndirmək lazımdır. Daha aktiv əmək bazarı siyasətinə ehtiyac var. Sabahın çətinlikləri ilə üzləşmək istəmiriksə, məhz bu gün gənclərə, o cümlədən zəif təbəqələrə təhsilə çıxış, burada qalmaq imkanları yaratmalıyıq. Onları daha aktiv şəkildə qərarvermə prosesinə cəlb etməliyik. Bunlar Azərbaycan deyil, bütövlükdə Avropanın üzləşdiyi problemdir”.

Herman Sonneveld rəhbəri olduğu layihənin məqsədi və planlaşdırma barədə danışdı, iştirakçıları maraqlandıran sualları cavablandırıb.

Şəffaf, obyektiv və vaxt itkisinə yol vermədən

← Əvvəlki səh.1

Yusif ƏLİYEV

Yerdəyişmədə diaqnostik qiymətləndirmə balı ilə yanaşı, müəllimin yerdəyişməsinin zəruri edən səbəblər də rol oynayır. İş yerini dəyişmək səbəbim hazırda işlədiyim məktəbin yaşayış yerimdən uzaq olması idi. Mən bir müəllim olaraq Təhsil Nazirliyinə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi və ya işə qəbulu prosesinin müəllimin bilik və bacarığına əsasən aparılması, yerdəyişmə zamanı müəllimin topladığı yüksək balın əsas götürülməsi çox sevindirici bir haldır.

Azad Həsənov, Goranboy rayonu, Qızılhacılı qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin tarix müəllimi:

- 2016-2017-ci tədris ilində Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində 58 bal toplayaraq Goranboy rayonu, Todan kənd tam orta məktəbinə tarix müəllimi təyin olunmuşam. Bu il aprel ayının 27-də Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi müəllimlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsində iştirak edərək 58 bal topladım. Bu bala uyğun olaraq, 26-30 may tarixlərində keçirilən müəllimlərin yerdəyişməsi müsabiqəsində iştirak etdim. Yerimi dəyişməyim əsas səbəb səhəhtimdəki problemlərdir. Neçə illərdir revmatizmdən əziyyət çəkirəm. Ailə problemi ilə bağlı məsələləri də səbəb kimi gətirdim. Şəffaf və obyektiv keçirilən yerdəyişmə müsabiqəsindən uğurla keçdim və Goranboy rayonu, Qızılhacılı qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbinə təyin olundum.

Təhsil Nazirliyinin son illərdə həyata keçirdiyi islahatları, tətbiq olunan yenilikləri bir gənc müəllim kimi mən də dəstəkləyirəm. Bundan sonra da təhsildə irəliləyişlər, şübhəsiz ki, olacaq. Mən gənc müəllim kimi buna əminəm. Çünki təhsilimiz qəzətsiz, vicdanlı, işgüzar insanların əlindədir. Yerdəyişmə edib uğur qazananları öz adımdan təbrik edirəm.

Vüqar Hüseynov, Quba rayonu, Püştəqasım kənd tam orta məktəbinin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi:

- Quba rayonunun Təngəaltı kəndində Azərbaycan dili-ədəbiyyat müəllimi işləyirdim. Bu məktəbə 5 il bundan qabaq Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi mərkəzləşdirilmiş imtahan nəticəsində

Aysel Alcanova

Gülnar Hüseynova

Azad Həsənov

Vüqar Hüseynov

Şəlalə Əliyeva

Anar Azəri

işə qəbul olmuşam. 2016-cı ilin dekabr ayında Qubada keçirilən müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsi imtahanında iştirak edərək 56 bal topladım. Bu ay həmin balla yerdəyişmə etmək qərarına gəldim. Yerdəyişmədə DQ balı ilə yanaşı, sosial faktorlar da rol oynayır.

Yerdəyişmə səbəbim hazırda işlədiyim məktəbin yaşayış yerimdən çox uzaqda yerləşməsi idi. Şəffaflıqla həyata keçirilən müsabiqədə istəyim nəzərə alındı və Quba rayonunun Püştəqasım kəndində keçidim təsdiqləndi. Biza yaradılan şəraitə görə Təhsil Nazirliyinə təşəkkürümü bildirirəm.

Şəlalə Əliyeva, Şəmkir rayonu, Çinarlı 1 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi:

- Şəmkir rayonu, Yeniabad kənd tam orta məktəbində işləyirdim. Özüm Seyfəli kəndində yaşayıram. 2 körpə övladım olduğuna görə məktəbə gedib-gəlməkdə çətinlik çəkirdim. Yollarda vaxt itkisi ilə üzləşirdim. Bu səbəbdən Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi ilə bağlı müsabiqəyə sonüzlərimi təqdim etdim.

Şükürlər olsun ki, nazirlik məsələni tam obyektiv araşdırdı və mənim iş yerimi yaşadığım ünvana - N.Süleymanov adına Çinarlı 1 nömrəli tam orta məktəbə dəyişdi.

Nəzərə çatdırım ki, diaqnostik qiymətləndirmədə də kifayət qədər yüksək - 51 bal toplanmışam. Bu, müsabiqədə xüsusilə nəzərə alınır. Mən Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarına minnətdaram. Çox sağ olsunlar ki, biz müəllimlərə, gənclərə belə şərait yaradırlar. Mən də söz veririm ki, dövlətimizin mənə göstərdiyi etimadı doğruladacağam.

Anar Azəri, Quba rayonu, Xinalıq kənd məktəbinin müəllimi:

- Mən 2015-ci ildə Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində müvafiq bal toplayaraq Quba rayonu, Qəçər-Zeyid kənd tam orta məktəbində informatika müəllimi kimi çalışmağa başlamışam. Bu il ailə həyatı qurmağımla bağlı olaraq iş yerimi dəyişmək zərurəti yarandı. Mən və Qubanın başqa kəndində riyaziyyat fənnini tədris edən həyat yoldaşım Se-

vinc Zakirzadə ilə birlikdə Təhsil Nazirliyinin mərkəzləşdirilmiş qaydada apardığı müəllimlərin yerdəyişməsi müsabiqəsinin ilk mərhələsində iştirak edərək, Qubanın Xinalıq kəndində yerləşən məktəbdə fəaliyyətimizi davam etdirmək üçün elektron ərizə yazdıq. Bizim sənədlərimiz araşdırılıb və buna razılıq verilib.

Təhsil Nazirliyinin bu müsabiqəni proqram təminatı tətbiq etməklə keçirməsi nəticəsində biz evdən çıxmadan, heç bir idarəyə müraciət etmədən, vaxt itkisinə yol vermədən arzu etdiyimiz yerə yerdəyişmə edə bildik. Yerdəyişmənin bu üsulla keçirilməsinin ən böyük üstünlüyü isə şəxsi maraqlar olmadan, tam şəffaf və obyektiv olmasıdır. İstər müəllimlərin işə qəbulu, istərsə də yerdəyişməsinin müasir informasiya texnologiyaları və metodları tətbiq edilməklə keçirilməsi nəticəsində minlərlə müəllim heç bir ödəniş etmədən istəyinə uyğun yer seçərək işə qəbul olub və ya arzu etdiyi yerə yerdəyişmə edib. Bu, nazirliyin müəllimə verdiyi diqqətin bariz nümunəsidir.

Paytaxt məktəbliləri Milli Məclisdə olublar

Azərbaycan Uşaqlarının IV Ümumrespublika Forumuna seçilmiş paytaxt məktəbliləri Milli Məclisdə olublar.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdləri 1 iyun — Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə Milli Məclis, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə “Mənim səsim — mənim hüquqlarım: Parlamentdə müzakirə” mövzusunda keçirilən tədbirə qatılıblar.

Tədbirdə Milli Məclisin sədr müavini və komitə sədrləri, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təmsilçiləri, YUNISEF-in Azərbaycandakı nümayəndəsi və şagirdlər iştirak ediblər.

Toplantıda məktəblilər “Sağlam nəslin formalaşması gələcəyimizin təminatıdır”, “Uşaqlar üçün bərabər imkanlar”, “Uşaqlara qarşı fiziki cə-

zalara son qoyaq”, “Asudə vaxt bizim üçün dəyərlidir”, “Müasir dövrdə uşaqların internet təhlükəsizliyi” mövzularında maruzə ediblər.

Tədbirdə, həmçinin, Azərbaycanda uşaq hüquqlarının müdafiəsi, dövlətin uşaqlara göstərdiyi diqqət, qayğı və qarşıda duran vəzifələrdən söhbət açılıb.

Çıxışlarda vurğulanı ki, ulu öndər Heydər Əliyev dövlət siyasətinin ən vacib istiqamətlərindən biri kimi böyüməkdə olan gənc nəslin sağlam, fırvan, xoşbəxt yaşamasını göstərib. Hazırda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu istiqamətdə mühüm addımlar atılır.

Toplantı çərçivəsində Milli Məclisin foyesində uşaqların əl işlərinə ibarət sərgiyə baxış keçirilib.

Tədbirin sonunda uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində il ərzində keçirilən tədbirlərdə aktivlik nümayiş etdirən bir qrup şagird diplomlarla təltif olunub.

Məktəblilərarası robot olimpiadası

2-3 iyun 2017-ci il tarixlərində Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, İSTƏK liseyi, “Microsoft Azərbaycan” şirkəti, Bakı Mühəndislik Universiteti, STEP Kompüter Akademiyası, “Edumedia-Azərbaycan”, Azərbaycan Robotexnika Mühəndisliyi Akademiyası (AREA) və “Edutainment” şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə Məktəblilərarası I Robot Olimpiadası keçirilib. Olimpiada İSTƏK Beynəlxalq Məktəbində təşkil olunub.

Olimpiadanın keçirilməsində əsas məqsəd məktəblilər arasında robototexnika sahəsinə marağı artırmaq, robot texnologiyalarından sərbəst istifadə bacarığını formalaşdırmaq və Azərbaycanda İKT sahəsində uşaq kadrlarının hazırlanmasına şərait yaratmaqdan ibarətdir.

Beynəlxalq robot və layihə

olimpiadalarının təşkilatı təcrübəsinə əsaslanan olimpiada 3 kateqoriya - “Line follower”, “Lego sumo” və “Hardware control” kateqoriyaları üzrə təşkil olunub. Olimpiada 20 məktəbi təmsil edən 100-ə yaxın şagird 45 layihə ilə çıxış edib. Müsabiqədə münisflər heyəti, müəllimlər, valideynlər, şagirdlər və bir sıra qonaqlar iştirak ediblər. Təqdim olunan layihələr iştirakçılar tərəfindən böyük maraqla izlənilib.

Olimpiadada iştirak edən layihələr Azərbaycan Robotexnika Mühəndisliyi Akademiyası (AREA), Bakı Mühəndislik Universiteti və İSTƏK liseyinin beynəlxalq təcrübəyə malik mütəxəssislərindən ibarət münisflər heyəti tərəfindən qiymətləndirilib. Mükafatçılar layihənin təntənəli bağlanması və mükafatlandırma mərasimində təltif olunacaq.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi qaliblərinin təltif edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

2016-2017-ci dərslər ilində ölkənin ümumtəhsil məktəblərinin VIII-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə keçirilmiş “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi qaliblərinin təltif olunması ilə əlaqədar “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Aşağıda adları göstərilən şagirdlər I, II, III dərəcəli diplomlar və tərifnamə ilə təltif edilsinlər.

I dərəcəli diplomla

1. Quliyeva Sara Rasim qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Heydər Əliyev adına liseyin XI sinif şagirdi
2. Əhmədova Pərvin Mətləb qızı - Bakı şəhəri 278 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
3. Əliyev Nail Elman oğlu - Bakı şəhəri 299 nömrəli məktəb-liseyin XI sinif şagirdi
4. Cabbarlı Ümid Rəşid oğlu - Sumqayıt şəhəri “İstedad” liseyinin X sinif şagirdi
5. Qaraxova Günay Məcid qızı - Qax şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin IX sinif şagirdi

II dərəcəli diplomla

1. İsmayılova Səbinə İmran qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin XI sinif şagirdi
2. Məmmədova Sevinc Əlvəz qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki İ.Əfəndiyev adına Elitar gimnaziyasının XI sinif şagirdi
3. Məmmədova Bənövşə Aslan qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-liseyin IX sinif şagirdi
4. Qədiməliyeva Fidan Elman qızı - Bakı şəhəri 319 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
5. İsmayılova Aybəniz Eldəniz qızı - Ağstafa rayonu Köçəsgör kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
6. Piriyyə Nübar Müzəffər qızı - Quba şəhəri 2 nömrəli məktəb-liseyin IX sinif şagirdi
7. İsayeva Aytən Araz qızı - Qusar şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
8. Rəcəbova Jalə Süleyman qızı - Xaçmaz şəhəri akademik Zərifə Əliyeva adına 8 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi
9. Abbasova Nigar Elçin qızı - Samux rayonu İnstitut qəsəbə tam orta məktəbinin VIII sinif şagirdi
10. İmamverdiyeva Ayyşon Elşon qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi

III dərəcəli diplomla

1. Məmmədova Günel Etibar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki “Ankara məktəbi” məktəb-liseyinin XI sinif şagirdi
2. Səfərova Samirə Sərdar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki “Zəngi” liseyinin XI sinif şagirdi
3. Hidayətli Tamella Bəxtiyar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksinin X sinif şagirdi
4. Gəncəliyeva Vüsalə Vəli qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki S.Rüstəm adına xarici dillər təmayüllü gimnaziyasının IX sinif şagirdi
5. İmanova Röya Əlyar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki A.S.Makarenko adına humanitar fənlər təmayüllü gimnaziyasının X sinif şagirdi
6. Səttarlı Süreyya Rəşad qızı - Bakı şəhəri 284 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
7. Əliyev Elbəy Elsevər oğlu - Gəncə şəhəri 25 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
8. Vəliyeva Sevinc Bəxtiyar qızı - Gəncə şəhəri 32 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi

9. İbrahimova Səyyarə Şakir qızı - Ağdaş şəhəri M.Şeyxzadə adına texniki, humanitar, təbiət fənləri təmayüllü gimnaziyasının XI sinif şagirdi
10. Əliyeva İnci Tahir qızı - Beyləqan şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
11. Qurbanova Nuranə Etibar qızı - Cəlilabad rayonu Göytəpə şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
12. Hacıyeva Gültəkin Cümşüd qızı - Göyçay rayonu Qaraxıdır kənd tam orta məktəbinin IX sinif şagirdi
13. Mehtiyeva Gilas Mahir qızı - Hacıqabul şəhəri 10 nömrəli məktəb-liseyin X sinif şagirdi
14. Əliyeva Arzu Çinar qızı - Masallı rayonu Ərkivan qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
15. Abdullayev Alqayıt Həsən oğlu - Qusar şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi

Tərifnamə ilə

1. Cümşüdova Rəfiqə Cəsarət qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Tofiq İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-liseyin IX sinif şagirdi
2. Abdullayeva Leyla Yusif qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki S.Bəhlulzadə adına xarici dillər təmayüllü gimnaziyasının IX sinif şagirdi
3. Əzizova Nailə Elsevər qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Kimya-biologiya təmayüllü liseyin IX sinif şagirdi
4. Hüseynli Gülnar Anar qızı - BDU-nun nəzdindəki “Gənc istedadlar” liseyinin VIII sinif şagirdi
5. Əzizova Aydan Xəqani qızı - Sumqayıt şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin VIII sinif şagirdi
6. Əliyeva Ayyışə Maarif qızı - Ağdaş şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin X sinif şagirdi
7. Balamedova Səadət Süleyman qızı - Balakən rayonu Qaravəli kənd tam orta məktəbinin X sinif şagirdi
8. Hacıyeva Nigar Zahid qızı - Cəbrayıl rayonu Soltanlı kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi
9. Abbasov Elnur Ramiz oğlu - Daşkəsən şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
10. Ağazadə Murad Rövşən oğlu - İsmayilli şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
11. Hüseynzadə İnarə Eldar qızı - Lənkəran şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
12. Abdullayeva Səbinə Vüqar qızı - Neftçala rayonu Banka qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
13. Əyyubova Aysel İlqar qızı - Oğuz şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
14. Təhməzova Elnaz Elçin qızı - Quba şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
15. Tahirli Nəzrin Rövşən qızı - Xaçmaz şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
16. Hüseiyeva Aygün Aydın qızı - Xızı rayonu Sitalçay kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
17. Vəliyeva Aytən İslam qızı - Xocavənd rayonu 2 nömrəli tam orta məktəbin IX sinif şagirdi
18. Həsənova Günel Etibar qızı - Ucar rayonu Alpı kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi
19. Əsədov Nihad Məhəmməd oğlu - Yevlax şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
20. Nağıyeva Rəqsanə Müşfiq qızı - Yevlax rayonu Aran qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi
21. Abalıyev Ramazan Eldar oğlu - Zaqatala şəhəri Humanitar fənlər gimnaziyasının XI sinif şagirdi

2. İnformasiya şöbəsi (E.Əliyev) əmrin “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasını, Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini təmin etsin.

Mikayıl CABBAROV,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

1 may 2017-ci il

Mütaliə sahəsində fərqlənən şagirdlər mükafatlandırılıb

İyunun 2-də “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Tədbirdə təhsil nazirinin müavini Ceyhun Bayramov, nazirliyin əməkdaşları, müsabiqənin Təşkilat Komitəsinin və Münsiflər Heyətinin üzvləri, müsabiqə qalibləri iştirak edib.

Təhsil nazirinin müavini, müsabiqənin Təşkilat Komitəsinin sədri Ceyhun Bayramov bildirib ki, ölkə üzrə ümumtəhsil məktəblərinin VIII-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi artıq ikinci ildir keçirilir.

Nazir müavini müsabiqənin şagirdlərinin Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılıqları haqqında məlumatlılıq səviyyəsini, ədəbiyyat nümunələrinin məktəblilər tərəfindən mütaliə olunması vəziyyətini öyrənmək, gənc nəsilə mütaliəyə həvəsi gücləndirmək və mütaliə sahəsində xüsusi fəallığı ilə fərqlənən şagirdləri aşkara çıxarıb qiymətləndirmək baxımından mühüm amil olduğunu diqqətə çatdırıb.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi 3 mərhələdə təşkil olunub. Müsabiqənin məktəb mərhələ-

sində bölgələr üzrə 30 minə yaxın şagird iştirak edib. Onların arasından fərqlənən 4665 nəfər şagird rayon (şəhər) mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanıb. Müsabiqənin rayon (şəhər) mərhələsi mart ayında yekunlaşıb və 114 şagird ölkə mərhələsinə çıxıb.

Bu mərhələdə iştirakçılar 4 variantda təklif olunmuş mövzulardan birini seçərək inşa yazıb və 10 sualı yazılı cavablandırılıblar. Şagirdlərin yazı işləri Təhsil Nazirliyinin əmri ilə yaradılan münisiflər heyəti tərəfindən yoxlanaraq qiymətləndirilib.

Müsabiqənin nəticələrinə görə, 5 nəfər birinci, 10 nəfər ikinci, 15 nəfər üçüncü dərəcəli diploma, 21 nəfər tərifnaməyə layiq görülməli. Qaliblərə diplom və tərifnamələrə yanaşı, qiymətli hədiyyələr və kitablar da təqdim olunub.

Qeyd edək ki, müsabiqə Təhsil Nazirliyinin “Ümumtəhsil məktəb şagirdlərinin mütaliə vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi və onlarda mütaliə mədəniyyətinin formalaşdırılması ilə bağlı tədbirlər barədə” əmrində nəzərdə tutulan vəzifələrin icrasına xidmət edir.

Məktəblilər üçün audio kitab və yeni jurnal

“Səslı kitablar” layihəsi və “Birlikdə” jurnalının təqdimat mərasimi keçirilib.

Tədbir Təhsil Nazirliyi və Community.az portalının dəstəyi, “Pasha Holding”, “Access Bank”, “AXA MBASK” sığorta şirkəti, Referans Klinik Laboratoriya Mərkəzi və LOR Hospitalının təşəbbüsü ilə təşkil olunub.

Mərasimdə “Məktəb icmaları” layihəsi çərçivəsində reallaşdırılan “Səslı kitablar” və “Birlikdə” jurnalı haqqında ətraflı məlumat verilib.

Bildirilib ki, “Səslı kitablar” layihəsi çərçivəsində görmə qüsuru olan insanlar üçün Azərbaycan və dünya yazıçılarının əsərlərindən ibarət xüsusi audio kitablar

hazırlanıb.

Layihənin həyata keçirilməsində əsas məqsəd görmə qüsuru, eləcə də vaxt məhdudiyəti səbəbindən kitab oxuya bilməyən şəxslərin “Səslı kitablar”dan yararlanmalarına kömək etməkdir.

Layihə çərçivəsində yeni kitabların səsəndirilməsi də planlaşdırılır. Proses bitəndən sonra audio kitablara www.community.az portalında qulaq asmaq mümkün olacaq.

Bildirilib ki, “Birlikdə” jurnalı “Azərbaycan müəllimi” qəzeti və Community.az portalının əməkdaşlığı ilə çap olunub.

“Birlikdə” jurnalının nəşr edilməsində əsas məqsəd mək-

təbliləri, valideynləri, müəllimləri maarifləndirmək, dünyagörüşlərini artırmaq və asudə vaxtlarının daha səmərəli keçməsinə kömək etməkdən ibarətdir.

Nəşrdə “Mən”, “Sağlam ol”, “Tədbirlərimiz”, “Top 10 kitablar”, “İşıqlı gələcək”, “Süjet”, “Maraqlıdır bilmək”, “Gənc səyahətçi”, “Danışır peşəkar” bölmələri mövcuddur.

Jurnaldakı bölmələr üzrə istedadlı məktəblilər, xəstəliklərə qarşı mübarizə yolları, idman növləri, keçirilən tədbirlər, kitablar, teatrlar, geyim tərzı, Azərbaycanın bölgələri, keyfiyyətli təhsil, I sinif şagird qəbulu, uşaqlarla davranış qaydaları və digər məsələlər barədə ətraflı məlumat almaq mümkündür.

“Birlikdə” jurnalı mövzuların fərqliliyi, orijinallığı cəhətdən məktəblilərə aid jurnallar arasında özünəməxsusluğu ilə seçilir. Məktəblilərin maariflənməsi üçün zəngin vasitə olan “Birlikdə” jurnalı tərtibat baxımından da seçilir. Jurnalda hər bir mövzuya uyğun şəkillərin rəngarəngliyi diqqəti cəlb edir.

Qeyd edək ki, “Məktəb icmaları” layihəsinə BŞTİ-nin tabeliyində olan 150 ümumi təhsil müəssisəsi cəlb edilib.

Azərbaycanlı məktəblilər Suriyalı həmyaşıdlarına hədiyyə göndərib

1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə “Suriya uşaqları üçün ümidlər” adlı sosial kampaniya keçirilib. “Böyük İpək Yolu” Beynəlxalq Gənclər İttifaqının Təhsil Nazirliyi ilə birgə keçirdiyi kampaniya Suriyadan Türkiyənin müxtəlif ərazilərinə pənah gətirən uşaqlara həsr olunub.

Kampaniyanın məqsədi bu gün dünyada baş verən müharibələr və onun nəticələrindən əziyyət çəkən uşaqlara diqqət yönəltməkdir. Kampaniya çərçivəsində

uşaqlar üçün lazımı əşyalar (geyim, oyuncaq və s.), məktəblilərin Suriyalı həmyaşıdlarına yazdıqları məktublar toplanıb. Toplanmış əşyalar və məktublar “Böyük İpək Yolu” Beynəlxalq Gənclər İttifaqının Türkiyə təmsilçisi vasitəsilə ehtiyacı olanlara müvafiq şəkildə çatdırılacaq.

Sosial kampaniyanın tərəfdaşı qismində Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar iştirak edib. Kampaniyaya “Bir” Tələbə-Könüllü Proqramı, fərdi şəxslər və məktəblilər dəstək verib.

“Məktəblinin dostu” layihəsi çərçivəsində müxtəlif qisəmetrajlı videoçarxlar hazırlanıb.

“Dost olmuşuq biz”, “Məktəblinin arzuları” və “1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü” adlı videoçarxların hazırlanmasın-

da əsas məqsəd şagirdlərin intellektual səviyyəsini, dünyagörüşünü artırmaq, zehni inkişafını gücləndirmək, eləcə də məktəblilərin asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsinə şərait yaratmaq və müəllim-valideyn-şagird əlaqə-

“Məktəblinin dostu” layihəsi çərçivəsində videoçarxlar

lərini genişləndirməkdən ibarətdir.

Qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin birgə həyata keçirdiyi “Məktəblinin dostu” pilot layihəsinin əsas məqsədi müəllim və şagirdlər üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq, fəvqəladə hal baş verdikdə ilk tibbi və psixoloji yardım göstərmək, mütəmadi olaraq şagird, valideyn, təlim-tərbiyə müəssisələrinin kollektivləri ilə maarifləndirmə və diaqnostik işlərin aparılmasını

əhatə edir. Bununla yanaşı, “Məktəblinin dostu” seçilmiş şəxslər hər bir yaş mərhələsində uşaqların hərtərəfli şəxsi keyfiyyətlərinin və intellektual inkişafının təmin edilməsi, onlarda özünütərbiyə və özünüinkişaf bacarığının formalaşdırılmasında iştirak edirlər.

Hazırda Bakı şəhəri üzrə 30 ümumi təhsil müəssisəsini əhatə edən “Məktəblinin dostu” pilot layihəsi üzrə 112 nəfər əməkdaş çalışır. Layihə çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər məktəb mühitinin daha maraqlı olmasına və məktəb-valideyn münasibətlərinin inkişafına yönəlib.

“Olimpiya Hərəkatı-2017” layihəsi çərçivəsində respublika birinciliyinə yekun vurulub

Təhsil Nazirliyi, Milli Olimpiya Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyi, “Coca-Cola” şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə 2016-2017-ci tədris ilində həyata keçirilən “Olimpiya hərəkatı” layihəsi çərçivəsində məktəblilərin respublika birinciliyinin final oyunları və mükafatlandırma mərasimi keçirilib.

Təşkilatçı qurumların rəhbər şəxsləri, millət vəkili, olimpiya çempionları, idman növləri üzrə federasiyaların rəhbərləri və digər rəsmi qonaqların iştirak etdiyi mərasimdə Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə, gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, “Azərbaycan Coca-Cola” şirkətinin baş direktoru Erdinc Güzel çıxış edərək qalib məktəbliləri təbrik edib, onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb, layihəyə növbəti tədris ilindən daha çox məktəblilərin qatılacağına ümid etdiklərini bildirib.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov çıxışında bu layihənin şagirdlərin sağlam həyat tərzi seçmələrinə, idmana olan maraqlarının daha da artmasına müsbət təsirdən, məktəblilər arasında dostluq, birlik, əzmkarlıq kimi

keyfiyyətlərin artırılmasında əhəmiyyətindən danışıb və qalibləri təbrik edib.

Daha sonra qalib komandalara mükafatlandırma mərasimi keçirilib. Qaliblərə kubok, diplom, medal, həvəsləndirici mükafatlar təqdim olunub.

Final yarışlarının nəticəsinə görə, velosiped idman növü üzrə Suraxanı rayonu 114 nömrəli tam orta məktəbin komandası I, Xətai rayonu 29 nömrəli tam orta məktəbin komandası II, Sumqayıt şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbin komandası III, atletika idman növü üzrə Səbail rayonu 160 nömrəli Klassik Gimnaziyasının komandası

I, “Ankara məktəbi” məktəb-liseyinin komandası II, Nizami rayonu 145 nömrəli tam orta məktəbin komandası III, badminton idman növü üzrə Suraxanı rayonu 104 nömrəli tam orta məktəbin komandası I, Yasamal rayonu 186 nömrəli tam orta məktəbin komandası II, Xətai rayonu 260 nömrəli tam orta məktəbin komandası III, voleybol (2x2) idman növü üzrə Xətai rayonu 269 nömrəli tam orta məktəbin komandası I, Binəqədi rayonu 248 nömrəli tam orta məktəbin komandası II, Səbail rayonu 236 nömrəli tam orta məktəbin komandası III, basketbol (3x3) idman növü üzrə Ni-

zami rayonu 220 nömrəli tam orta məktəbin komandası I, Xətai rayonu 17 nömrəli tam orta məktəbin komandası II, “Ankara məktəbi” məktəb-liseyinin komandası III yeri tutub.

Mərasimdə Təhsil Nazirliyinin Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin rəqs kollektivləri bədii proqramlarla çıxış ediblər.

Qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi, Milli Olimpiya Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyinin birgə əmri, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin ümumdünya tərəfdaşı olan “Coca-Cola” şirkətinin dəstəyi ilə həyata keçirilən “Olimpiya Hərəkatı - 2017” layihəsi çərçivəsində məktəblilərin respublika birinciliyi voleybol, basketbol, badminton, atletika və velosiped idman növləri üzrə keçirilib. Yarışlara Bakı, Gəncə, Sumqayıt şəhərləri və Göygöl rayonu əhatə olunmaqla 406 məktəbdən 90 minə yaxın məktəbli qatılıb.

“Olimpiya Hərəkatı - 2017” layihəsinin məqsədi məktəblilər arasında fiziki tərbiyə fənninə marağı daha da artırmaq, məktəblərdə sağlam və aktiv həyat tərzi-ni təşviq etmək, olimpiya idman irsinin davam etdirilməsindən ibarətdir.

UNEC-də tələbə rektor seçilib

UNEC-də növbəti tələbə rektor seçkiləri keçirilib. Açıq səsvermə yolu ilə keçirilən seçkilərin nəticələrinə əsasən, maliyyə və mühasibat fakültəsinin III kurs tələbəsi Cabbar Hüseynov bir il ərzində universitetin növbəti tələbə rektoru olacaq.

UNEC-in rektoru, professor Ədalət Muradov yeni tələbə rektoru universitet heyətinə təqdim edib.

Rektor bildirib ki, Azərbaycanda ilk dəfə olaraq UNEC-də tətbiq olunan tələbə rektor institutunun məqsədi tələbə özünüidarəetmə sisteminin yaradılması, şəffaf, səmərəli idarəetmə mexanizminin inkişafı, tələbələrə universitet rəhbərliyi arasında əlaqələrin beynəlxalq təcrübə əsasında müəyyənəlməsidir. Ə.Muradov qeyd edib ki, tələbələr öz istək və tələblərini açıq surətdə ortaya qoya bilsinlər, tələbə dünyası ilə bağlı bütün məsuliyyəti öz üzərlərinə götürsünlər, tələbələrin intizam qaydaları belə onların təşəbbüsləri əsasında müəyyənəlməsinə cəmiyyət kimi təşkilatlınsınlar.

Rektor fəaliyyət müddəti bitmiş tələbə rektor Şahin Həsənovun bir il ərzində gördüyü işləri

yüksək dəyərləndirib və onunla çalışmaqdan məmnunluğunu ifadə edərək, tələbələrlə apardığı işləri təqdirəlayiq hesab edib.

Ə.Muradov yeni seçilən tələbə rektora tövsiyələrini verib. UNEC-dəki yeniliklərin böyük əksəriyyətinin tələbə layihələri və təşəbbüsləri ilə həyata keçirildiyini vurğulayan rektor, tələbə təşkilatları ilə daha sıx şəkildə əməkdaşlıq etməyin, birgə layihələrin həyata keçirilməsinin önəmini vurğulayıb. UNEC tələbələrinin bilik yarışları və intellektual oyunlarda daha fəal iştirakının, cəmiyyətin tanınmış simaları ilə mütəmadi görüşlərin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Rektor Ş.Həsənovun üzərində çalışdığı “Tələbə senatı” və “Tələbə auditi” layihələrinin C.Hüseynovun uğurla davam etdirəcəyinə əminliyini bildirib.

Sonda Ş.Həsənov uğurlu fəaliyyətinə görə fəxri fərmanla təltif olunub. Ona dəstək göstərən tələbələrə isə təşəkkürnamə təqdim edilib.

Qeyd edək ki, UNEC yeganə ali təhsil müəssisəsidir ki, tələbə rektor da daxil olmaqla, 6 tələbə təşkilatının rəhbəri böyük elmi şurada tələbələrə təmsil edir.

Məktəblərdə zərərli vərdişlərə qarşı mübarizə

Bakı şəhərindəki ümumi təhsil müəssisələrində “Narkomaniyaya yox deyək”, “Narkomaniya bəşəriyyətin bəlasıdır”, “Siqareta yox deyək” və digər mövzularda “dəyirmi masa”, seminar, müəhazirələr təşkil edilib.

Tədbirlərdə şagirdlər, valideynlər, müəllimlər, müvafiq dövlət qurumlarının və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Belə tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsəd şagirdləri narkomaniyadan və digər zərərli vərdişlərin fəsadları barədə məlumatlandırmaq, onları neqativ əməllərdən çəkindirmək, məktəblilərin təhsilə, elmə, idmana olan həvəslərini artırmaqdan ibarətdir.

Məktəblilərin narkomaniyaya və digər zərərli vərdişlərdən qorunması,

gənc nəslin savadlı, vətənpərvər ruhda böyüməsi, sağlam inkişaf etməsi üçün aparılan işlərdən bəhs olunan tədbirlərdə Azərbaycanca 2013-2018-ci illərdə narkomaniyaya ilə mübarizəyə dair Dövlət Proqramının, digər zərərli vərdişlərlə bağlı mövcud qanunvericiliyin və bu məsələlərə əlaqədar beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş qərarların tələbələrə uyğun olaraq atılan addımlar diqqətə çatdırılıb.

Tədbirlərdə məktəblilər tərəfindən narkomaniya və digər zərərli vərdişlərin fəsadlarına dair ədəbi-bədii kompozisiyalar təqdim edilib, videoçarxlar nümayiş olunub. Həmçinin şagirdləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb, məktəblilərin iştirakı ilə müzakirələr aparılıb.

“Oynayaraq öyrənək” layihəsi başa çatıb

Təhsil işçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu (TİPİİ) və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin birgə həyata keçirdiyi “Oynayaraq öyrənək” adlı sosial yönümlü təhsil layihəsinin bağlanış mərasimi keçirilib.

Bir aydan artıq müddətdə davam edən, “Oynayaraq öyrənək” devizi altında həyata keçirilən layihənin əsas məqsədi uşaq bağçasına getməyən uşaqları didaktik oyunlar vasitəsilə məktəbə hazırlamağın mümkün olduğunu cəmiyyətə və valideynlərə göstərmək, onları maarifləndirmək, cəmiyyətdə uşaq tərbiyəsi və təhsili ilə bağlı stereotip fikirləri qırmaqdır.

Layihə çərçivəsində kollecin bir qrup seçilmiş tələbəsi aprel ayı ərzində TİPİİ-də təşkil olunmuş xüsusi tə-

limlərdə iştirak ediblər. “Didaktik oyunlar: nəzəriyyə və təcrübə” adlı seminarla tələbələrə uşaqların erkən inkişafı, öyrənmə nəzəriyyələri, didaktik oyunların əhəmiyyəti, məktəbəqədər yaşlı uşaqlarla işin təşkili metodikası və digər nəzəri biliklərlə yanaşı təcrübə bacarıqları da aşılıb.

Kursu uğurla başa vurmuş tələbələrə 18 nəfəri may ayı ərzində Bilgəh qəsəbəsindəki 11 nömrəli İnteqrasiya təlimli internat məktəbində, Binəqədi rayonu Heydər Əliyev parkında, Mir Cəlal parkında, Yasamal rayonu İzmir parkında, Şuşa rayonu Malibeyli kənd 1 nömrəli tam orta məktəbdə, N.Gəncəvi adına Xankəndi şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbdə uşaqlar və onların valideynləri, dayərlər fləş-mob formatında öyrədiciləri təbrik ediblər.

20 nömrəli məktəb-lisey yeni tədris ilindən şagirdləri qəbul edəcək

Məhəbbət Vəliyeva: “Təhsil müəssisələrinin mükəmməl maddi-texniki bazasının olması əsas şərtlərdən biridir”

Samira KƏRİMOVA

Ölkədə aparılan məktəb tikintisi, təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, əsaslı təmir və müasir avadanlıqlarla təchizat işlərinin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsi, təbii ki, ictimaiyyətdə tərəfəndən rəğbətə qarşılıdır. Bu gün istər paytaxtda, istərsə də respublikanın müxtəlif bölgələrində

fəaliyyət göstərən məktəblər yeniləşir, təhsil sahəsində yüksək keyfiyyət göstəriciləri nail olmağa çalışır. Elə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdiri Məhəbbət Vəliyevaya ünvanladığımız suallar da paytaxt məktəblərində aparılan əsaslı təmir, tikinti işləri, təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının yeniləşdirilməsi, təkmilləşdirilməsi, yenidən qurulması ilə bağlı oldu.

- Məhəbbət xanım, daha bir tədris ilini başa vurmaq üzrəyik. Bilirik ki, bir sıra təhsil müəssisələrində artıq növbəti tədris ilinə hazırlıq işləri əlaqədar ciddi işlər gedir. Bu barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik.

- Tədris ilinin başa çatmasına sayılı günlər qalır. Biz isə artıq növbəti tədris ili üçün hazırlıq işlərini planlaşdırırıq. Bilirsiniz, məktəbin yenidən qurulması böyük şagird kontingentinin təhsil şəraitini tamamilə müasirləşdirməyə, tədris səviyyəsini yüksəltməyə imkan yaradır. Bu gün paytaxtın bir sıra rayonlarında yerləşən təhsil müəssisələrində əsaslı təmir işləri gedir. Məsələn, Nizami rayonunda hazırda 3 orta ümumtəhsil müəssisəsi - 10, 62 və 201, Xətai rayonunda 171, Nərimanov rayonunda 212, Binəqədi rayonunda 306, Sabunçu rayonunda 74, Səbail rayonunda 239 nömrəli tam orta məktəblərdə, Yasamal rayonunda 20 nömrəli məktəb-lisey və Nəsimi rayonunda 268 nömrəli xüsusi məktəbdə əsaslı təmir işləri aparılır. Düzdür, bu məktəblərin bir qisminə təmir müvəqqəti dayandırılıb da, biz ümid edirik ki, tədris ilinin əvvəlində həmin təhsil müəssisələrində aparılan işlər başa çatacaq. Ötən illərdə olduğu kimi, məktəblərimiz ən müasir tələblərə cavab verən, yüksək təhsil xidməti göstərən biləcəklər şagirdlərin və müəllimlərin xidmətinə verəcəklər.

- Elə söz paytaxtın Yasamal rayonunda inşa edilən 20 nömrəli məktəb-liseydan düşmüşsən, valideyn və şagirdləri maraqlandıran bir sual sizə vermək istərdik. Müəyyən bir vaxtdır ki, təhsillərini başqa məktəblərdə davam etdirən şagirdlər, onlara dərs deyən müəllimlər öz doğma təhsil müəssisələrinə növbəti tədris ilində qayıda biləcəklərinə?

- Bilirsiniz ki, ölkə başçısı İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, 20 nömrəli məktəb-lisey üçün əvvəlkindən daha böyük və geniş bina inşa edilib. Yeni bina daha müasir, arxitektura baxımından daha gözəldir. Bakının ən yaraşıqlı binalarından biri olacaq ümumtəhsil müəssisəsində artıq tamamlama işləri başa çatmaq üzrədir.

Şübhəsiz ki, təhsilin keyfiyyətli idarə edilməsinə nail olmaq üçün əsas şərtlərdən biri də məhz təhsil müəssisələrinin mükəmməl maddi-texniki bazasının olmasıdır. Yaxın günlərdə bu təhsil müəssisəsi ən müasir avadanlıqlarla təmin ediləcək. Avqustun sonu, sentyabrın əvvəllərində məktəb əvvəlki şagirdlərini və müəllimlərini tam şəkildə qəbul etməyə hazır olacaq. Yeni tədris ilindən ümumtəhsil müəssisəsi tam qüvvəsi ilə yeni binasında fəaliyyət göstərəcək.

Onu da qeyd edim ki, Yasamal rayonunda məktəblərin sayının kifayət qədər olmasına baxmayaraq, 20 nömrəli məktəb-lisey əvvəldən də çoxsaylı şagird kontingenti ilə seçilib. Bilirik ki, bu gün orada təh-

sil alan şagirdlər və onların müəllimləri yeni görkəmdə, daha müasir bir təhsil müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərəcək öz doğma təhsil ocaqlarına qayıdışlarını səbirsizliklə gözləyirlər. Hamı üçün maraqlıdır ki, yeni məktəb əvvəlki sələfindən nə ilə seçilir? Yenidən inşa edilən təhsil müəssisəsinin hansı imkanları var? İstərdim ki, bu sualları müəllim və şagirdlərimiz yeni tədris ilində doğma təhsil müəssisələrinə gələrkən burada yaradılan şəraiti gördükdən sonra özləri cavablandırsınlar.

Bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Təbii ki, şagirdlər üçün yaradılan bütün təlim şəraiti təhsilin keyfiyyətinə də birbaşa təsir edir. 20 nömrəli məktəb-liseyin təmir müddətində paytaxtın Yasamal və Nərimanov rayonlarının ərazisindəki 2 məktəbdə yerləşməsinə baxmayaraq, burada oxuyan şagirdlər bir gün də olsun təhsildən kənardə qalmadılar. Müəllimlər qüvvələrini səfərbər edib peşəkar səviyyədə öz işlərini davam etdirdilər və məktəbin şagirdlərinin təlim nəticələri yaxşı səviyyədə olub.

- Təhsil müəssisəsinə köçürülmə prosesinə nə vaxt start verilib? Ümumiyyətlə, bura şagird qəbulu prosesi necə həyata keçirilib?

- Sentyabr ayından biz artıq məktəbin köçürülməsi işlərinə başlayacağıq. Elə bu günlərdə 20 nömrəli məktəb-liseyin müəllim və valideynləri ilə görüş keçirilib. Görüşdə valideynləri maraqlandıran

suallar cavablandırılıb, müəllim və şagird kontingentinin sentyabrda köçürülməsi məsələləri ilə bağlı müvafiq tövsiyələr verilib. Məlumat üçün deyim ki, indi, təxminən, 3000-ə yaxın şagird 20 nömrəli məktəb-liseydə təhsil alır. Biz I sinif şagirdlərin qəbulunu elektron sistem vasitəsilə həyata keçirmişik. 20 nömrəli-məktəb lisey Azərbaycan bölməsində 8 sinif olmaqla 225 şagird, rus bölməsinə isə 8 sinif 238 şagird qəbul olunub. Rus bölməsində artıq şagird qəbulu davam edir. Ancaq Azərbaycan bölməsinə bu ayın sonuna qədər davam edəcək. Bunu da xüsusilə valideynlərin nəzərinə çatdırıram ki, təhsil müəssisəsinə qəbul olunmaq üçün məhdud sayda yerlər qalır. Valideynlər onlara yaradılan imkanlardan səmərəli istifadə edərək uşaqlarının birinci sinif qəbulu ilə bağlı sistemdə müvafiq işləri görməyə tələssinlər.

Mən düşünürəm ki, şagirdlərin yeni məktəbə köçməsi təlim nəticələrinin daha da yaxşılaşmasına səbəb olacaq, onları daha da ruhlandıracaq ki, tədris ilini yaxşı nəticələrlə, nailiyyətlərlə başa vursunlar.

Bizim hər birimiz Azərbaycanın və Bakının ən böyük məktəblərindən, eləcə də paytaxtın ən gözəl binalarından biri sayılacaq 20 nömrəli məktəb-liseyin çoxfunktional və yeni üslubda tikilən binasının qapılarını doğma şagirdlərinin və müəllimlərinin üzünə açacağı günü gözləyirik...

UFAZ-da əcnəbi vətəndaşlar da oxuya biləcək

Yusif ƏLİYEV

← Əvvəli səh.1

Hazırda UFAZ-da 141 tələbə təhsil alır

Ötən il keçirilən qəbul imtahanları nəticəsində 141 gənc UFAZ-ın tələbəsi adını qazanıb. Onlardan 120 nəfəri dövlət sifarişinə, 20 nəfəri isə ödənişli əsaslarla təhsil alır.

Qəbul qaydalarına əsasən, Dövlət İmtahan Mərkəzinin I ixtisas qrupu üzrə keçirdiyi qəbul imtahanında 500 və daha yüksək bal toplayan abituriyentlər UFAZ-ı seçə bilərlər. Lakin bu seçimi edənələr Strasburq Universiteti tərəfindən təşkil olunan imtahanda da iştirak etməlidirlər.

Növbəti tədris ili üçün universitetə qeydiyyat UFAZ-da yaradılan komissiyaya tərəfindən aparılacaq. “Onlayn qeydiyyat iyunun 12-dən başlayıb iyulun 17-dək davam edəcək. İkinci imtahanda iştirak edənlər isə 24-25 iyul tarixlərində qeydiyyat almaqlar. Fransa tərəfinin təşkil etdiyi qəbul imtahanı iyulun 27-də keçiriləcək”, - deyər M.Babanlı bildirib.

Universitetə əcnəbi tələbələr qəbulu nəzərdə tutulur

Bu il UFAZ-a hər ixtisas üzrə 40, bütövlükdə 160 tələbənin qəbulu nəzərdə tutulub. “Əgər boş yer qalarsa bu universitetə maraq göstərən əcnəbi tələbələr ödənişli əsaslarla yerləşdirilməsi haqqında düşüncə bilirik. Bununla bağlı Strasburq Universiteti ilə danışıqlar aparılır. Xarici vətəndaşların imtahanlarının təşkili və gələcəkdə onlar üçün yerin ayrılması məsələsi gündəmdədir”.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, martın 9-da keçirilən UFAZ-ın ilk idarəçilik iclasında da bu məsələ müzakirə edilib və universitetə yerli gənclərlə yanaşı, xarici vətəndaşların da qəbul olunması məqsəduyğun sayılıb. Daha bir yenilik isə ADNSU-nun tələbələri ilə bağlıdır. Belə ki, universitetin digər fakültələrində təhsil alan ən yaxşı göstəricilərə malik tələbələr də artıq ikinci ildən UFAZ-a qəbul ola biləclər.

M.Babanlı başa çatmaqda olan tədris ilinin UFAZ üzrə akademik nəticələrinə də toxunub. Onun bildirdiyinə görə, hələ birinci ilin yekun imtahanlarının nəticələri bəlli olmadığından 141 tələbədə nəçəsinin II kursa keçəcəyi haqqında dəqiq məlumat vermək mümkün deyil. “İyul ayının 10-dək ilin yekunları ilə bağlı nəticələrimiz olacaq. Bunun nəticəsində neçə nəfər ikinci kursa keçəcəyi bilinəcək”.

İmtahanda fransız tərəfinin qoyduğu limiti keçə bilməyənlərin ADNSU-nun müvafiq fakültələrində ingilisdillil ixtisaslarda yerləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Belə tələbələr ADNSU-da təhsillərini ödənişli əsaslarla davam etdirəcəklər.

İngilis dilində təhsil və ikili diplom

UFAZ-da bütün ixtisaslar üzrə tədris bir il hazırlıq və 3 il əsas tədris olmaqla 4 il ərzində aparılır. Təhsil ingilis dilindədir. Eyni zamanda hazırlıq ilindən başlayaraq tələbələr fransız dilini də öyrənirlər. Lakin gələcəkdə Azərbaycan dilində təhsilin verilməsi də nəzərdə tutulur.

Tədris fransız proqramları əsasında aparıldığından UFAZ-ın mə-

Fransa-Azərbaycan Universitetinə qəbul qaydaları açıqlanıb

zunları iki diplom alacaqlar - Strasburq Universiteti və ADNSU-nun diplomlarını.

Yay məktəblərində iştirak imkanı

UFAZ-da təhsilin bir özəlliyi də burada tədrisin hər ilində seçilən tələbələr Fransa universitetləri tərəfindən təklif olunan proqram üzrə təmənnasız olaraq yay məktəblərində iştirak edə bilməkdir. Tələbələr yay məktəbində təcrübə, xüsusən də dil təcrübəsi keçəcəklər. Bu il iyulun 2-16-da UFAZ-ın 40 tələbəsi Strasburq Universitetinə göndəriləcək. Tələbələr Strasburq Universitetinin şəhərciyində yerləşdiriləcəklər və burada olduqları müddətdə fransız dili, Fransa mədəniyyəti ilə yaxından tanış olmaq imkanı qazanacaqlar. Fransanın müxtəlif şəhərlərində, müxtəlif universitetlərində olmaq, təcrübəyə qatılmaq şəraiti bundan sonra da mütəmadi yaradılacaq.

UFAZ-a maraq böyükdür

“UFAZ-ın digər bir özəlliyi isə ondan ibarətdir ki, bura çoxlu sayda şirkətlər - həm Fransa, həm də Azərbaycan şirkətləri maraq göstərir”, - deyən rektor Mustafa Babanlı bunu indiki dövrdə çox yaxşı hal sayır. Onun qonağına görə, məhz bu maraq və dəstək sayəsində UFAZ-ın gələcək məzunları özlərinə layiqli iş yerləri tapa biləclər. Fransanın Azərbaycandakı səfiri xanım Orelia Buşez də bu fikirdədir ki, ötən tədris ili ərzində UFAZ Fransa dövlət qurumlarının, şirkətlərinin diqqətini özünə cəlb edə bilib. Bunu tədris ili müddətində universitetə olan səfərlər, xüsusən də 2017-ci ilin yanvar, fevral, aprel aylarında Fransa Respublikasının bezi nazirlərinin, yüksək səviyyəli nümayəndə heyətlərinin universitetə olan səfərləri sübut edir. Həmin səfərlər zamanı dövlət rəsmiləri ilə tələbələr arasında görüşlər keçirilib, fikir mübadiləsi aparılıb, mətbuat konfransları təşkil olunub. Tələbələr bu tədbirlər zamanı istədikləri sualları sərbəst şəkildə gələn nümayəndə heyətlərinin diqqətinə çatdırıblar və bütün bunlar fransız dilində olub. Səfirə görə, fransız dilində olan sualların sayının tədbirdən-tədbirə artması tələbələr fransız dilini mənimsədiyini əks etdirir. Ümumiyyətlə isə layihənin qurulmasında və həyata keçirilməsində Fransanın Xarici İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər və Təhsil nazirliklərinin böyük rolu olub.

Tələbələr Bakı Fransız liseyində praktik dərslər keçiblər

UFAZ-ın tələbələri ADNSU-nun, Fransa səfirliyinin keçirdiyi bir çox tədbirdə fəal iştirak edirlər. Onların keçirdiyi Frankofoniya həftəsini isə səfir xüsusilə təqdir edir. UFAZ-ın Bakı Fransız liseyi ilə əlaqələri də diqqətəlayiqdir. Universitetlə lisey arasında bağlanmış elmi əməkdaşlıq sazişinə uyğun olaraq UFAZ-ın kimya bölməsinin tələbələri ilk dəfə olaraq kimya üzrə praktik dərslərini liseyin laboratoriyalarında keçiblər. “Mən ümid edirəm və belə hesab edirəm ki, Bakı Fransız liseyində oxuyan şagirdlər UFAZ-ın gələcək tələbələri ola bilərlər”, - deyir səfir.

Sentyabrda UFAZ-ın yeni binası istifadəyə veriləcək

Fəaliyyət göstərdiyi bir il ərzində ADNSU-nun binasında yerləşən UFAZ sentyabrdan yeni binaya köçəcək. Bu ADNSU-nun III tədris korpusunun binasıdır. Hazırda xüsusilə olaraq UFAZ üçün nəzərdə tutulmuş binada təmir işləri aparılır. Səfir Orelia Buşezin dediyinə görə, sentyabrın 15-də binanın rəsmi açılışı olacaq.

UFAZ-la bağlı konfransda səfir tərəfindən daha bir maraqlı fakt da səsləndirilib. Qeyd olunub ki, universitetdə təhsil alan tələbələrin 46-sı qız, 95-i isə oğlandır. Bu baxımdan Fransada mühəndislik üzrə fəaliyyət göstərən universitetlərlə müqayisədə UFAZ-da qızların sayı daha çoxdur. Səfir Orelia Buşez bunu ölkəmizdə olan multikulturalizmin nəticəsi kimi dəyərləndirib.

UFAZ Fondu yaradılacaq

Ötən tədris ili müddətində universitetin daxili təşkilatçılığı, idarəetmə ilə bağlı ilk addımlar atılıb. Martın 9-da ADNSU-da UFAZ-ın idarəetmə komitəsinin ilk iclası keçirilib. İclasda bir sıra vacib qərarlar qəbul olunub. Müzakirə olunan məsələlərdən biri də universitetlərlə şirkətlər arasında münasibətlər olub.

Bu münasibətləri daha da sıxlaşdırmaq məqsədilə aprel ayının 15-də UFAZ-da ilk dəfə I İş və Karyera sergisini təşkil olunub. Sergidə Azərbaycan və Fransa şirkətləri, UFAZ-ın tələbələri, Fransada təhsil almış azərbaycanlılar iştirak ediblər. İlk idarəçilik iclasında habelə şirkətlərlə universitetlər arasında əlaqələrin qurulmasında yardımçı ola biləcək UFAZ Fondunun yaradılması da müzakirə olunub. Xanım Orelia Buşezin sözlərinə görə, bu fond Fran-

sanın məşhur Strasburq Universitetinin kimya fənni üzrə Tədqiqat Fondunun nəzdində yaradılacaq və bir sıra şirkətlərin cəlb olunması, UFAZ-la əlaqələrin qurulmasına xidmət edəcək. Fonda Fransa və Azərbaycan şirkətləri ilə yanaşı beynəlxalq şirkətlər də cəlb olunaçaq. Fondun əsas məqsədi kimya sahəsində aparılan tədqiqatlara öz töhfəsini vermək olacaqdır ki, bu da gələcəkdə bir sıra nailiyyətlərin əldə olunmasına xidmət edəcək.

Təhsil Nazirliyi və Fransa səfirliyi UFAZ-a dəstək göstərir

Rektor Mustafa Babanlıın sözlərinə görə, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi UFAZ-ın bütün işlərinə yüksək səviyyədə dəstək göstərir. Təhsil naziri Mikayıl Cabbarov hər zaman UFAZ-da gedən proseslərlə maraqlanıb.

“Fransa tərəfinin öz üzünə düşən bütün öhdəlikləri vaxtlı-vaxtında yerinə yetirməsini xüsusilə vurğulamaq istəyirəm” - deyən M.Babanlı universitetə Fransa tərəfindən dəstəyin göstərilməsində bu ölkənin Azərbaycandakı səfiri xanım Orelia Buşezin rolunu xüsusilə qeyd edir, səfirin universitetin ən kiçik problemləri ilə belə birbaşa maraqlandığını söyləyir.

Müəllimlərin 50 faizi Strasburq Universitetinin əməkdaşları olacaq

Ötən dər ilində hazırlıq ili çərçivəsində UFAZ-a Fransa tərəfindən 4 əcnəbi müəllim cəlb olunub. Eyni zamanda Azərbaycandan fransız mütəxəssisləri tərəfindən seçilmiş və xüsusi imtahandan keçmiş 7 gənc və təcrübəli müəllim burada tədris aparıb. Növbəti il üçün də seçilməli bağlı indidən işlər aparılır. Bu məsələdə Strasburq Universiteti UFAZ-a yaxından kömək göstərir. Həmin universitetlə əldə olunmuş razılığa əsasən isə II kursdan başlayaraq müəllimlərin 50 faizi Strasburq Universitetinin ştatlı müəllimləri olacaq.

Layihə çərçivəsində Fransanın Strasburq və Renn-1 universitetlərinin nümayəndələri, demək olar ki, ayda bir dəfə UFAZ-da olub, müəyyən görüşlər keçirirlər. Bütün yoxlamalar Fransa tərəfindən tam nəzərdə saxlanılır. İstənilən yoxlamalar, hətta semestr boyu olan yoxlamaların da bir nüsxəsi Fransa tərəfinə göndərilir və onlar tərəfindən təsdiqini tapdıqdan sonra geri qaytarılır. İnteraktiv fikir mübadilələri aparılır. Bunlardan başqa ayda bir dəfə bura mütəxəssis ezam olunaraq tədris prosesinin təhlili aparılır.

“Təfəkkürünümlü kurikulumların tətbiqi zamanın tələbidir”

Naxçıvan şəhərindəki 14 nömrəli tam orta məktəbdə Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyinin “Təfəkkürünümlü kurikulumların tətbiqi zamanın tələbidir” mövzusunda birgə təşkil etdiyi elmi-praktik konfrans keçirilib.

Konfransda giriş sözü ilə çıxış edən Naxçıvan MR təhsil naziri Məmməd Qəribov təhsil islahatının qarşıya qoyduğu problemlərin məktəblərdə həyata keçirilməsi yollarından, qarşıya çıxan çətinliklərin həlli istiqamətlərindən ətraflı söhbət açıb. Bildirilib ki, bu gün bizim əsas vəzifəmiz təfəkkürünümlü, şəxsiyyətyönümlü və nəticəyönümlü kurikulumların tətbiqini düzgün həyata keçirməkdən və yüksək nəticələr əldə etməkdən ibarətdir. Ötən dövr ərzində Naxçıvan MR Təhsil Nazirliyi Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu ilə birgə bu istiqamətdə müxtəlif mövzularda elmi-praktik konfranslar keçirib.

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, əməkdar elm xadimi, professor Oruc Həsənlı “Dərs prosesində təfəkkürünümlü kurikulumların tətbiqi zamanın tələbidir” mövzusunda məruzə edib. Bildirilib ki, təhsil sahəsində kurikulum islahatının həyata keçirildiyi bir dövrdə müəllimlərin qarşılarında duran əsas vəzifə demokratik prinsiplərə uyğun milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərlərə malik, geniş

dünyagörüşlü, təşəbbüskar və yenilikləri qiymətləndirməyi bacaran şəxsiyyət formalaşdırmaqdır. Məlumdur ki, şagirdlərin şəxsiyyət kimi inkişafında təfəkkürün formalaşdırılması çox mühüm amildir. Şəxsiyyətin formalaşmasında yarıdıcı, məntiqi və tənqidi təfəkkürün inkişafı xüsusi rol oynayır. Tənqidi təfəkkürün formalaşması isə şagirdə xüsusi bacarıqlar formalaşdırır.

Qeyd olunub ki, təlim və tərbiyənin hər bir şagirdin intellektual və ümumilikdə şəxsi inkişafına uyğun təşkil üçün maksimum şərait yaradılmasında psixoloji xidmətin, bu xidməti bilavasitə həyata keçirən praktik psixoloqların rolunun və əhəmiyyətinin dərk edilməsi, onların pədaqoji prosesin bütün sahələrinə dərindən nüfuz etmələri yeni pədaqoji təfəkkürün təzahürü kimi qiymətləndirilməlidir.

Sonra 14 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Gülşən Ağayeva “Kurikulum islahatı şagirdlərin yaradıcılıq potensialının inkişafına imkan yaradır”, coğrafiya müəllimi Vüsalə Ələsgərova “Təhsildə standartlaşma prosesi və müəllimin pəşək fəaliyyət standartları”, ibtidai sinif müəllimi Leyla Seyidova “Dərs prosesində İKT-dən, internetdən istifadə yolları və əhəmiyyəti” mövzularında çıxış ediblər. Sonra müxtəlif ixtisas müəllimlərinin sualları cavablandırılıb və mövzu ilə bağlı fikirləri dinlənilib.

FameLab müsabiqəsinin yarımfinal mərhələsinə yekun vurulub

İyunun 6-da British Council və Bakı Mühəndislik Universitetinin əməkdaşlığı ilə FameLab müsabiqəsi keçirilib. Cheltenham Festivalı tərəfindən keçirilən FameLab müsabiqəsinin əsas məqsədi gəncləri öz karyeralarını elmdə görməyə ruhlandırmaq, eləcə də gənc elm adamlarını daha geniş kütlə ilə hərtərəfli, interaktiv yollarla əlaqə yaratmağa həvəsləndirməkdir.

Qeyd edək ki, FameLab müsabiqəsinin Azərbaycan üzrə yarımfinal mərhələsi uğurla tamamlandı. Final mərhələsinə keçmiş 10 nəfər yarımfinalçıya 23-24 aprel 2017-ci il tarixlə-

rində Birləşmiş Krallıqdan dövlət olunmuş mütəxəssis tərəfindən kreativ təqdimat bacarıqları üzrə ustad dərsləri keçilib. Milli final müsabiqə 4 may 2017-ci il tarixində 10 yarımfinalçının hər birinin seçki heyəti və auditoriya qarşısında 5 dəqiqəlik kreativ təqdimatları ilə həyata keçirilib.

Sona seçilmiş finalçı Bakı Mühəndislik Universitetinin tələbəsi Bəxtiyar Məmmədli Azərbaycanı Birləşmiş Krallıqda keçiriləcək British Council və Cheltenham Festivalı tərəfindən təşkil edilən beynəlxalq FameLab müsabiqəsində təmsil edəcək.

Regional ofis tələbələrə innovativ ideyalarının dəstəklənməsinə xidmət edəcək

Azərbaycan Texnologiya Universitetində (ATU) “Azercell Telecom” MMC-nin nəzdində fəaliyyət göstərən “Barama” sahibkarlıq və innovasiya mərkəzinin ilk regional ofisinin açılışı olub.

Açılış lentini ATU-nun rektoru, professor Akif Süleymanov və “Azercell Telecom” MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyev kəşib. Sonra tədbir iştirakçıları ofisdə yaradılan şəraitlə tanış olublar. Mərasimdə “Azercell”in Strateji partnyorluq və müştəri kanalları departamentinin direktoru, “Barama” layihəsinin rəhbəri İmran Bağirov bildirib ki, ilk regional ofisin ATU-da açılması təsadüfi deyil. Belə ki, 2009-cu ildən fəaliyyətə başlayan bu layihəyə bölgələrdən ilk dəfə məhz bu universitet tərəfindən ciddi maraq göstərilib. Bir il ərzində ATU-nun Davamlı İnkişaf Mərkəzi (DİM) ilə regional ofisin yaradılması məsələsi üzərində birgə iş aparılıb. Ofis 30 min manat dəyərdə inventar və texniki avadanlıqla təchiz edilib.

DİM-in direktoru Rauf Əmənov isə qeyd edib ki, regional ofisin idarə edilməsinə ATU-nun professor-müəllim heyətindən 2 nəfər təhkim olunub. “Barama” sahibkarlıq və innovasiya mərkəzinin ilk regional ofisi tək ATU-nun yox, Gəncədə və bölgədə fəaliyyət göstərən bütün ali təhsil müəssisələrinin tələbələri, həmçinin bütün region gənclərinin innovativ ideyalarını, sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsinə xidmət edəcək.

Sonra ATU-nun akt zalında açılış mərasimində iştirak edən qonaqlarla MMC-nin kollektivinin görüşü təşkil olunub. ATU-nun rektoru, professor Akif Süleymanov bildirib ki, “Azercell”lə yaradılan əməkdaşlıq universitetdə həyata keçirilən Müştəriyə Yönelmə Proqramı çərçivəsində görülən işlərdən biridir. “Barama” ofisinin açılması isə Bakıda telekommunikasiya ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrə müasir standartlar səviyyəsində yetişməsi üçün hər cür dəstək verir. Artıq şirkət tərəfindən ATU-ya tədris və təcrübədə istifadə etmək üçün 2G və 3G stansiyaları bloklandı. Eyni zamanda ATU-nun bir tələbəsi “Azercell”in tələbə təqəditü proqramının qalibi olub.

Tədbirdə “Azercell Telecom” MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyev isə şirkətin sosial layihələri haqqında danışdı.

“Barama” layihəsinin maliyyə tərəfdaşı olan “Paşa Bank”ın idarə heyətinin üzvü Xəyalə Nağıyeva da regional ofisin fəaliyyətə başlamasını əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirib. O qeyd edib ki, “Paşa Bank” gənclərin innovativ ideyalarını dəstəkləməyə hər zaman hazırdır.

Sonda universitet rəhbərliyi və qonaqlar arasında əməkdaşlığın gələcək istiqamətləri müzakirə olunub.

Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsilinə maneə yaradan səbəblər

Anar XƏLƏFOV,
Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində De-Institutlaşma və Uşaqların Müdafiəsi İdarəsinin Xüsusi təhsil şöbəsinin müdiri

Azərbaycan Respublikası hər bir əlilliyi olan şəxsin digər vətəndaşlar kimi icbari təhsil almaq hüququnu tanıyır. Əlilliyi olan şəxslərin təhsilinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və müəssisələrinin olmasına təhsil sisteminin üzünə düşən öhdəliklərdən biridir.

Əlilliyi olan şəxslərin təhsilinin təşkilinə dair islahatların aparılması üçün ilk növbədə mövcud vəziyyətin araşdırılması və təhlil edilməsi zərurəti yaranıb. Ölkədə xüsusi təhsilin mövcud vəziyyəti və aparıldığı tədqiqatın nəticəsində aşkar olunmuş bu sahədə islahatlara dair ehtiyacların xülasəsini təqdim edirik.

Azərbaycan Respublikası Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2016-cı ildə 67081 uşaq sağlamlıq imkanları məhdud olması səbəbindən dövlətdən müavinət alıb. Bu rəqəm ölkə üzrə uşaqların 2.3% - dir. Belə ki, Azərbaycanda 2016-cı ildə uşaqların (0-18 yaş) ümumi sayı 2879900 təşkil edib. Uşaqların ümumi sayı ilə müqayisədə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların sayı çox da nəzərə alınmayıb. Uşaqların sosial inteqrasiyası və təhsili ilə bağlı bir sıra çətinliklər mövcuddur.

Araşdırmalarımız nəticəsində müəyyən olunub ki, 2016-cı ildə qeydiyyatdan alınmış 67081 xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlardan yalnız 12469 nəfər (18%) formal təhsilə cəlb edilib. Təhsil alma formaları üzrə diaqramdan görüldüyü kimi, 12469 nəfər formal təhsilə cəlb olunmuş əlilliyi olan uşaqdan 8807 nəfər (71%) evdə təhsildən yararlanıb. Evdə təhsilə cəlb olunmuş uşaq cəmiyyətdən və həmyaşıdlardan təcrid olunmuş şəraitdə təhsil alır. 2820 nəfər (23%) əlilliyi olan uşaq xüsusi təhsil internat-məktəblərində cəmiyyətdən və ailələrindən təcrid olunmuş şəraitdə, 818 nəfər (10%) isə gümrək məktəblərdə (hansı ki, böyük şəhərlərdə yerləşir) təhsil alır. Yalnız 24 nəfər sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxs 2015-ci ildən Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tətbiqinə başladığı “İbtidai təhsil səviyyədə inklüziv təhsilin tətbiqi” layihəsi çərçivəsində pilot məktəblərinə cəlb olunub.

Nəticə etibarilə 54612 nəfər (82%) xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaq təhsilə cəlb olunmayıb. Araşdırma zamanı aşkar olunub ki, məhdudiyətlə-

rin olmasına baxmayaraq, uşaqlardan bir hissəsi ümumtəhsil məktəbində təhsil alır. Statistika daxil edilmiş, lakin xüsusi təhsildən kənar qalan qruplara həmçinin məktəbəqədər yaşlı olan və ağır, yaxud mürəkkəb məhdudiyət olduğundan formal təhsilə cəlb olunması mümkün olmayan 18 yaşına çatmamış şəxslər də daxildir. Bu qrupa aid şəxslərin məktəbəqədər xüsusi təhsilə və reabilitasiyaya cəlb olunması onların cəmiyyətdə uyğunlaşmaları və inteqrasiya olmaları üçün həyati vacib xidmətlərdir.

Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsildən kənar qalmasının səbəblərinin araşdırılması üçün aparığımız tədqiqatda dövlət qurumlarının nümayəndələri, məktəblərin pedaqoji heyəti, fərqli təhsil formalarında təhsil alan xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlar və onların valideynləri iştirak edib. Tədqiqatda fokus qrup, müşahidə, fərdi müsahibə və anket sorğusundan istifadə olunub. Tədqiqat Bakı şəhəri və bölgələri əhatə edib. Tədqiqat nəticəsində xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsildən kənar qalmasının aşağıdakı səbəbləri aşkar olunub.

Cəmiyyətdə əlilliyə münasibətdən yaranan maneələr

Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsilə cəlb olunmasında ən böyük maneələrdən biri əlilliyi olan insanlara qarşı ayrı-seçkiliyin olmasıdır. Azərbaycan mədəniyyətinə əlilliyi olan şəxslərə ayrı-seçkiliyin nümayiş etdirilməsi xas deyil, lakin cəmiyyətimiz onları mərhəmət hədəfi hesab edir. Dəyərlərimizə əsasən əlilliyi olan insana mərhəmət dəstəklə yanaşı, maddi dəstəyin verilməsi müsbət əməl kimi qəbul olunur, nəticə etibarilə cəmiyyətdə uşaq əlilliyi olan insanları başqalarına “məhəccat” və başqalarından “fərqli” olduqlarını qəbul edir, cəmiyyətin tam dəyərli üzvü hesab etmirlər.

Bu cür münasibət cəmiyyətin müxtəlif kateqoriya və səviyyələrində özünü büruzə verir. Belə ki, valideynlər, müəllimlər, məktəb rəhbərləri, dövlət məmurları və həmçinin əlilliyi olan insanların özləri başqalarının yardımına məhəccat və qüsurlu olduqlarını qəbul edirlər. Nəticədə əlilliyi olan şəxslər cəmiyyətdə və müstəqil həyata qoşulmaqda qorxu hissi, utanç, lazımı biliklərin olmamasına səbəb olur, cəmiyyətdə isə başqaları tərəfindən əlilliklə bağlı stereotiplərin formalaşmasına gətirib çıxarıb.

Cəmiyyətin əlilliyi olan uşaqlara qüsurlu və başqalarının yardımına məhəccat insan kimi baxdığından onların bir çox halda özünü qiymətləndirməsi aşağı olur. Bu da öz növbəsində, onları cəmiyyətdən gizlənməyə, ünsiyyətdən qaçmağa sövq edir. Nəticədə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlar təhsildən yayınmağa maraq göstərib.

Hər bir cəmiyyətdə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların digər uşaqlarla eyni hüquqlara malik olması faktının dərk edilməsində problemlər mövcuddur. Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların başqaları ilə bərabər qəbul edil-

məsi mürəkkəb və vaxt tələb edən bir məsələdir.

Onlar təhsilə cəlb olunmadığı halda sanki cəmiyyətdə yaşayan gözəgörünməzlər kimidirlər. Bu halda onlar valideynləri tərəfindən ya həddindən çox qayğı ilə əhatə olunur və ya etinasızlığa məruz qalırlar. Öz təhlükəsizlikləri, ailələrinin şərafəti barədə düşüncələr bəzi hallarda xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqları ailələri gizlədirlər ki, heç qonşular belə bu ailədə məhdudiyəti olan uşağın mövcud olduğunu bilmir. Əhalinin siyahıya alınması prosesində sorğu apararaq şəxs kifayət qədər açıqlanması tələb olunan suallar vermədikdə valideynlər xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşağın siyahıya alınmasının vacibliyini unudurlar.

Qanunvericilikdə maneələr

Azərbaycan Respublikasında xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsili Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (Xüsusi təhsil) haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Xüsusi təhsil haqqında Qanun konseptual olaraq əlilliyi tibbi

modeldən qəbul edilir. Bu, Xüsusi təhsil haqqında Qanunda istifadə edilən terminologiyada və adından da bəlli olur ki, “Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər” digər formada xəstə şəxs fikri ilə eyni mənə verir. Müasir insan hüquqları aspektindən əlilliyə baxışa əsasən əlillik xəstəlik kimi yox, fərqli, yaxud fərdi xüsusiyyət kimi qəbul edilir.

Xüsusi təhsil haqqında Qanun əlilliyi olan insanları iki qrupa böldür: 1-ci qrup xüsusi təhsilə cəlb olunanlar – yüngül məhdudiyətli şəxslər və 2-ci qrup mürəkkəb və ağır çatışmazlıqları olan şəxslərin təlimi və (və ya) tərbiyəsi ilə əlaqədar müxtəlif profilili reabilitasiya mərkəzləri. Bununla da Xüsusi təhsil haqqında Qanun reabilitasiya xidmətinin təhsil müəssisəsindən və pedaqoji sahədən çıxararaq kənar təhsilə cəlb olunmasına imkan verir. Beləliklə, xüsusi təhsil müəssisələrində ağır, yaxud mürəkkəb məhdudiyətləri olan uşaqlar təhsilə cəlb oluna bilmir, reabilitasiya işi isə pedaqoji sahədən çıxarılaraq sosial xarakter daşıyır. Halbuki xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların əksəriyyəti reabilitasiya xidmətlərinə ehtiyacları var, hansının ki, xüsusi təhsil məktəblərində təşkil olunmasına Qanun yol vermir. Amma ağır və mürəkkəb məhdudiyəti olan uşaqların reabilitasiyasının pedaqoji heyət

tərəfindən təhsil müəssisəsində kompleks şəkildə daha effektiv təşkil edilməsi mümkün olardı.

Xüsusi təhsil haqqında Qanun xüsusi təhsilin metodoloji konsepsiyasına dair heç bir istiqamət vermir. Bu istiqamətə hər hansı bir standartların hazırlanmasına dair tələb qoyulmur. Həmçinin tibbi baxımdan hər hansı bir patologiyası olmayan disleksiya, dizqrafiya kimi öyrənmə çətinlikləri olan uşaqların təhsilinə dəstək üçün xüsusi təhsilin tətbiq olunması nəzərdə tutulmayıb. Bu cür məhdudiyəti olan uşaqlara xüsusi şərait yaradılmadan (infrastruktur və tədris proqramının müəssisəliyi) təhsilə cəlb olunur və nəticədə təhsil prosesində üzvləşdikləri uğursuzluq təcrübəsi onların təhsildən yayınmalarına və delinkvent davranışının formalaşmasına gətirib çıxarıb.

Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyi məhdudiyəti olan uşağın ümumtəhsil müəssisələrinə qəbul olunmalarına qadağa qoymasa belə, onların bu cür təhsil müəssisələrində təhsilinin təşkilini təşviq etmir. Ümumtəhsil müəssisəsində isə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaq qəbul olunanda ona xüsusi şərait (infrastruktur

etmədiyindən valideynlər uşaqların məktəbə aparıb gətirilməsi, geyim və təhsil xərclərini qarşılamaq istəmir, təhsildən yayınaraq ev işlərində, təsəvvüfatda məşğulluğunu məqbul hesab edir və nəticə etibarilə gələcəkdə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların zorakılığa, etinasızlığa, istismara məruz qalmasına zəmin yaratmış olur, həmçinin iqtisadi, sosial və psixoloji baxımdan asılı vəziyyətdə qalırlar.

Qeyri-müəssisə xidmətlər

Fiziki məhdudiyəti olan uşağın ümumtəhsil müəssisəsinə cəlb olunması intellektual, sensor, yaxud psixi inkişaf məhdudiyəti olan uşaqlardan fərqlənir. Bir çox məhdudiyət pedaqoji prosesin uşağın məhdudiyətini uyğunlaşdırma tələb edirsə, fiziki məhdudiyəti olan uşağın məktəbdə təhsilə cəlb olunması bir çox halda yalnız infrastrukturun müəssisə olmasını tələb edir. Buna baxmayaraq, yaşayış binaları, küçələr, ictimai nəqliyyat, keçidlər fiziki məhdudiyəti olan insanlara müəssisə olmadıqdan onlar evdə təhsilə cəlb olunur, bununla da cəmiyyətdən təcrid olunmuş şəkildə təhsil alırlar. Tədqiqatlar göstərir ki, uşaqların tədrisə marağı onların öz həmyaşıdları ilə birgə olmasından çox asılıdır. Təhsildə nailiyyət qazanmaqla onlar öz həmyaşıdları arasında özlərini təsdiq etməyə çalışırlar. Bu səbəbdən evdə fərdi təhsil alan uşaqlarda öyrənməyə marağın zəif olması adi haldır.

Fiziki məhdudiyəti olan uşaq məktəbə gəldikdə müəssisəlik baxımından digər problemlər də üzə çıxır. Fiziki məhdudiyəti olan uşaq bir çox halda məktəbin binasına girişdə, sinif otaqları arasında hərəkətdə, oyun meydançasında müəssisəlik baxımından məhdudiyətlərlə üzleşir.

Tədris prosesinin təşkililə bağlı maneələr

Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsilinin təşkil olunması təhsil müəssisəsi və ələlxüsusi da müəllimlərin qarşısında bir sıra tələblər qoyur. Sınıfdə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların müxtəlifliyinin, onların təhsil ehtiyaclarının aşkar olunması və qarşılanması müəllimlərdən pedaqogikada yüksək peşəkərlik, psixoloji hazırlıq və bir sıra şəxsi keyfiyyətlər tələb edir. Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsilinin təşkililə üçün müəllim şagirdin inkişaf səviyyəsini və fərdi xüsusiyyətlərini qiymətləndirməyi bacarmalı, şagirdin xüsusi təhsilə ehtiyacının olduğu aşkar olundusa, təhsil proqramını sadələşdirərək, yaxud uyğunlaşdıraraq onun inkişafına dəstəyin göstərilməsinə qadir olmalıdır. Həmçinin müəllimin didaktik materialları hazırlamaq və istifadə etmək, uşaqların təliminə və inkişafına xidmət edən yardımçı texnologiyalar və vasitələr istifadə etməsi üçün bilik və bacarıqları olmalıdır. Bununla yanaşı, xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsil müəssisələrinə cəlb olunması onların

xüsusi təhsil ehtiyaclarının qarşılanması üçün təhsil müəssisələrində xüsusi təhsil müəssisələrinin (surdopedaqoq, tiflo pedaqoq, loqoped və sairə) fəaliyyət göstərməsi zərurətinə yaraşır. Xüsusi təhsil sahəsində müəllim hazırlığının, təhsil müəssisələrinin pedaqoji heyətinin peşəkərliyinin aşağı səviyyədə olması səbəbindən xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlar məktəbə gəlsə belə, təhsildən faydalana bilmirlər, onların valideynləri təhsilin keyfiyyətindən razı qalmırlar. Nəticə etibarilə xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqlar təhsildən yayınır, yaxud təhsil prosesində iştirak etməsinə baxmayaraq, öz potensialını reallaşdırma bilmirlər.

Ölkəmizdə xüsusi təhsil sahəsində müəllim hazırlığının aşağı səviyyədə olmasının əsaslı səbəbləri var. Azərbaycanda uzun illər xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların təhsili Sovet İttifaqından varis qalan defektologiya sahəsinin hədəf qrupu idi. Beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən əlilliyi olan insanların hüquqlarının tanınması onların ləyaqətini alqaldan və sosial damğalanması ilə nəticələnən terminlərdən imtina edilməsi postsovet məkanında da öz əksini tapdı və ilkin olaraq Rusiya, sonra da digər ölkələr defektologiya adlanan pedaqoji sahəni korreksion pedaqogika kimi adlandırdı. Pedaqoji sahənin adının dəyişməsinə baxmayaraq, yanaşma yenə də köhnəlmiş əlilliyə tibbi yanaşmanı özündə ehtiva edir. Öz-özülüyündə korreksion pedaqogika çatışmazlıqlara istiqamətləndiyindən bir çox halda effektivliyi sual altında olan yanaşmalar təqdim edir, müasir yardımçı vasitələrin və texnologiyaların tədris prosesində tətbiqini özündə əks etdirmir, xüsusi təhsilə ehtiyacların qarşılanmasına birtərəfli baxılır: əlilliyi olan şəxsi cəmiyyətdə uyğunlaşdırmağa xidmət edir, təhsil sisteminin, müəllimin, sinif otağının, təhsil proqramının, münasibətlərin uşağın xüsusi təhsilə ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutmur. Təlim prosesinin fərdiləşməsi konseptual olaraq qəbul olunmasına baxmayaraq, korreksion pedaqogika təlim prosesini fərdiləşdirmir və heterogen qrupda təlimi ümumiləşdirilmiş xüsusi proqram əsasında keçirilir. Beləliklə, xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların keyfiyyətli təhsilinin təşkililə korreksion pedaqogika vasitəsi reallaşdırılması mümkün deyil.

Müasir xüsusi təhsilin öz hədəf qrupuna dair fəaliyyəti müasir hüquq əsaslı yanaşma əsasında qurulub və ilkin olaraq diqqətin şəxsin güclü cəhətlərinə istiqamətlənməsidir. Xüsusi təhsilə ehtiyacı olan uşaqların güclü cəhətlərini müəyyənəşdirərək, bu imkanlardan yararlanaraq onların təlimi və inkişafı dəstəklənir. Ölkəmizdə xüsusi təhsil sahəsində aparılan islahatların da əlilliyi olan şəxslərin müvəffəqiyyətlə cəmiyyətimizə inteqrasiya edilməsinə xidmət edəcəyinə ümid edirik. Nəticə etibarilə hər bir əlilliyi olan uşağın yaşayış yerinə yaxın məktəblərdə digər uşaqlarla birgə öz potensialını reallaşdırma- sına dəstək olan inklüziv təhsil alma imkanı olacaq.

Məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin pedaqoji heyəti üçün təlim

IT STEP akademiyasında məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin pedaqoji heyəti üçün təlim keçirilib.

Təlimin əsas məqsədi məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin genişləndirilməsi, pedaqoji heyətin işinin təkmilləşdirilməsi, texniki yaradıcılıq sahəsində fəaliyyət göstərən dərəcələrin müasir tələblərə uyğunlaşdırılmasıdır. Təlimdə texniki yönümlü dərəcələrlə yanaşı, uşaqların erkən yaş qrupları üzrə intellektual klublarının dərək rəhbərləri də iştirak edib.

Təlimin mövzusu “CodeClub” proqramı (codeclub.org) üzrə “Scratch” proqramlaşdırma dilinin öyrədilməsi olub.

Massaçusets Texnologiya Universiteti tərəfindən tərtib olunmuş “Scratch” proqramlaşdırma dili 8-16 yaşlı uşaqlarda yaradıcı, sistematik düşüncənin və komanda işi bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün nəzərdə tutulub, eyni zamanda proqram dərək rəhbərlərinə tədris zamanı əlavə resurslardan istifadə imkanlarının genişləndirilməsinə xidmət göstərib.

İnsan hüquqları və multikulturalizm dəyərləri şagirdlər arasında təbliğ olunur

Paytaxt məktəblərində ölkəmizdə elan olunan “İnsan hüquqları ayılığı” ilə əlaqədar silsilə tədbirlər keçirilir.

Təhsil Nazirliyi və Ombudsman Aparatı arasındakı əməkdaşlıq çərçivəsində Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki məktəblərdə insan hüquqlarına dair konfrans, seminar, “dəyirmi masa”, disput və inşa yazı müsabiqələri təşkil edilir.

“İnsan hüquqları ayılığı” çərçivəsində məktəblərdə tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsəd insan hüquqlarını və hüquq bərabərliyi üzərində qurulmuş multikulturalizm dəyərlərini şagirdlər arasında təbliğ etmək, eləcə də cəmiyyətdə insan ləyaqətinə hörmət, insan hüquqlarına əməl olun-

masının zəruriliyini önə çəkməklə, şagirdlərdə humanizm keyfiyyətlərini formalaşdırmaqdan ibarətdir.

Aylıq çərçivəsində “İnsan hüquqlarının müdafiəsi”, “İnsan hüquqları və multikulturalizm”, “Hüquqlarımız

biyə” və digər mövzularda şagirdlərə lə söhbətlər aparılır.

Tədbirlərdə ölkə Prezidenti İlham Əliyevin 18 iyun 2007-ci il tarixli sərəncamına əsasən, hər il iyunun 18-nin respublikamızda İnsan Hüquqları Günü kimi qeyd olunduğu vurğulanır. Mayın 18-dən iyunun 18-dək ölkədə “İnsan hüquqları ayılığı”nın keçirildiyi şagirdlərin diqqətinə çatdırılır. Həmçinin, respublikamızda insan hüquqlarının qorunması ilə bağlı atılan addımlardan, ölkəmizin beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq etməsindən, Azərbaycanda multikultural dəyərlərə böyük hörmətlə yanaşılmasından bəhs olunur.

Sonda şagirdlərin sualları cavablandırılır.

Universitet təhsilinə start necə başlayır?

Cəsarət VALEHOV

Bu gün sürətlə dəyişən dünyanı forma və məzmun baxımından yeni növ universitetlər yaradır. Buna əsas dəyər olaraq üstünlük verən ölkələr gələcək şokunu daha rahat qarşılayır və milli özünüdəyərlik immunitetini qazanırlar.

Bəzən abituriyentlər universitetə qəbul olmağı insan həyatının əsas nailiyyəti kimi qəbul edir, nəinki öyrənməyi. Ancaq universiteti qazanmaq hələ yolun başlanğıcı, mükəmməl universitet təhsili isə hədəfə çatmanın əsas şərtlərindəndir. Universitet - inkişaf lokomotivinə qoşula bilən, sintez və analiz yolu ilə ideyalarını ifadə edə bilən insanları yetişdirən qurumdur. Universitet fəlsəfinə bir tərəfdən bütünləşdirici, digər tərəfdən fərqli və yenilikçi, qeyri-standart yanaşmaların məcmusu kimi baxsaq, bir qurum kimi sosioma xidmət etmək və cəmiyyətin viziyonunu müəyyən-ləşdirən missiyaya sahibdir.

Son illərdə ölkəmizdə universitet təhsilinə maraq keyfiyyət baxımından artıb. Bunu son 5 ildə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsində tələbə qəbulu planı və qəbul imtahanında iştirak edənlərin nisbi payında əks olunan artım dinamikasında görmək olar.

Son 5 ildə ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsində tələbə qəbulunun kəmiyyət göstəricilərinə nəzər salsaq görərik ki, ümumi ərizələrin sayındakı azalmaya rəğmən qəbul olunanların nisbi payı artmışdır. Eyni zamanda tələbə qəbulu planı ötən 5 ildə ilbوی hər il artmışdır (Slayd 1).

Eləcə də 2014/2015-2015/2016-2015/2016-2017/2018-ci tədris illərində I-IV ixtisas qrupları üzrə müsabiqədə iştirak etmək hüququ qazanan abituriyentlərin imtahan ballarının paylanması əks etdirən rəqəmlərə baxsaq, burada illər üzrə hər bir ixtisas qrupunun artan ballarının, deməli keyfiyyət göstəricilərinin dinamikasının şahidi olarıq.

Qeyd: Keyfiyyət göstəricisi DİM tərəfindən keçirilən imtahanlarda 200 baldan artıq toplayan abituriyentlərin nəticələrinə görə təsnif olunur.

Əgər 2014/2015-ci tədris ili üzrə qəbul imtahanlarında bütün qruplar üzrə iştirak edən 92643 abituriyentin keyfiyyət göstəricisi 34,7%, 2015/2016-cı tədris ili üzrə 82925 abituriyentin bu nəticəsi 40% olmuşdusa, 2016/2017-ci tədris ili üzrə 78545 abituriyentin analoji göstəricisi 43,9% və nəhayət 2017/2018-ci tədris ili üzrə (1 mərhələ) 64220 abituri-

yentin keyfiyyət göstəricisi 48,9 faiz olmuşdur. Başqa sözlə, son 4 ildə bu göstərici 14,2% artmışdır (Slayd 2).

Slayd 3-dən göründüyü kimi, son 4 tədris ili ərzində ali təhsil müəssisələrinə ixtisas qrupları üzrə tələbə qəbulunun keyfiyyət göstəriciləri yaxşılaşmışdır. Belə ki, keyfiyyət göstəricisi I ixtisas qrupunda 12,8%, II ixtisas qrupunda 10,6%, III ixtisas qrupunda 11,5%, IV ixtisas qrupunda isə 38,4% artmışdır (Slayd 3).

Bildiyimiz kimi, bütün dünyada elmi ədəbiyyatın ən böyük data məlumatları ingilis dilindədir. Təhsilin ən böyük qloballaşma alətlərindən biri olan tədrisdə çoxdillilik mühitin yaradılması ali təhsilin inkişafı üçün vacib həlqədir. Bu baxımdan tədrisdə ingilis dilinin rolu getdikcə artır. Yaxşı xəbər ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinə son iki il ərzində ingilis dilində tədris olunan ixtisaslara tələbə qəbulu artıb. Bunu aşağıdakı slayddan da görmək olar (Slayd 4).

Buradan da göründüyü kimi, ingilis dilində tədris olunan ixtisasların sayı, proqnoz yerləri, həmçinin qəbul olunma faizi də xeyli yüksəlmişdir.

Digər müsbət bir tendensiya 2016 və 2017-ci illərdə Azərbaycan Respublikası ali təhsil müəssisələrinin və AMEA-nın magistraturasına keçirilən qəbul imtahanının I mərhələsi üzrə nəticələrinin müqayisəli təhlilində izləməyə imkan verir. Aşağıda təqdim olunan slayddan da göründüyü kimi, imtahanın nəticələrinə görə 51 və daha yüksək nəticə göstərənler öten ilə nisbətə 2 dəfədən artıq (müvafiq olaraq 2016-cı ildə 25,77% - 2017-ci ildə bu göstərici 57,99 faiz) olmuşdur. Və əksinə, 40 bal və daha az toplayanların faiz nisbətində kəskin azalma (müvafiq olaraq 2016-cı ildə 49,56% idisə, 2017-ci ildə bu rəqəm 18,36%) müşahidə olunur (Slayd 5).

Buradan göründüyü kimi, magistratura səviyyəsində imtahanlarda iştirak edən bakalavrların ümumi nəticələri öten tədris ilinə nisbətən cari tədris ilində daha yüksək olub. Ötən illə müqayisədə imtahana gəlməyənlərin sayı 15 dəfə azalıb. Cədvəldən bir daha aydın olur ki, bu il imtahanlarda daha hazırlıqlı bakalavrlar iştirak edir və onların ümumi nəticələri daha yüksəkdir. Başqa sözlə, cari ildə magistraturaya yalnız həqiqətən gələcəkdə magistratura səviyyəsində təhsilini davam etdirmək istəyənlər sənəd verir.

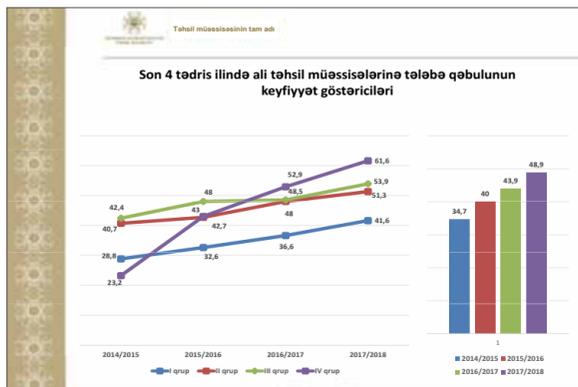
Qəbul nə qədər önəmli olsa da, məqsəd keyfiyyətli təhsil almaq niyyəti olmalıdır. Hazırda yeni universitetlə birgə, yeni elm obrazı təşəkkül tapır. Bununla, “savadlılıq” ideyasına yanaşmalar da dəyişir. Ənənəvi təsəvvürlərlə yanaşı, pedaqogikanın antropoloji əsaslarının əvəzlənməsi də baş verir. Təhsilli insan bu gün “bilikli fərdən”, hətta dünyagörüşü formalaşmış şəxsdən daha çox, həyata hazır olan, müasir dövrün müəkkəb problemlərindən baş açan, həyatda öz yerini başa düşməyə qabil olan insandır. Nəzərə alsaq ki, dünyanın hər an dəyişən inkişaf sürəti həm də universitetlərdən qaçaqlandır. Universiteti qazanan tələbələri təbrik edirik!

№/İ	Tədris ili	Ümumi ərizələrin sayı	İmtahanda iştirak edənlərin sayı	O cümlədən cari il üzrə məlumat				Tələbə qəbulu planı	Cəmi	Öndən cari ilin məzmunu (%-lə)	Ümumi sayı məzmunu cari ilin məzmunu (%-lə)	
				Ümumi sayı	Sənəd verənlərin sayı	Nisbi pay (%-lə)	İmtahanda iştirak edənlərin sayı					İmtahanda iştirak edənlərin nisbi payı (%-lə)
1	2013/2014	100683	96720	88697	57208	60,7	55033	58,4	36537	33808	26341	77,9
2	2014/2015	97362	92643	84878	57654	64,1	55659	61,8	37763	33713	28068	83,3
3	2015/2016	93116	82926	88366	56479	66,0	54496	63,7	38811	31699	27113	85,5
4	2016/2017	89444	78545	87330	56433	68,3	54962	66,5	41736	34224	28236	82,5
5	2017/2018	85022	80909	85356	56433	68,3	54962	66,5	41736	34224	28236	82,5

(Slayd 1).

Ünvan qrupu	2014/2015-ci tədris ili		2015/2016-cı tədris ili		2016/2017-ci tədris ili		2017/2018-ci tədris ili		
	İştirak edənlər	Qəbul olunanlar	İştirak edənlər	Qəbul olunanlar	İştirak edənlər	Qəbul olunanlar	İştirak edənlər	Qəbul olunanlar	
I mərhələ	9796	9822	9796	1028	9822	28	10786	4176	4466
II mərhələ	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810
III mərhələ	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810
IV mərhələ	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810	9810

(Slayd 2).

(Slayd 3).

S/İ	Ali təhsil müəssisəsi	2016/2017			2017/2018		
		İxtisasların sayı	Proqnoz yerlərinin sayı	Boş qalan yerlərinin sayı	Doyma faizi	İxtisasların sayı	Proqnoz yerlərinin sayı
1	Bakı Dövlət Universiteti	16	260	3	98,9	16	270
2	Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Üniver	14	320	6	98,1	22	505+160
3	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Üniver.	1	15	0	100	5	80
4	Azərbaycan Dövlət İqtisad Üniver.	5	170	0	100	5	180
5	Azərbaycan Dillər Universiteti	1	15	0	100	1	15
6	Bakı Mühəndislik Universiteti	-	-	-	-	14	405
Cəmi		780	9	98,8	-	1615	-

Qeyd: Müxtəlif qurumlara tabe olan ATM-lərdə ingilis dilində tələbə qəbulu üzrə proqnoz yerlərinin sayı - 660. Özel ATM-lərdə ingilis dilində tələbə qəbulu üzrə proqnoz yerlərinin sayı - təxminən 500.

(Slayd 4).

İllər	Qəbul planı	Faktiki qəbul	Sənəd verənlər	İmtahanda iştirak etməyənlər	İmtahanda iştirak edənlər	İmtahan nəticəsinə görə bölgü		
						51 bal və daha yüksək nəticə göstərənlər	41 bal və daha yüksək nəticə göstərənlər	40 bal və daha aşağı nəticə göstərənlər
2016	7362	4667 (63,4%)	24110	1701 (6)	22409	5775 (25,77%)	11303 (50,44%)	11106 (49,56%)
2017	7984 (onlardan 1485 MBA)	-	13081	109	12972	7522 (57,99%)	10590 (81,64%)	2382 (18,36%)

¹ Xüsusi qabiliyyətli tələb edən, kənd təsərrüfatı, idman və xüsusi təyinatlı ixtisaslar üzrə II mərhələyə keçid balı 30 baldır.

(Slayd 5).

Təhsil İnstitutu yay olimpiada düşərgəsi təşkil edəcək

Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu tərəfindən şagirdlərin yay tətilində riyaziyyat, informatika, kimya, fizika və biologiya fənləri üzrə intensiv dərslərdən ibarət yay olimpiada düşərgəsi təşkil ediləcək.

Düşərgə iyunun 16-dan iyulun 16-dək Fizika, riyaziyyat və informatika təmayillü liseydə reallaşdırılacaq.

Yay olimpiada düşərgəsi həftənin 3 gününü, hər gün 3 saat olmaqla həyata keçiriləcək.

Düşərgədə məşğələlər ilkin

olimpiada hazırlıq işini bilən müəssisələr tərəfindən aparılacaq.

Yay olimpiada düşərgəsində V-VI və VII-VIII siniflər bir yerə olmaqla məşğələlər aparılacaq.

Sonda şagirdlərlə kiçik müsabiqə keçiriləcək və yay düşərgəsinin qalibləri müəyyən ediləcək. Həmçinin məktəblilərə öncədən müəllimlər tərəfindən hazırlanan yay tapşırığı toplusu təqdim ediləcək.

Yay olimpiada düşərgəsində iştirak edən bütün şagirdlərə sonda sertifikatlar verəcək.

Xəzər Universiteti QS təşkilatının reyting siyahısında

Iyunun 8-də QS beynəlxalq reyting təşkilatı dünya üzrə ali təhsil müəssisələrinin 2017-ci il üçün reytingini müəyyən edərək, Xəzər Universiteti dünya universitetləri arasında 701-750 aralığında yerləşir və Azərbaycan universitetləri arasında 1-ci yeri tutur. Qeyd edək ki, QS təşkilatı dünyada fəaliyyətdə olan təxminən 26000 universitet haqqında araşdırma aparır. Xəzər Universiteti dünyanın 2,7% seçilmiş aparıcı universitetləri sırasına daxil edilmişdir.

QS təşkilatı dünya universitetlərinin fəaliyyətini 6 əsas meyar üzrə qiymətləndirir. Bu meyarlar - akademik

nüfuz, elmi məqalələrdən sitat götürmə, müəllim-tələbə nisbəti, işəgötürənlər arasında nüfuz, xarici müəllimlərin və xarici tələbələr sayıdır.

Ayrıca olaraq, Xəzər Universiteti dünya universitetləri arasında beynəlxalq tələbələr qəbuluna görə 388-ci, müəllim-tələbə nisbətində görə 339-cu, xarici müəllimlərə görə isə 253-cü yeri tutur.

“QS” təşkilatının son reyting cədvəli haqqında ətraflı məlumatı bu linkdən əldə edə bilərsiniz: www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018

ADNSU-nun startap sahəsində təcrübəsini rusiyalı mütəxəssislər yüksək qiymətləndirir

Iyunun 7-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) rektoru, professor Mustafa Babanlı Rusiyanın Perm Milli Tədqiqat Politexnik Universitetinin “Neft-qaz yataqlarının geologiyası və işlənməsi” elmi tədris mərkəzinin direktoru Pavel İlyuşin, mərkəzin direktor müavini Anton Qarbuşin və “Lukoil Perm” MMC-nin integral əməliyyat mərkəzinin rəisi Anton Kozlov ilə görüşüb.

İki universitet arasında əməkdaşlıq istiqamətlərinin müzakirə olunduğu görüşdə tələbə mübadiləsi və digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılıb.

Rektor M.Babanlı universitetin tarixi, tədris olunan ixtisaslar, beynəlxalq əlaqələr, həyata keçirilən işlətlər və onların müsbət nəticələrini haqqında qonaqlara ətraflı məlumat verib. UFAZ və startap layihələrinə danışan professor M.Babanlı

universitetin əsas məqsədinin müasir dövrün tələblərinə uyğun, texnoloji yenilikləri mənimsəyən tələbələr yetişdirmək olduğunu diqqətə çatdırıb. Rektor əməkdaşlığın genişlənməsinə və tələbə mübadiləsi sahəsində əlaqələrin gücləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Startap sahəsində ADNSU-nun çox maraqlı təcrübəsi olduğunu deyən Perm Milli Tədqiqat Politexnik Universitetinin “Neft-qaz yataqlarının geologiyası və işlənməsi” elmi tədris mərkəzinin direktoru P.İlyuşin konkret istiqamətlərdə əməkdaşlığa başlamaq zəruri olduğunu qeyd edib. O, ADNSU ilə texnoparkın yaradılması və bu istiqamətdə əməkdaşlıq edə biləcəkləri 4 mövzunu artıq müəyyənləşdirdiklərini deyib.

Görüşün sonunda tərəflər yeni əməkdaşlıq memorandumunun imzalanması barəsində razılığa gəlib.

Rektor tələbələrini fəal olmağa, şikayətlərini açıq söyləməyə səsliyə

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) rektoru, professor Gülçöhrə Məmmədova və imtahanqabağı tələbələrə görüşüb, onları narahat edən məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıb, irad və təkliflərini dinləyib.

AzMİU-nun rektoru G.Məmmədova mətəmədi olaraq keçirilən bu görüşlərdə əsas məqsədin tələbələrə imtahanqabağı fikir mübadiləsi aparmaq, onların təklif və fikirlərini dinləmək olduğunu bildirdi. Tələbələr üçün sağlamlıq mühitini yaradıldığını söyləyən rektor bildirdi ki, universitet rəhbərliyinin məqsədi imtahanların obyektiv, aqar və şəffaf keçirilməsinə nail olmaqdır. Dekan və müəllimlərin iştirak etmədiyi görüşdə rektor tələbələrini fəal olmağa, təklif və şikayətlərini açıq söyləməyə səsliyə.

G.Məmmədova onu da qeyd edib ki, universitet rəhbərliyi hər zaman haqsızlıqla qarşılaşan tələbələrə arxasındadır, semestr imtahanlarının obyektiv keçirilməsini təmin etmək və imtahan dövründə xoşagəlməz halların qarşısını almaq onun əsas işidir. Tələbə-müəllim münasibətlərinə toxunan rektor de-

yib ki, dərslərin keyfiyyətini artırmaq, müasir tələblərə uyğun kadr hazırlığını təmin etmək, savadlı, bacarıqlı, dünyagörüşlü mütəxəssislər yetişdirmək üçün müəllimlərə kreativ olmaları, dərslərini düzgün, maraqlı qurmalı, tədris prosesində yeni texnologiyalardan istifadə etməyi bacarmalıdır.

AzMİU-nun tədris işləri üzrə prorektoru Akif Qasimov çıxışında tələbələrə verdiyi suallara aydınlıq gətirib, universitetdə imtahan sessiyasının mövcud qaydalarına uyğun təşkil edildiyini, tələbələrə bilikliyi qiymətləndirilməsində şəffaflığın və obyektivliyin təmin olduğunu, daxil olan şikayətlərin qısa müddətdə araşdırılıb müvafiq qərarların qəbul edilməsi üçün lazımı tədbirlər həyata keçirildiyini vurğulayıb.

Görüşdə rektor tələbələrini maraqlandıran bütün sualları ətraflı cavablandıraraq, onların ayrı-ayrılıqda şikayət və təkliflərini dinləyib. O, söylənən problemlərin universitet rəhbərliyi tərəfindən yerində həll ediləcək və aradan qaldırılması üçün müvafiq qurumlara tapşırıqlar verib.

Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin VII məclisi keçirilib

Samirə KƏRİMOVA

Iyunun 6-da Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin VII məclisi keçirilib. Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının konfrans zalında keçirilən yığıncaqda paytaxt rayonlarının, eləcə də respublikanın müxtəlif bölgələrinin TİAHİ komitələrinin, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin müəllim və tələbə həmkarları ittifaqı təşkilatlarının sədrləri iştirak ediblər.

Öncə ATİAHİ Respublika Komitəsinin VII məclisinin gündəliyi və rəqlamenti təsdiq olunub.

Sonra ATİAHİ Respublika Komitəsinin şöbə müdiri Emil Rüstəmov “Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin üzv təşkilatlarında keçirilən seçki yığıncaqlarının nəticələri barədə” hazırlanmış arayışı məclis iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb.

Çıxış üçün söz alan Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Mehbalıyev ATİAHİ Respublika Komitəsinin üzv təşkilatlarında keçirilən hesabat-seçki yığıncaqlarının uğurla başa çatdığını bildirərək yeni seçilmiş, həmçinin işlədikləri kollektiv tərəfindən yenidən etimad göstərilərək se-

çilən həmkarlar ittifaqı komitələrinin sədrlərini təbrik edib, onlara fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb. ATİAHİ Respublika Komitəsinin fəaliyyət istiqamətlərindən söz açan sədr təhsil sahəsində çalışanların işlərini qüvvəyə gətirib, sosial rifahının yaxşılaşdırılmasının, hüquqlarının müdafiəsinə köməklik göstərilməsinin, istərsə də onların asudə vaxtlarının səmərəli təşkilinin bu qurumun diqqət yitirdiyi ən başlıca məsələlərdən olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirilib ki, Respublika Komitəsi öz fəaliyyətində tələbə gənclərə aparılan işlərə xüsusi önəm verir, bir sıra məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirir.

Daha sonra VII məclisdə ATİAHİ Respublika Komitəsinin XVII hesabat-seçki konfransının keçirilməsi, ona hazırlıq üzrə işçi qrupunun təşkilatı, gündəliyi və digər cari məsələlər müzakirə edilərək müvafiq qərar qəbul olunub.

Yığıncaqda həmçinin “Sağlamlıq və təhlükəsizlik əmək şəraitinin yaradılması üzrə ilin ən yaxşı müəssisəsi (təşkilatı)” müsabiqəsinin qaliblərinə ATİAHİ Respublika Komitəsinin Fəxri fərmanı təqdim edilib.

Sonda VII məclis ATİAHİ Respublika Komitəsinin XVII hesabat-seçki konfransının cari ilin 9 oktyabrında Bakı şəhərində keçirilməsini qərara alıb.

“İtalyan dizaynerlərdən dərs almaq baxışımı dəyişdirdi”

Oruc MUSTAFAYEV

Qloballaşma dövrü özünün bir sıra innovasiyaları ilə müsayət olunur. İntellektual layihələrin cəmiyyətdə geniş tətbiq imkanı qazanması elm və təhsilin müasir tələblərə uyğunlaşdırılmasının ən optimal yolu olduğunu bir daha ortaya qoyur. Yeni biliklərin, sənətlərin innovativ yükünün startaplarla təqdimatı gənclərin bütün potensialını nümayiş etdirməsinə şərait yaradır. Tələbələrimizin startap hərəkatına öz töhfələrini verməsi isə diqqətəlayiq hadisədir. Belə tələbələrdən biri də Lalə Quluzadədir. Onun Türkiyədə böyük maraqla qarşılanmış “Smart Safety Ring” layihəsinə töhfəsi dizayn ixtisasından qaynaqlanır. Müsahibimizlə söhbətimizə orta təhsil illərindən başladım.

“Hər yeni etdiyim dizaynda yeni bilgilər öyrənirəm”

Ankarada Dikmə Anadolu Liseyində texniki fənlər bölümündə oxudum. Texniki fənlər istiqamətində təhsilimi davam etdirsəm də VI sınıfdan sənətə, rəsmə olduqca böyük həvəsim vardı. Buna görə də bakalavr təhsilimi tamamladıqdan sonra “dizayn məhsulu” ixtisası üzrə magistratura təhsilimi davam etdirmək üçün İtaliyanın Milan şəhərindəki “Scuola Politecnica Design” Universitetini seçdim. İtaliya sənət və dizayn üzrə çox inkişaf etmiş bir ölkə olduğu üçün magistratura təhsilimi orada almağa öncədən qərar vermişdim. Xaricdə təhsil həyatımda çox böyük müsbət dəyişikliklərin yaranmasına səbəb

oldu. İxtisasımla bağlı olaraq bir sənaye məhsulunun dizayn edilməsinin arxasındakı “niyə, necə” suallarının cavablarını öyrəndim. Dizayn məhsulu dedikdə, sənaye məhsullarının dizaynı, yeni mebel, bəyaz əşya, maşın, elektron əşya, oyuncaq, qablaşdırma və s. gözü-müz qarşısında canlanır. Əslində bu sahələrin hər biri mənim üçün çox maraqlıdır, çünki hər yeni etdiyim dizaynda fərqli sahədə yeni bilgilər öyrənirəm.

Dizayn daim yenilik və innovasiyalarla dolu bir sahədir

İtaliyada təhsil almaq mənim həyatımda bir dönüş nöqtəsi oldu. Dünyanın müxtəlif ölkələrindən, fərqli millətlərdən olan tələbələr-

Lalə Quluzadə: “Gələcəkdə peşəkar kimi yetişmək əsas hədəfimdirdir”

lə birlikdə təhsil almaq və qrup layihələri üzərində birgə işləmək, bir kollektiv kimi çalışmaq, fərqli düşünmək, işin təqdim edilməsi, dizaynla bağlı materialların önəmli olması, çox məşhur italyan dizaynerlərdən dərs almaq bu ixtisasa olan baxışımı dəyişdirdi. Universitetdə müəllim - tələbə münasibəti olduqca səmimi olduğu üçün onlardan hər hansı bir şeyi soruşmaqdan çəkinmirik. Müəllimlərimiz layihələrimizin uğurla sonuclandırılması üçün daim bizi motivasiya edir və doğru yol göstərirlər.

Dizayn ixtisası əslində hər zaman həyatımızda olub, lakin son illərdə daha geniş vüsət alməqdədir. Kompüter texnologiyalarının sürətli inkişafı və 3D proqramlarının yaranmasıyla əlaqədar dizayn sənayinin fərqli sahələrinə nüfuz etməyə başladı. Hər hansı bir sənaye məhsulu istehsalından öncə bir dizayn mərhələsindən keçir, 3D modelləmə və təqdimat, daha sonra 3D printerlərdə və ya fərqli texnologiyalarda nümunələr hazırlanır. Daha sonra isə məhsulun kütləvi istehsalına başlanılır.

Dizayn daim yenilik və innovasiyalarla dolu bir sahədir. Çərçivə-

vədən kənara çıxaraq dünyada dizaynla bağlı gerçəkləşən yenilikləri özəlliklə xarici saytlardan axtarmaq, yeni istiqamətləri (trendləri) izləmək və bu yeniliklərin tətbiqinə çalışmaq lazımdır.

Ağıllı Təhlükəsizlik Üzüyü

Türkiyədə böyük uğur qazanmış Smart Safety Ring (Ağıllı Güvenlik Üzüyü) layihəmiz üzərində 3 nəfərlik qrupla 7 aya yaxın müddət ərzində çalışdıq. Bildiyiniz kimi, bir çox ölkələrdə qadınlar, təəssüflər ki, hər gün təzyiqlərlə üzləşir. Biz də bu toplumsal problemin həlləməsi üçün qadınların özünü güvən içində hiss etmədikləri, izləndiklərini düşündüklərində üzərindəki gizli düyməyə basaraq yardım istəyə biləcəkləri bir üzüük hazırladıq. Layihənin dizayn hissəsi mənə, mühəndislik bölümü isə Bilkent Universitetinin kompüter mühəndisliyi fakültəsinin məzunları olan Doğukan Şengül və Burcu Ring" üzərindəki düyməyə 3 saniyə basıldıqda telefondakı tətbiqlərdən (application) seçmiş olduğu-

Lalə Quluzadə 1991-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Orta məktəbin I sinfini Bakıdakı 30 nömrəli tam orta məktəbdə oxuyub. Atasının İstanbul Texnik Universitetinə dövlət olunaraq ailəsinin Türkiyəyə köçməsi ilə əlaqədar təhsilini qardaş ölkədə davam etdirib. O, ibtidai və orta təhsilini İstanbulda, lisey və universitet təhsilini isə Ankarada alıb. 2009-cu ildə Türkiyənin Qazi Universitetinin memarlıq və mühəndislik fakültəsinin sənaye məhsulları bölməsinə daxil olub. 2014-cü ildə adlıçəkilən universiteti bakalavr diplomu ilə bitirib. Elə həmin ildən magistr təhsilini “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı”nın təqaüdcüsü olaraq İtaliyanın “Scuola Politecnica Design” Universitetində davam etdirir.

nuz 5 şəxsə olduğunuz yer barədə məlumat göndərilir. Bu qurğu yaşlı insanlara və uşaqlara da özlərini daha təhlükəsiz şəraitdə olmalarına imkan yaradır.

Layihəmiz böyük maraqla qarşılandı və hazırda “Arıkovan”-da (startap layihələrini dəstəkləyən portal) geniş təqdim olunmaqdadır. Layihəmiz barədə Türkiyə qəzetlərində və televiziya kanallarında xəbərlər yayıldı. Paul Aus-

terin “xəyallarım ardınca qaç, bir gün mütəlak yorulacaqlar” ifadəsi ən sevdiyim motivasiya ifadəsidir. İtaliyada oxumaq mənim ən böyük istəklərimdən biri idi və bu istəyimdən bir an belə yan keçmədim. Ailəm hər zaman xəyallarımı gerçəkləşdirməkdə maddi və mənəvi olaraq məni dəstəklədi. İşimdə özümü daha da inkişaf etdirməklə gələcəkdə peşəkar kimi yetişmək əsas hədəfimdirdir.

Riyaziyyatı səhərlər öyrənmək daha yaxşıdır

Oruc MUSTAFAYEV

Yeni tədqiqatın nəticələri açıqlanıb

Təhsil sahəsində ixtisaslaşmış mütəxəssislər hesab edirlər ki, məktəblərdə uşaqlar riyaziyyatı günün birinci yarısında öyrənməlidirlər. Səhər saatlarında beyin riyazi məlumatları daha yaxşı mənimsəyir. “ToDay News Ufa” elmi jurnalının yazdığına görə, alimlər bir sıra ümumi təhsil müəssisələrində məktəb proqramlarının məhsuldarlığının öyrənilməsindən sonra belə bir nəticəyə gəliblər. Məlum olub ki, səhərlər bu fənni öyrənməyə şagirdlər onu daha yaxşı mənimsəmə nümayiş etdiriblər. Günün sonrakı və gec saatlarında isə uşaqlar zəifləyir, riyazi düstur və məsələləri pis mənimsəyirlər, buna görə də

son saatlara humanitar fənləri, məsələn, tarixi və ya xarici dili salmaq daha yaxşıdır.

Mütəxəssislər izah edirlər ki, tədris prosesində dərkətmə, mənimsəmə, materialın anlaşılması

müxtəlif proseslərdir və hər bir şagird üçün günün müəyyən vaxtı uygundur.

Şagirdlər arasında köklük artır

Dünya Səhiyyə Təşkilatı narahatdır

Dünya Səhiyyə Təşkilatı məktəbyaşlı uşaqlar və yeniyetmələr arasında köklük hallarının artmasından narahatlığını bildirib. Portuqaliyada keçirilən Avropa konqresində təşkilatın yeni hesabatı yayılıb. Hesabat-

da region ölkələrində yeniyetmələr arasında köklük hallarının sürətlə artması qeyd olunur. “Uşaq köklüyü problemi ilə mübarizə söylərinə baxmayaraq Avropada hər üç uşağdan biri artıq çəkiyə malikdir və köklükdən əziyyət çəkir. Ən yüksək göstəricilər Cənubi Avropa və Aralıq dənizi ölkələrində müşahidə olunur”,- deyər təşkilatın Avropa büro-

sunun direktoru Jujanna Yakab bildirib. O, region ölkələrini bu təhlükəli tendensiyanın qarşısını almaq üçün qətiyyətli addımlar atmağa səsləyib. Uşaq piylənməsi XXI əsrdə ictimai səhiyyə sahəsində ən ciddi problemlərdən biri hesab edilir. Piylənmədən əziyyət çəkən uşaqlarda ikinci tip diabet, astma, yuxunun pozulması, dayaq-hərəkətdə aparıcı problemlərin və gələcəkdə ürək-damar xəstəliklərinin yaranması riski çox yüksəkdir. Onlarda həmçinin psixoloji problemlər üzə çıxa bilər,

bu cür uşaqlar çox vaxt sosial təcrid mühtinə düşürlər. Bəzi valideynlər bu problemə böyük əhəmiyyət vermir, güman edirlər ki, “uşaqlar böyüyəcək və arıqlayacaqlar”. Məruzədə bildirilir ki, piylənməyə erkən yeniyetmə yaşlı uşaqlar, xüsusilə oğlanlar, həmçinin kasıb ailələrdən olan uşaqlar daha çox meyillidir. Ekspertlər uşaqlara sağlam qidalanma rasionunu həvəsləndirməyi, həmçinin fiziki fəallığın uşağın gündəlik həyatının ayrılmaz hissəsi olmasına nail olmağı tövsiyə edirlər.

Ali təhsilin yoxdursa...

Amerikalılara görə pis yaşayacaqsan

Amerika Federal Ehtiyatlar Sisteminin apardığı sorğuya görə, ali təhsilin yoxdursa, pis yaşamağa olacaqsan. Sorğunun nəticələrinə əsasən, ölkədə əhalinin maliyyə imkanlarında artım qeydə alınsa da, 2013-cü ildən sonra ilk dəfə ali təhsili olmayan vətəndaşların maliyyə vəziyyəti pisləşib. 2016-cı ilin oktyabrında sorğuda iştirak edənlərin təxminən 70 faizi “rahat” və ya “normal” yaşadığını bildirib. 2015-ci ildə analoji göstərici 69, 2013-cü ildə isə 62 faiz təşkil edib. Ancaq orta təhsil səviyyəsindən yuxarı təhsil almayan respondentlər arasında öz maliyyə durumunu “rahat” və ya

“normal” qiymətləndirmiş insanların sayı 1 faiz azalaraq 60%-ə düşüb. Ən azı bakalavr dərəcəsinə malik şəxslərin maliyyə imkanları 80%-dən 82%-ə qədər yüksəlib. Yalnız orta təhsil almış və ölkənin etnik qruplarından olan insanların maliyyə vəziyyəti də il ərzində pisləşib. Tədqiqat aşkar edib ki, respondentlərin 44%-i 400 dollar həcmində olan planlaşdırılmamış xərcləri (məsələn, maşın təmiri və ya tibbi xidmət haqqı) ödəmə bilməyəcək, buna görə də ya borc almalı, ya da əmlakından nəyisə satmağa məcbur olacaq. Ali təhsilli şəxslərin 79 faizi 400 dollar həcmində borclarını ödəmək iqtidarındadır, orta təhsillilər arasında onların sayı cəmi 52% təşkil edir.

Çexiya tələbə vizasının alınmasını sadələşdirir

Layihə ali məktəblər arasında rəqabəti gücləndirəcək

Çexiyanın Təhsil Nazirliyi ölkənin Daxili İşlər Nazirliyi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində üçüncü ölkələrdən olan şəxslər üçün tələbə vizasının alınması prosedurunun sadələşdirilməsinə hazırlaşır. Sadələşdirmənin mahiyyəti ondadır ki, 11 ölkədən olan tələbələr “Visapoint” sistemində qeydiyyatdan keçməyəcəklər. Bu sistem qeydiyyatın çətinlikləri və korrupsiya hallarına görə çoxsaylı iradlara yol açıb. Artıq tələbələr birbaşa sənədlərini konsulluğa verər və bütün şərtlərə riayət etməklə 60 gündən sonra viza ala biləcəklər. Qeyd etmək lazımdır ki, ölkələrin siyahısı Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilir və dəyişə bilər. Bundan başqa, Daxili İşlər Nazirliyi sənədlərin

verilməsi kvotalarını nizamlayır. Proqramda heç olmasa bir xarici dildə tədris proqramına malik akkreditə olunmuş ali məktəblər iştirak edə bilərlər. Həmçinin ali məktəb əmin olmalıdır ki, namizəd xarici dili lazımı səviyyədə bilir. Sonra ali məktəb namizədi layihəyə daxil etməyi xahiş edir və konsulluq tərəfindən o, sənədlərini verməyə dövlət olunur. Layihə may-avqust aylarında qüvvədə olacaq. Bütövlükdə, sadələşdirilmiş prosedurdan Çexiyada oxumağı arzu edən təxminən 340 əcnəbi istifadə edə bilər. Qeyd olunur ki, layihə ali məktəblər arasında rəqabəti gücləndirəcək, sənədlərin verilməsi vaxtı korrupsiyanı aradan qaldıracaq, tələbə vizalarından Çexiyada iş yeri əldə etmək məqsədilə sui-istifadə hallarını azaldacaq.

xarici mətbuat materialları əsasında

Təki kitablar oxunsun...

Harvard Universiteti cəriməni ləğv edib

Tələbələrə heç də hamısı tədris ili ərzində ali məktəbin kitabxanasından götürükləri kitabları vaxtında qaytarmırlar. Harvard Universiteti artıq başağrısına çevrilmiş bu problemin həllinə qərar verib. Bundan sonra hər bir kitabı görə nəzərdə tutulan 50 sentlik cərimə ləğv olunub.

Məlumdur ki, kitabxana cərimələri böyük ölçülərə çatıb. Harvard Universitetinin tələbələrini daha bu qorxu gözləmir. Ali məktəbin administrasiyasında qeyd ediblər ki, “kitabxana cərimələri tələbələrdə böyük stress doğura bilər”. Lakin hələ ki anlaşılmaq olubdur: Harvardda öz uşaqlarının təhsilinə ildə 70 mindən çox dollar xərcləyən valideynlər bu yumşalmamı öz durumlarında hiss edəcəklərmi?

Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiya

Sabirabad şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri şəhərdəki Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiya ediblər. Məktəblilər əvvəlcə ümum-millilərin abidəsini ziyarət edərək, öünə gül dəstələri qoyublar.

Sonra şagirdlər Heydər Əliyev Mərkəzində ulu öndərin keçdiyi şə-rəfli həyat yolunu və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlarla, foto və kitab-

larla tanış olublar.

Burada keçirilən dərstdə ekskursiya iştirakçılarında ulu öndərin həyat və fəaliyyəti, siyasi irsi, xalqımız və dövlətimiz qarşısında böyük xidmətləri barədə ətraflı məlumat verilib.

Qeyd edək ki, 4 nömrəli məktəbdə hər həftə davamlı olaraq şagirdlər üçün qruplarla Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiyalar təşkil olunur.

Məktəbdə “Tarix gecəsi” keçirilib

Saatlı rayon Qıraqlı kənd ümumi orta məktəbində tarix müəllimi Birdanə Məmmədlinin təşkilatçılığı ilə “Tarix gecəsi” keçirilib. Gecədə təhsil şöbəsinin nümayəndələri, məktəbin pedaqoji kollektivi və şagirdlər iştirak edib. Bədii gecədə tarixin ən qədim dövrlərindən başlayaraq ən yeni döv-rədək olan tarixi faktlara nəzər salınıb.

Sonra “Tarixi biliklər” mövzusunda tarixi-intellektual müsabiqə keçirilib. Müsabiqədə hər birində 5

iştirakçı olmaqla, 5 komanda iştirak edib. “Oğuz” komandası daha çox xal toplayaraq I yerə çıxıb. Qalib gələn komanda üzvləri diplomlarla mükafatlandırılıblar.

Daha sonra gecədə şagirdlər tərəfindən ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirilib.

Xalid NƏCİYEV,

Saatlı Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Nərmin Həbilova
Balakən rayon Qazbinə kənd tam orta məktəbinin informatika müəllimi

“Sevdiyim peşənin arxasınca getdikdə işi yerinə yetirmək də asan olur”.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

“Müəllim adını daşıyan peşə sahiblərinə həsədlə baxmışam”

Dürdanə Abdullayeva: “Layiqli vətəndaşlar yetişdirmək qürurvericidir”

Növbəti müsahibimiz Qax rayonunun Əmircan kənd ümumi orta məktəbinin ingilis dili müəllimi Dürdanə Abdullayevadır. O, 1987-ci ildə Gürcüstan Respublikasının Rustavi şəhərində anadan olub. 2008-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin ingilis dili fakültəsini bitirib. Onunla iş başında görüşüb söhbət etdik.

- Dürdanə xanım, necə oldu müəllimlik peşəsini seçdiniz?

- Həmişə uca və şərəfli müəllim adını daşıyan peşə sahiblərinə həsədlə baxmışam. İstənilən peşə sahibinin yetişməsində müəllimin əməyi böyükdür. Bu gün cəmiyyətimiz, vətənimiz üçün layiqli övlad və vətəndaşlar yetişdirmək qürurverici bir haldır.

- Səs-küylü şəhər həyatından sonra kənddə yaşamaq və işləmək sizin üçün çətin deyilmi?

- Hər bir işdə çətinlik var. Amma çətinliklər işimdən aldığım zövqlə müqayisədə heç nədir. Şa-

girdlərimin gözlərində gördüyüm sevgi, səmimiyyət və hörmət kimi duyğulara görə bu peşəyə borcluyam.

- Asudə vaxtınızı necə keçirirsiniz?

- Əsasən ingilis dilində yazılmış bədii ədəbiyyat oxuyuram. Asudə vaxtımı isə övladlarımla keçirirəm. Onlarla birlikdə Qax rayonunun görməli, gozməli yerlərini tanımağa çalışıram.

- Nəyə görə işləmək üçün Qax rayonunu seçdiniz?

- Əvvəldən ucaq kənddə işləmək istəyirdim. Bu gün dövlətimiz

tərəfindən ucaq yerlərdə işləyən bütün müəllimlərə lazımı şərait yaradılıb.

Bir də Qax rayonunun tarixi, təbiəti, insanların qonaqpərvərliyi haqqında çox eşitmişdim. İndi bunların artıq şahidiyəm. Kirayədə qaldığım evin sahibi, işlədiyim məktəbin pedaqoji kollektivi o qədər mehribandılar ki, bəzən başqa yerdə olduğumu unuduram.

- Son olaraq həmkarlarınıza nə arzulayırdınız?

- Bütün həmkarlarıma, xüsusən də gənc müəllimlərə bu şərəfli yolda böyük uğurlar arzulayıram. Qoy onlar şagirdlərinin həmişə sevimlisi olsunlar.

Gunay MAHMUDOVA,
Qax Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

“Narkomaniyaya yox deyək!”

Şabran rayonu Pirəbədil kənd tam orta məktəbində “Narkomaniyaya yox deyək!” adlı tədbir keçirilib.

Tədbirdə məktəbin rəhbərliyi, pedaqoji kollektivi, şagirdlər, rayon polis şöbəsinin, rayon gənclər və idman idarəsinin əməkdaşları iştirak ediblər.

Rayon Polis Şöbəsinin Yetkinlik yaşına çatmayanlarla profilaktik işin təşkilatçısı baş inspektoru Eldar Əməröv çıxış edərək bildirib ki, müasir dünyada cəmiyyəti narahat edən problemlər içərisində ən mürəkkəbi, faciəvi nəticələrə gətirib çıxaran narkomaniya və narkobiznesdir. Bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da gənclərin bir qismi narkomaniyaya və onun törətdiyi xəstəliklərdən əziyyət çəkir. Bunu qismən də olsa aradan qaldırmaq üçün

beynəlxalq təcrübədə əsas istiqamətlərdən sayılan maarifləndirmə, təbliğat və profilaktika işlərinin bu gün daha düzgün, effektiv aparılması çox vacibdir.

Tədbirdə çıxış edən digər iştirakçılar da narkomaniyanın bütün dünya üçün təhlükə mənbəyi olduğunu və narkomaniyaya qarşı aparılan mübarizə metodlarından, qəbul olunan dövlət proqramından danışıraq bu sahədə daha ciddi addımların atılması, təbliğat işlərinin geniş vüsət alınmasını vacibliyini bildiriblər.

Qarşılıqlı fikir mübadiləsi şəraitində keçən tədbirdə şagirdləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Gülər HÜSEYNOVA,

Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Şəhid Rövşən Nəbiyevin büstü açılıb

Masallı rayonunun Təzəkənd kənd tam orta məktəbində təhsil ocağının məzunu olmuş şəhid Rövşən Sahib oğlu Nəbiyevin büstü açılıb. Bu münasibətlə şəhidin adını daşıyan məktəbdə keçirilən mərasimdə çıxış edən Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil Hüseynov Rövşən Nəbiyevin nümunəvi hərbi xidmətindən, keçdiyi döyüş yolundan danışdı. Bildirib ki, biz Rövşən kimi qəhrəman oğullarla fəxr edirik.

Tədbirdə çıxış edən Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Masallı rayon şöbəsinin rəisi, polkovnik Rəsul

Quliyev, şəhidin müəllimi Hüseyn Abuşov, döyüş yoldaşı İlham Qurbanov, sinif yoldaşı, Qarabağ müharibəsi iştirakçısı Fuad Ağayev, axund Hacı Əlihəsən Rövşənin ömür yolunun gənclərə örnək olduğunu vurğulayıblar.

Şəhidin anası Atlas Nəbiyeva göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirib.

Mərasimdə şəhid Rövşən Nəbiyevin ruhuna dualar oxunub, abidəsi önünə tər çiçəklər qoyulub.

Sonda məktəblilərin ifasında hərbi vətənpərvərlik mövzusunda ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirilib.

“Bilik kuboku” uğrunda breyn-rinq intellektual yarışının zona çempionatı

Zaqatala şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbdə “İslam Həmrəyliyi İli”nə həsr olunmuş “Bilik kuboku” uğrunda breyn-rinq intellektual yarışının zona çempionatı keçirilib. Təhsil Nazirliyi və Nar mobilinin təşkilatçılığı ilə keçirilən yarışda Zaqatala, Balakən, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ və İsmayıllı rayonlarının IX-XI sinif şagirdlərindən təşkil olunmuş komandalar iştirak edib.

Breyn-rinqin keçirilməsində əsas məqsəd məktəblilərin intel-

lekt və bilik səviyyəsinin, məntiqi tərəkür bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, həmçinin şagirdlər arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi olub.

Komandalara 3 mərhələdə 36 sual təqdim olunub. 19 suala düz cavab verən Zaqatalanın “Zirvə” komandası I yerə layiq görüldü.

Bilik yarışının zona mərhələsindən qaliblərə təşkilatçılar tərəfindən kubok, medallar və hədiyyələr təqdim olunub.

Bilik yarışlarının qalibləri mükafatlandırılıb

Balakən Rayon Təhsil Şöbəsinin təşkilatçılığı ilə rayonda yerləşən ümumtəhsil məktəbləri arasında keçirilən bilik yarışlarının final mərhələsi baş tutub. Yarışlar 4 mərhələdə: məktəb, zona, yarımfinal və final mərhələlərində keçirilib. Final mərhələsində zona üzrə keçirilən yarışlarda qalib gəlmiş 6 komanda mübarizə aparıb.

Yarışda Humanitar və texniki fənlər təmayüllü liseyi 1-ci,

Balakən şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2-ci, Qazma kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin komandası 3-cü yerləri tutublar.

Qaliblər Balakən RTŞ tərəfindən diplom, medal, kubok və hədiyyələrlə mükafatlandırılıblar.

Vüsəla BƏDƏLOVA,
Balakən Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

“Kiçik Akademiya” şagirdlərinin tədqiqatçılıq bacarıqlarını inkişaf etdirir

Mingəçevir şəhəri 13 nömrəli tam orta məktəbdə istedadlı şagirdləri vaxtında aşkara çıxarmaq, şagirdlərdə elmi yaradıcılığa maraqları artırmaq, onların tədqiqatçılıq bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə məktəbimizdə “Kiçik Akademiya” yaradılmışdır.

“Kiçik Akademiya”nın işində fəal iştirak edən şagirdlər məktəb rəhbərliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Referat işlərinin müdafiəsi zamanı hər bir şagirdin işi münisiflər heyəti tərəfindən müzakirə edilir, onlara rəy yazılır, müvafiq olaraq I, II, III və həvəsləndirici yerlər verilir. Eyni zamanda istedadlı şagirdlər diplom, fəxri fərman və hədiyyələrlə təltif olunurlar.

“Kiçik Akademiya”nın fəaliyyəti bölmələr üzrə il boyu həyata keçirilir. Fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərindən biri də şagirdlərimizin respublika və beynəlxalq olimpiadalarda, layihələrdə iştirakına nail olmaq üçün onların hazırlığına nəzarət etməkdir. Hər bir

dərs ilinin sonunda isə “Kiçik Akademiya”nın il boyu gördüyü işlərə dair yekun hesabatı olur.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibətilə şagirdlərin yaradıcılıq qabiliyyətini inkişaf etdirmək məqsədilə müəllim və şagirdlərin iştirakı ilə konfrans keçirilib. “Kiçik Akademiya”nın üzvləri konfransda referat işləri ilə çıxış ediblər. Tədbirdə Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin nümayəndəsi R.Süleymanova, Təhsil Nazirliyinin Elmi işlər üzrə regional meneceri N.Mustafayeva, “Kiçik Akademiya”nın vitse-prezidenti İ.Şirinova, məktəbin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini Y.Kərimova, respublikanın əməkdar müəllimi, məktəbin direktoru T.Seidova və digər şəxslər iştirak ediblər.

İntizar ŞİRİNOVA,
Mingəçevir şəhəri 13 nömrəli tam orta məktəbin tərbiyə işləri üzrə direktor müavini

Şagirdlər Azərbaycanın biomüxtəlifliyi ilə tanış olublar

Abşeron rayonu Xırdalan şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin VII sinif şagirdləri Zooloji muzeydə ekskursiyada olublar. Ekskursiyanın məqsədi şagirdləri Azərbaycanın biomüxtəlifliyi ilə tanış etmək, onlarda zoologiya fənninə maraqların artırmaq olub.

Ekskursiya çərçivəsində şagirdlər muzeydəki eksponatlarla tanış olaraq, ekspozisiya fondunda saxlanılan Azərbaycan və dünya faunasına aid olan növlərin müasir vəziyyəti, onların ekoloji xüsusiyyətləri və qorunması istiqamətində görülən işlər haqqında məlumat alıblar. Mü-

zey işçiləri həmçinin şagirdləri Azərbaycanın “Qırmızı Kitabı” ilə tanış edərək, kitaba daxil olan növlər, onların mühafizə statusu və burada əks olunan məlumatların tərtib qaydaları haqqında izahatlar veriblər. Şagirdlər, öz növbələrində, heyvanlar haqqında hazırladıqları təqdimatlarla çıxış ediblər.

Sonda məktəbin müəllimləri muzeyin xatirə dəftərinə təəssüratlarını yazıblar.

Aysel TAHİROVA,
Abşeron Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Milli kimlik seçimində qərarı qalan dünya şöhrətli yazıçı

“Bir müəllif, bir əsər”

Gülnarə İLHAM

Livanın 1975-ci ili faciələr, ölkəni viran qoyan vətəndaş müharibəsi ilə xatırlanır. Siyasi gərginliyin mərkəzində qalan bir çox ziyalı ölkəni tərk etməli oldu. Gələcəyin böyük yazıçısı Amin Maaluf da bu siyahıda idi. Həmin ərəfədə jurnalist karyerasının həvəslə dövrünü yaşayan Amin çarəni ailəsi ilə birgə qədim dağ kəndinə qaçmaqda görür. Təbii ki, Maalufun müvəqqəti sığınacağı etibarlı deyildi. O zamandan yazıçı anlayır ki, ölkəsində baş verən bu çaxnaşma Aminə əbədi mühacir həyatı yaşadacaq. Yazıçı müsahibələrində ömrünün bu çətin dövrü haqqında təəssüflə deyir: “Gənclik illərimdə nə vaxtsa Livanı tərk edəcəyimi ağıma gəlməzdi. Sonralar Amerika, Misir, Avstraliya, Kubaya üz tutan babam, əmilərim və digər doğmaları kimi mən də getməyi seçdim”. Beləcə, 1976-cı ildən bəri Paris yazıcının həyatının, həm uğurlarının yenicən doğulduğu şəhər olur.

Amin Maaluf kimdir?

1949-cu ilin 25 fevralında Livanın paytaxtı Beyrutda katolik ərəb olan Rucdi Maaluf və Odette cütlüyünün dörd övladının ikincisi olaraq doğulub. Ailəsi hələ gənclik illərində ucqar dağ kəndi Ayn-Əl Kabudan şəhərə köçmüşdü. Atası yunan katolik icması, anası isə Maruni katolik kilsəsinə mənsub idi. Aminin valideynləri 1945-ci ildə Misirin paytaxtı Qahirədə, yəni anasının doğulduğu ölkədə nikah daxil olmuşdular.

Amin Maalufun biografiyasında ata babası haqda bəzi maraqlı iddialar yazılır. Onun rəşonalist, antiklerikalist (kilə və dini ayinlərə qarşı olan biri), hətta böyük ehtimalla mason olduğu haqda fikirlər mövcuddur. Bu ehtimalı təsdiqləyən sübut kimi isə övladları doğulanda xristian dini ayinlərinin əksinə gedərək, onları vəftiz etməməyi göstərilir.

Aminin ailəsində bir neçə nəsillə davam edən zəngin yazıçılıq ənənəsi vardır. Məsələn, ulu əmisi Molyeri ərəb dilinə çevirmişdi. Avstraliyalı yazıçı Devid Maaluf və braziliyalı şair Fevzi Maalufu da bu tayfaya daxil edə bilərik, əməlli-başlı multikultural yazıçı məkanı canlanar gö-

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti “Bir müəllif, bir əsər” adlı yeni rubrikasını təqdim edir. Oxucular bu bölmədə dünya ədəbiyyatı nümayəndələrinin həyatı barədə maraqlı faktlar əldə edə biləcəklər. Hər yazıda adçıkilən müəllifin yaradıcılığından bir əsər seçilərək qısa məlumat verəcəklər.

zümüzə. Ədəbi çevrənin və ziyalı həyatın bir parçası olmağına rəğmən yaşadığı mühitin içərisində Amin Maaluf üçün dini kimliyi dəyərini çoxdan itirmişdi.

60 ölkədə milli-mədəni araşdırmalar

Rucdi Maalufun yazıçı, jurnalist fəaliyyəti oğlunun gələcək peşə seçiminə çox böyük təsirini göstərdi. O, həmçinin qəzet naşiri, dövlət əhəmiyyətli sənədləri hazırlayan, bununla yanaşı, Qərb klassik musiqisi yayımcısı idi.

Amin orta təhsilini Beyrutdakı Fransız məktəbində başa vurduqdan sonra paytaxtdakı Fransa Universitetinin sosiologiya və iqtisadiyyat fakültəsinə qəbul olunub. Ancaq atasının sənəti ona daha cəlbədiçi görünməyi üçün Amin Maaluf 22 yaşında Livanın ən məşhur gündəlik qəzetlərindən olan “Al-Nahar”da müxbir vəzifəsinə işə götürüldü. Jurnalistika ona müxtəlif ölkələrə səyahət sayəsində multikultural bilik qazandırdı. Bu müddət ərzində 60 ölkədə milli-mədəni araşdırmalar hazırlayıb, dünyanın nüfuzlu siyasət liderləri, yazıçılarından müsahibələr alıb. Bu məşhur simalar arasında Hindistanın baş naziri olmuş İndira Qandi (1966-77, 1980-84) də vardı. Əldə etdiyi zəngin tarixi informasiyalar sonralar onun əsərlərində qiymətli bədii nümunələrə çevriləcəkdə və kitabları onu dünyaya tanıdıracaqdı.

“O, mənim ilk oxucumdur, özü də çox sərt oxucu”

Yazıçı bunu həyatını bölüşdüüyü xanımı Andre haqda deyirdi. Maruni xristianlarından olan Andre 1971-ci ildə eşitmə qüsurlu uşaqlar üçün xüsusi məktəbdə çalışırdı. Vətəndaş

Amin Maaluf və “Səmərqənd” romanı

müharibəsi vaxtı Andre üçüncü oğluna hamilə idi. Onlar kiçik bir qayıq alaraq Kiprə, ordan da Parisə üz tutdular. İki ay sonra cütlüyün üçüncü oğulları doğuldu. Hazırda böyük oğlu Rucdi vəkil, Tarek film sahəsində texniki mütəxəssis, Ziad isə radio jurnalisti kimi fəaliyyət göstərir.

Jurnalistikadan ədəbiyyata...

Amin burada “Jenu Afrike” qəzetində işə qəbul olundu və tezliklə baş redaktor vəzifəsinə qədər yüksəldi. 1979-1982-ci illərdə isə “An-Nahar” həftəlik qəzetinin Paris bölməsinə rəhbərlik etdi. Bu illərdəki fəaliyyəti, qazandığı uğurlar Amin Maalufu yetişkin jurnalist məqamına çatdırsa da, milli özənlik sindromu hələ canından çıxmamışdı. O, Qərb və Şərqi çəkişmələrinin təəssübünü çəkirdi, bu məsələyə çözümlər axtarırdı. Elə ilk kitabı olan “Xaç yürüşləri ərəblərin gözü ilə” bu araşdırmaların fonunda meydana çıxdı. Təbii ki, fransız cəmiyyəti kitabı böyük maraqla qarşıladı. Bu şöhrətə Amin Maalufu jurnalist peşəsindən yazıçılığa aparan yolun bədi cəzibə qüvvəsi də demək olardı. Beləcə, ikinci kitab təkcə tarixi faktlardan ibarət məcmuə deyil, artıq dünyanın dəyərli bədii nümunələri sırasında tezliklə özüne yer tapacaq, müəllifin “yeni mühacir kitabı” adlandırıldığı “Afrikalı Leon” (1986) romanı oldu. Mühacir yazıcının həyatına növbəti məşhurluq dalğasını gətirən bu əsər “Fransız - Ərəb Dostluq Mükafatı”na da layiq görüldü.

Amin Maaluf özüni zəngin milli koloritli mühitin şanslı nümayəndəsi hesab edirdi. Ona görə də yazıçı bu imkanlardan yararlanaraq, tarixi mənbələri qurcalayıb üzə çıxarırdı. Nəticədə Şərqi mədəniyyətinin dərin qatlarını yenidən kəşf edərək romana çevirirdi. Böyük əziyyət hesabına başa gələn araşdırmaları ona indiyə qədər təsəvvür belə etmədiyi məşhurluq qazandırdı. 1988-ci ildə fransız ədəbi mühitində böyük səs-küy doğuran bu roman “Səmərqənd” adlanacaqdı.

Biz bu təqdimatımızda sizi romana doğru aparan maraqlı hissələrlə tanış edəcəyik. Bu həftəlik mütləq üçün tövsiyə etdiyimiz əsəri oxumaqla Şərqi tarixinə səyahətdən bəylik zövq alacağımızı ümid edirik.

“Səmərqənd” romanı (əsrin qısa məzmunu)

Romanın iki əsas qəhrəmanı var. Ömər Xəyyam və Benjamin O.Lesaj. Əsrin əvvəlində amerikalı Benjaminin 1912-ci il aprelin 14-dən 15-nə keçən gecə “Titanik” gəmisində ba-

tan dəyərli kitabla bağlı özünü gühənləndirdiyini oxuyuruq. “Onu doğulduğu Asiya torpaqlarından qoparıb alan mən deyildimmi? Mən, Benjamin O.Lesaj. O kitab gəmiyə mənim çamadanımda minmədim? Onun minillik güzərgahını dəyişdirən dövrümün lovgalığı deyildisə, nə idi?”

Benjamin O.Lesaj bunu iranlı müdrik filosof, astronom Ömər Xəyyamın “Rübaiyyat” əsərinin əlyazması haqqında deyirdi. Əsər boyu bu külliyyat həm də “Səmərqənd əlyazması” kimi təqdim olunur.

Roman dörd fəsildən ibarətdir. Bir-birini əvəz edən zəngin tarixi dövrlər sizə həm də məşhur tarixi şəxsiyyətləri tanıdır. Romanı oxuduqca Ömər Xəyyam dövründən başlayaraq xalqlar müharibəsi, istilalar, İranda demokratik parlamentin qurulmasına qədər böyük coğrafi məkana səfər edirik.

“Biz sifr və qorxu çağında yaşayıyıq. Görək iki üzün olsun: birini xalqa, digərini də Tanrıya göstərsən. Gözlərinə, qulaqlarına və dilinə sahib olmaq istəyirsənsə, gözlərinin, qulaqlarının və dilinin varlığını unutma!”

Azərbaycan, xüsusən Bakı ilə bağlı bəzi tarixi faktlar da romanda diqqətçəkən məqamlardandır.

“Ertəsi gün tünd rənglərdə üç zərf mənə gözləyirdi. Ağzıları açıq idi. Birinci məktub Bakıdakı İran konsulluğuna, ikincisi isə Mirzə Rzaya yazılmışdı”.

Əsərdən ən səmimi və təəssüfləndirən daha bir fikir yazmaqla romanı oxumağı ixtiyarımıza buraxırıq. “Zoraklıq Şərqi xalqlarını əzir, cəhalət azadlıq harayını boğur”.

“Səmərqənd”dən sonra da müəllifin 1991-ci ildə “İşiq bağçaları” (Les Jardins de lumiere), 1992-ci ildə isə “Beatrisdən sonra birinci 100 il” (Le Premier Siecle apres Beatrice) kitabları yayımlanıb. Yazıçı 1993-cü ildə çap edilən “Tanios Qayası” (Le Rocher de Tanios) romanına görə Fransanın məşhur “Qonkur Akademiyası Ədəbiyyat Mükafatı”na layiq görüldü. Yaradıcılıq istiqaməti çoxşaxəli olan Amin Maaluf bir neçə libretto da müəllifidir.

Hazırda Fransada yaşayan yazıçı şəxsiyyəti, milli kimliyi barədə danışanda iki yol ayrıcında qaldığını dilə gətirir. “Əslində kim olmağımla bağlı düşüncələr mənə heç vaxt tərk etmir. Şəxsiyyətimin tərkibində bir çox element var və mən onların hər birini etiraf etmək məcburiyyətindəyəm. Fransızlar haqqında deyir ki, milliyyətimin heç bir fərqi yoxdur, mən fransızam. Livanlılar isə neçə illərdir Fransada yaşamağıma baxmayaraq, mənim məhz livanlı olduğumu vurğulayırlar. Məndən soruşsanız, özümü hər iki millətin nümayəndəsi hesab edirəm, deyərdim”.

Tələbələr üçün yeni grant proqramı

Oruc MUSTAFAYEV

Qazaxıstan tərəfindən ödənilir.

Qazaxıstan Respublikasının Hoca Ahmet Yesevi Beynəlxalq Türk-Qazax Universiteti 2017-2018-ci tədris ili üçün grant proqramı elan edib (edu.gov.az). Grant proqramı türkdilli ölkələrdən gənclərin həmin universitetdə təhsil almaları məqsədilə həyata keçirilir. Proqram çərçivəsində Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına 15 məqsədli təhsil qrantı ayrılıb. Grant barədə ətraflı məlumatı universitetin internet sahifəsindən (ayu.edu.kz) əldə etmək mümkündür. Müsbəqədə iştirak etmək arzusunda olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşları admission-ayu.edu.kz ünvanından qeydiyyatdan keçə bilərlər. Sözügedən keçid 01.06-30.06.2017-ci il tarixlərində aktiv olacaqdır. Proqram çərçivəsində tələbələr üçün təhsil haqqı, təqaüd, yataqxana və ildə bir dəfə vətənə gediş-gəliş xərcləri

Əsası 1991-ci il iyunun 6-da qoyulmuş ali məktəb Qazaxıstanın ilk beynəlxalq universiteti statusu daşıyır. Burada dünyanın 32 ölkəsindən 18 fakültədə 105 ixtisas üzrə 11 mindən artıq tələbə təhsil alır. Ali məktəbdə 8 ölkədən mindən artıq müəllim çalışır, onlardan 91 nəfər elmlər doktoru və professor, 226 nəfər elmlər namizədi və dosentdir.

Ali məktəbin təhsil fəaliyyəti 54 bakalavriat, 30 magistratura, 11 xüsusi doktorantura (PhD), 3 rezidentura, 7 internatura ixtisasları üzrə həyata keçirilir. Tədris qazax, türk, rus və ingilis dillərində aparılır. Universitetdə 22 təhsil proqramı əsasında distant təlim texnologiyaları fəaliyyət göstərir. Beynəlxalq universitetin tərkibinə 4 elmi-tədqiqat mərkəzi, Avrasiya Elm İnstitutu, 7 elmi-tədqiqat laboratoriyası və 70 elmi-tədqiqat qrupu daxildir.

Beynəlxalq Rus Dili Günü qeyd olunub

Şakir CƏFƏROV

Bakı Slavyan Universitetində Beynəlxalq Rus Dili Günü münasibətilə orta ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdləri arasında keçirilən rus dili və ədəbiyyatı üzrə IX Respublika Olimpiadasının və “A.S.Puşkin iki yüzilliyin aynasında” layihəsinin nəticələrinin yekununa həsr olunmuş təntənəli tədbir keçirilib. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə universitetin birinci mərtəbəsində ümummilli lider Heydər Əliyevin büstü önünə gül dəstələri qoyublar. Tədbirin açılışı “Olimpiada-2017” filminin nümayişi ilə başlayıb.

Sonra Rusiya Federasiyasının Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Vladimir Doroxin çıxış edərək Azərbaycan xalqının mehriban, qonaqpərvər bir xalq olduğunu vurğulayıb, xalqlarımız və ölkələrimiz arasında daim qarşılıqlı etimad olduğunu diqqətə çatdırıb. Səfir Azərbaycanda rus dilinə məhəbbət tarixi köklərindən danışdı, ulu öndər Heydər Əliyevin bu sahədəki xidmətlərini sadalayıb. O, Rusiya Prezidenti V.Putinin və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ölkələrimizin yaxınlaşması sahəsindəki xidmətlərindən də söz açıb.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdiri Məhəbbət Vəliyeva rus dili və ədəbiyyatı üzrə olimpiadının şagirdlərini

bilik bazasının zənginləşməsinə mühüm rol oynadığını vurğulayıb. M.Vəliyeva qalibləri təbrik edərək onlara fəxri fərman və mükafatlar təqdim edib.

Tədbirdə çıxış edən BSU-nun rektoru, professor Nurlana Əliyeva Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasındakı səmimi dostluq və mehriban qonşuluq münasibətlərinin tarixinə nəzər salıb. O, uzun illər Azərbaycan xalqının rus dili vasitəsilə Avropa və dünya ədəbiyyatı ilə tanış olmasını, eyni zamanda Azərbaycan ədəbiyyatının və mədəniyyətinin rus dili vasitəsilə dünyaya çıxmasını vurğulayıb. N.Əliyeva Rusiya Federasiyası ilə səmimi və isti münasibətlərin qorunub saxlanılmasında ümummilli lider Heydər Əliyevin böyük tarixi xidmətini qeyd edib. O, Prezident İlham Əliyevin ulu öndərin xarici siyasət kursunu uğurla davam etdirdiyini diqqətə çatdırıb. BSU-da hazırda Rusiya ilə bağlı Sankt-Peterburq və Moskva mərkəzlərinin, adçıkilən şəhərlərdə isə Azərbaycan dili, ədəbiyyatı, mədəniyyəti ilə bağlı mərkəzlərin fəaliyyət göstərdiyi vurğulanıb. Rektor Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasındakı münasibətlərdə Bakı Slavyan Universitetinin xüsusi rol oynadığını qeyd edib. O, keçirilən tədbirin də iki ölkə arasındakı qarşılıqlı hörmət və ehtiramın bir nümunəsi olduğunu nəzərə çatdırıb.

“Validəylərə izah etməyə çalışırıq ki, icbari təhsil 9 illikdir”

Niyazi RƏHİMOV

Məlumdur ki, respublikamızın bəzi ərəzilərdə hələ də yetkinlik yaşına çatmayan uşaqların təhsildən yayıma hallarına rast gəlinir. Belə ərəzilərdən biri də Bakıtrafi kəndləridir. Lakin buna baxmayaraq istər təhsil işçiləri, istərsə də hüquq-mühafizə orqanlarının birgə əməkdaşlığı nəticəsində bu kimi halların qarşısının alınmasına, nəticələrin müsbətə doğru dinamika ilə inkişafına da nail olunub. Sabunçu Rayonu Polis İdarəsinin 42-ci polis bölməsinin yetkinlik yaşına çatmayanların işləri üzrə baş inspektoru, polis mayoru Yasəmən Fətəliyeva da son dövrlər mövcud

problemlə bağlı aparılan məqsədyönlü işlərdən danışdı. O, bizimlə söhbətində bildirib ki, 42-ci polis bölməsi 2015-ci ilin dekabr ayında fəaliyyətə başlayıb. Bölmənin ərəzisi Nardaran kəndini və Bilgəh qəsəbəsinin kiçik bir hissəsini əhatə edir. Ərazidə 130, 295 nömrəli tam orta məktəblər və 11 nömrəli inteqrasiya təhsilini internat məktəbi yerləşir. Polis mayoru bildirdi ki, bölmə fəaliyyətə başlayarkən ilk olaraq əməkdaşlar məktəblərdə olub və məktəb rəhbərləri ilə birgə təhsildən yayımların siyahısını tərtib ediblər. Sonra təhsildən yayımlar uşaqların ailələri ilə profilaktik işlər aparılıb. Y.Fətəliyeva bölmənin əməkdaşları və təhsil işçilərinin birgə

Polis bölməsi və təhsil ocaqlarının birgə əməkdaşlığı nəticəsində təhsildən yayımlar 69 şagird məktəbə cəlb edilib

söyi nəticəsində artıq adçıkilən məktəblərdə təhsildən yayımların sayının xeyli azaldığını deyib: “Diqqətə çatdırım ki, əvvəllər bu ərəzidə yerləşən məktəblərdə təhsildən yayımlar uşaqlara çox rast gəlinirdi. Lakin ərəzidə yeni polis bölməsi yarandıqdan sonra məktəb rəhbərləri və pedaqoji heyətə apardığımız maarifləndirmə işlərinin nəticəsində 69 şagird təhsilə cəlb edə bildik. Biz valideynlərə izah etməyə çalışırıq ki, ölkəmizdə icbari təhsil 9 illikdir. Vali-

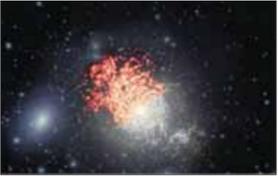
deynlərə övladlarını nə olursa-olsun təhsildən ayırmamağa çağırır, təhsilin nə qədər əhəmiyyət kəsb etdiyini, xüsusi önəm daşdığını da əsılayırıq”. Polis mayoru onu da qeyd etdi ki, təhsildən yayımlar uşaqlar fərdi-profilaktik iş açmaqla qeydiyyata alınır. Y.Fətəliyeva təhsildən yayıma hallarının bir çox səbəbdən irəli gəldiyini bildirir: “Elə ailələr var ki, övladlarını maddi imkansızlıq baxımından məktəbə göndərə bilmədiklərini deyirlər. Bundan başqa, bəzi valideyn-

lər qız uşaqlarının V-VI siniflərdən sonra məktəbə getməyini, oğlanlarla birgə bir sinifdə oturmalarını istəmir. Uşaqlar məktəbə gəlməyə, təhsil almağa can atsalar da, əfsuslar olsun ki, bəzi valideynlər buna qarşı çıxır, kənddə böyük qız uşaqlarının məktəbə getməsinə pis baxıldığını, ictimai qınağa rast gəldiklərini bildirirdilər. Biz müəllimlərlə birgə həmin ailələrdə mütəmadi olaraq söhbətlər aparır, bu düşüncələrin absurd olduğunu onlara başa salırıq. Şükürlər ol-

sun, valideynlərlə apardığımız maarifləndirici söhbətlər artıq öz bəhrəsinə verilməkdədir”. Polis mayoru məktəblərlə birgə vaxtaşırı müxtəlif tədbirlərin də keçirildiyini deyir. Tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsədin şagirdləri pis vərdişlərdən, radikal dini qruplaşmalardan, potensial cinayətlərdən uzaq olmağa səsləmək, onlarda cəmiyyət üçün faydalı bir vətəndaş olmağı aşıllamaqdır.

Kainatın yeni kompüter modelləri təqdim olunub

Yusif ƏLİYEV

Böyük Britaniyanın Dorem Universitetindən olan alim-kosmoloqlar bir neçə ön mürəkkəb riyazi modelin hesablamalarını aparıblar. Nəticədə sirlə qaranlıq materiyanın mövcudluğu faktını sübut ediblər.

www.dailytechinfo.org saytının məlumatına görə, bu riyazi modellər kainatın formalaşması və inkişafı proseslərini təsvir edir. Modellər göstərdi ki, kainatların hərəkət sürəti və ölçüləri onların parlaqlığıyla bağlıdır. Bu qarşılıqlı əlaqələr demək olar ki, alim-astronomlar tərəfindən aparılmış təcrübə müşahidələrinin nəticələri ilə tamamilə uyğun gəlir.

Çin bütün dünyanı İnternetlə təmin etməyi planlaşdırır

Çinin Kosmik Elm və Sənaye Assosiasiyası planetin bütün əhalisini genişzolaqlı İnternetə çıxışla təmin etməyi planlaşdırır. Bunun üçün Yer kürəsinin orbitinə buraxılacaq 156 kiçikölçülü peyk planeti şəbəkə ilə əhatə edəcək.

www.hi-news.ru saytının məlumatına görə, bu layihənin universal peyk platformasının köməyi ilə reallaşdırılması nəzərdə tutulur.

"PowerPoint" təqdimatları real vaxt rejimində tərcümə edəcək

"Microsoft" şirkəti 10-12 may tarixlərində ABS-ın Vaşinqton ştatının Sietl şəhərində keçirilən "Microsoft Build 2017" konfransının açılışında "PowerPoint" proqramı üçün təqdimatların real vaxt rejimində tərcüməsi funksiyasını nümayiş etdirib.

Məlumatlar işığın köməyi ilə emal ediləcək

Bütün dünyada alimlər və böyük korporasiyalar daha güclü, sürətli və enerjiyə qənaətli kompüterlərin istehsalı üzərində fəal çalışırlar. Kanadanın Viktoriya Universitetindən olan kimyaçı alim Natiya Frank isə bu istiqamətdə olduqca perspektivli texnologiyaya töklif edib.

O, məlumatların elektrikini deyil, işığın köməyi ilə saxlanılması və emalı üçün nəzərdə tutulmuş LI-RAM (ışığı yaddaşı) adlı yeni materialı patentləşdirib. Həmin materialdan istehsal edilmiş kompüter və ya mobil prosessorlar minimal enerji sərf edər və daha az istilik ayıraraq uzun müddət işləyə bilərlər.

www.4pda.ru saytının məlumatına əsasən, hazırda informasiyanın emalı texnologiyalarına dünya

Modellərdən birinin hesablamalı nəticələrini əks etdirən şəkildə kainatın əsas komponentləri göy rənglə verilib. Yeni ulduzları əmələ gətirən ulduzlar və qazlar qırmızı, kainatı əhatə edən qaranlıq materiyanın parıltısı isə açıq-boz rənglə göstərilib.

Qaranlıq materiyanın təbiəti haqqında olan nəzəriyyələrə əsasən, kainatların ölçüsü, kütləsi və parlaqlığı arasında kifayət qədər mürəkkəb riyazi ifadələrə müəyyən edilən əlaqələr mövcuddur. Riyazi modellərin hesablamaları üçün bir neçə həftə ərzində kainatların formalaşması və inkişafının milyardlarla yaşını "sıxmağa" imkan verən güclü superkompüterlərdən istifadə olunub.

"Bizim hesablamalar uzun illərdir alimləri narahat edən problemlərdən birinin həllinə yönəlib. Qaranlıq materiyamı aşkar etmək hələ ki, mümkün olmasa da, ümid edirik ki, fiziklər ən yaxın gələcəkdə bunun öhdəsindən gələcəklər", - deyər tədqiqatçılar bildiriblər.

"Universal peyk platformasını avtomobilin mühərrik hissəsi ilə müqayisə etmək olar. Bu kimi mühərrik hissəsinə malik olmaqla həm hərbi maşın, həm sənəyin avtomobili və ya taksidüzəltmək mümkündür", - deyər Çinin Kosmik Elm və Sənaye Assosiasiyasının məsul nümayəndəsi Bey Çao bildirib.

Plan üç mərhələdə reallaşdırılacaq: birinci mərhələ 2018-ci ildə yerinə yetiriləcək. İlk olaraq bir sınaq peykinin orbitə buraxılması nəzərdə tutulub. İkinci mərhələdə eyni anda buraxılacaq dörd peyk kiçik şəbəkə şəklində birləşdiriləcək və bundan sonra onların birgə işi sınaqdan keçiriləcək. 156 peykin isə 2020-ci ilədək orbitə buraxılması planlaşdırılır.

www.ferra.ru saytının məlumatına görə, "PowerPoint Translator"un köməyi ilə təqdimatlar bir dildən digərinə və əksinə avtomatik tərcümə olunacaq. Auditoriya təqdimatı "Microsoft Translator" mobil proqramı vasitəsilə izləyə biləcək. Həmçinin müxtəlif suallar vermək olar ki, onlar da real vaxt rejimində tərcümə olunacaq.

Hazırda sifahi nitq üçün 9, yazılı nitq üçün isə 60-dan çox dil dəstəklənir. Şirkət yeni proqramı ilkin baxış üçün "Garage" adlı eksperimental bölməsinin veb-saytında yerləşdirəcək.

Natiya Frank qeyd edib ki, qurğu yaşıl işıq altında sürətlə dəyişən maqnit xüsusiyyətlərinin qeyri-adi keyfiyyətinə malikdir: informasiya emal edilə və bir molekulyar səviyyədə saxlanıla bilər. Bu da indiye kimi hipotetik texnologiyaya hesab edilən universal yaddaşı inkişaf etdirməyə imkan verəcək. Yeni material mobil qurğular, kompüterlər və digər uzunmüddətli istifadə üçün nəzərdə tutulmuş elektron qurğularda məlumatların saxlanılmasında istifadə olunmaqla yanaşı, tibbi sfera, günəş elementləri və bir sıra nanotexnologiyalarda da tətbiqini tapa bilər.

LI-RAM-ın 10 ildən sonra kommersiyaya qurğularında istifadə olunacağı ehtimal olunur.

İKT.az saytının materialları əsasında

Harmonik inkişaf etmiş insanlar cəmiyyətin ən dəyərli sərvətidir

Elxan BƏYLƏROV,

Təhsil İnstitutunun, Psixologiya və yaş fiziologiyası şöbəsinin müdiri, psixologiya üzrə elmlər doktoru

Təhsil İnstitutunun əməkdaşları Qazaxıstanda olub

"Bobek - özünüdərkə gedən yol

Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu ilə "Bobek" müəssisəsi arasında imzalanmış əməkdaşlıq memorandumu çərçivəsində institutun əməkdaşları Elxan Bəylərov, Raziyyə Quliyeva və Riza Xəlilov sözügedən mərkəzə səfər edib. Səfərin məqsədi "Bobek" mərkəzinin strukturu, fəaliyyəti, bu mərkəzdə tətbiq edilən "Özünüdərk" proqramı ilə tanış olmaq və "Təhsildə ümumbəşəri dəyərlər zəminində mədəni-mənəvi tərbiyə" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfrans-seminarda iştirak etmək idi. Məlumat üçün bildirik ki, "Bobek" mərkəzinin tərkibində "Özünüdərk" uşaq bağçası, rəsədxana, "Özünüdərk" gimnaziyası, "Özünüdərk" humanitar kolleci, "Özünüdərk" təhsil-sağlamlıq kompleksi, İnsanın Harmonik İnkişafı İnstitutu fəaliyyət göstərir. Səfər zamanı "Özünüdərk" uşaq bağçasının rəhbəri və pedaqoji kollektivinin iştirakı ilə görüş keçirilib. Bağcının tərbiyəçisi Lizat Tulengenovanın apardıqı "açıq dərslər" də və bu dərslərin təhlilində institutun əməkdaşları iştirak edib və müşahidə etdikləri müşahidələrə münasibət bildiriblər.

Qeyd etmək lazımdır ki, dərslər prosesində uşaqlara ümumbəşəri dəyərlərlə bağlı maraqlı suallar verilib. Uşaqlar, yaşlarının az olmasına baxmayaraq, suallara çox yaradıcı cavablar verir, dərslərdə sərbəst və fəal iştirak edirdilər. Müşahidələrin yekununda iştirakçıların mədəni-mənəvi dəyərlərə aid xorla oxuduqları mahnı hamıda xoş və yüksək əhvali-ruhiyyə formalaşdırdı.

Əməkdaşlarımız "Bobek" mərkəzində uşaqlar üçün fəaliyyət göstərən "Planitari"da olub, 30 dəqiqəlik seansda göy qübbəsini müşahidə edərək ulduzlar, bürclər haqqında müasir məlumatları və qədim mifləri dinləyiblər. Həmin gün Mərkəzdə yerləşən Rəsədxana ilə tanış olub, orada keçirilən astronomiya dərsləri də müşahidə ediblər. E.Bəylərov dərslərdə qədim astronom N.Tusi və onun yaradıcılığı haqqında məlumat verib, bu elmin inkişafında onun yaradıcılığının əhəmiyyətini qeyd edib. Maraqlı cəhət o idi ki, astronomiya dərslərində şagirdlərə riyaziyyat, fizika, astronomiya elmlərinə dair bilik, bacarıq və vərdişlərə yanaşı fəlsəfi, ekoloji, mənəvi və estetik dəyərlər də aşılanırdı. Səfər ərzində əməkdaşlarımız Mərkəzin İnsanın Harmonik İnkişafı İnstitutunun rəhbəri İrina Kolaçovanın müşayiəti ilə institut, onun işçi heyəti və fəaliyyəti ilə tanış olublar. İnstitutda məktəb üçün dərslərləri hazırlayan pedaqoji heyətin fəaliyyəti və hazırlanmış bözi dərslər vəsaitləri nəzərdən keçirilib. İnstitut eyni zamanda bağçalar, məktəblər, kolleclər, ali məktəblər üçün metodiki vəsaitlər hazırlayır. Burada pedaqoji kadrların yeni formasiyada yetişdirilməsi və mədəni-mənəvi təhsilin "Özünüdərk" fənni üzrə kompleks monitorinqi də həyata keçirilir. "Özü-

nüdərk" gimnaziyasının rəhbəri Elena Loseva, ingilis dili müəllimləri Şamsiyyə Kurpebayeva və İrina Qormikovskaya əməkdaşlarımızı gimnaziya və orada fəaliyyət göstərən muzeylə tanış edib, eksponatlar haqqında məlumat veriblər. Muzeydə Azərbaycana aid güşə, gimnaziyaadakı sinif otaqları, laboratoriyalar, kitabxana və s. ilə də tanışlıq olub.

"Özünüdərk" təhsil-sağlamlıq kompleksi

"Özünüdərk" təhsil-sağlamlıq kompleksinin rəhbəri Maxbal Həmid qızı ilə görüşdə əməkdaşlarımız kompleksin fəaliyyətinə dair hətərfəli, geniş və maraqlı informasiya əldə ediblər. Qeyd edək ki, Sağlamlıq Kompleksinin fəaliyyət sxemi, bu fəaliyyətin prinsipləri və məzmunu olduqca diqqətəlayiqdir. Kompleksdə müayinə, müalicə, təlim və inkişaf məqsədi ilə hər 22 günlük dövr üçün Qazaxıstanın mərkəzi şəhərləri istisna olmaqla, bütün vilayətlərdən aztəminatlı və çoxuşaqlı ailələrdən 100 uşaq seçilir. Onlar burada 22 gün müddətində dərslərinə davam etməklə ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş xüsusi kabinet, laboratoriyalarda müayinə və müalicələr alırlar. Uşaqlar 5 günlük adaptasiya müddətində, 3 gün karantində olmaqla, sağlamlıq diaqnostikası prosedurlarına cəlb edirlər. Həmçinin, uşaqlar eyni sinifdən seçildikləri üçün Mərkəzdə 22 gün ərzində onların əsas fənlər üzrə təlimləri də təşkil edilir. İlk mərhələdə aparılan diaqnostik prosedurların nəticələri əsasən uşaqlar müvafiq sağlamlıq dərəcəsi və profilaktik prosedurlara cəlb olunurlar. Uşaqların kompleksdə olduqları ilk və son gün ərzində boyları, çəkilişi və s. göstəricilərinin qeydiyatı aparılır, bu məlumatlar əsasında müqayisəli təhlil hesablatları hazırlanır. Mərkəz bir çox göstəricilər baxımından bölgələr üzrə statistika apararaq nəticələri emal edir. Kompleksdə uşaqlara qəbul otağı, fizioterapiya kabineti, sensor otağı, fitobar, sağlamlıq dərəcəsi bədən tərbiyəsi zalı, alfakapsula, şarko duşu, su terapiyası, duz otağı, hovuz və s. müalicəvi kabinetlər yüksək səviyyədə xidmət göstərir.

Qazaxıstanın birinci xanımı ilə görüş

İnsanın Harmonik İnkişafı İnstitutunda Qazaxıstanın birinci xanımı Sara Nazarbəyeva ilə "Bobek" mərkəzinin heyəti və xarici qonaqların iştirakı ilə görüş keçirildi. Görüşdə "Özünüdərk" və "Məhəbbət" mövzusunda müzakirələr aparıldı. Beynəlxalq forum və onun iştirakçıları mədəni-mənəvi təhsil sahəsində "Özünüdərk" proqramının müəllifi, Qazaxıstanın birinci xanımı Sara Nazarbəyeva tərəfindən dəstəklənirdi. Sara xanım tədbir iştirakçılarına pozitiv əhvali-ruhiyyəyə köklənməyə çağıraraq, bunun təlim-tərbiyə prosesindəki əhəmiyyətini vurğuladı. Təbessümün insanı müalicə et-

məsinə diqqət yönəldərək, təbessümün, sevincin, xeyirxah işlərin ruhunu qidası olduğunu qeyd etdi, şəxsiyyətin formalaşdırılmasında və təlim prosesində onların mühüm əhəmiyyəti olduğunu vurğuladı.

"Özünüdərk" konsepsiyası respublika seminarı

Qeyd edək ki, əməkdaşlarımız ümumbəşəri dəyərlər əsasında "Özünüdərk" konsepsiyası adlı Respublika seminarının I və II modulunda da fəal iştirak ediblər. Bu seminarları ESSE İnstitutunun direktoru Marianne Meyer, direktor müavini Petra von Kalinovski və katibi Anita Friedrix apardı. Seminarın I modulunda "İnteqrativ təhsil kimi-ümumbəşəri dəyərlər əsasında təhsil", "Müəllim bir nümunə modeli kimi", "Ümumbəşəri dəyərlər əsasında təhsilin fəlsəfəsi", "Ümumbəşəri dəyər - Sevgi", "Ümumbəşəri dəyər - Həqiqət", "Ümumbəşəri dəyərlər üzrə yaradıcı praktik məşğələ", "Təhsil layihələri", "Ümumbəşəri dəyər - Düzgün davranış", "Ümumbəşəri dəyər - Sülh", "Ümumbəşəri dəyər - Qeyri-zoraklılıq", "Təlim metodlarına ümumi bir nəzər", "Mən kiməm? İnsanın şəxsiyyəti", "Uşaqlar üçün layihə. Mən kiməm?", "Sevgi mühiti və mədəniyyəti" başlıqlı mövzular dinləndi.

Seminarın II modulunda "Qrup fəaliyyəti metodu daxil olmaqla, ümumbəşəri dəyərlər əsasında təlim metodları", "Tarixi nəql etmə metodu", "Sual vermə sənəti", "Pozitiv əhvala köklənmənin metodu", "Xorla oxumaq metodu", "Xorla oxumanın yaradıcı praktik məşğələsi", "Pozitiv dəyərləndirmə özünüdərkün üsulu kimi", "Rollu oyunlar. Yaradıcı praktik məşğələ", "Sitat və yaxşı fikirlər metodu", "Praktik məşğələ: təhsil sahəsində əsas olan dinlər, yerli mədəniyyət, həmçinin milli prioritetlər və siyasət zəminində beş ümumbəşəri dəyər", "Arzular zirvəsi", "Mədəniyyətlərin ümumi və birləşdirici aspektləri", "Əl, ürək və başın vəhdəti" başlıqlı mövzular üzrə müzakirələr aparıldı.

"Xəbər" telekanalına müsahibə

Səfər zamanı E.Bəylərov Qazaxıstanın aparıcı telekanallarından olan "Xəbər" kanalına səfərin məqsədi, keçirilən tədbirlər və s. barədə müsahibə verib. Müsahibədə insanın yalnız özünü dərk etdikdən sonra ətəraf mühiti, bütün dünyanı və onun fəlsəfi mahiyyətini dərk etməsinin mümkünlüyü vurğulanıb, buna istisnadən Qazaxıstanda tətbiq edilən "Özünüdərk" proqramının əhəmiyyəti qeyd edilib. Bildirilib ki, təhsil sistemində müasir şəxsiyyətin düzgün formalaşdırılmasında "Özünüdərk" proqramının tətbiqi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Bundan başqa, müsahibədə Sara xanımın "Həyat etikası" adlı kitabının Azərbaycan dilinə tərcümə edilməsinə və yetərinə marağa səbəb olmasını qeyd edib. Bu kitab dilinin sadəliyi, məzmununun dərinliyi ilə də diqqəti cəlb edir. Kitabda təhsilin əsas məcrasının hansı istiqamətə yönəldilməli olduğu da tutarlı dəlillərlə əsaslandırılıb. Sonda "Özünüdərk" proqramının qazaxıstanlı həmkarları-mızla sıx əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanda da tətbiq olunacağına ümid bəsləndiyi vurğulanıb.

Fikrimizə, iki təhsil müəssisəsi arasında bəqərar olmuş əməkdaşlıq münasibətləri qardaş Qazaxıstan və Azərbaycan respublikaları arasında ən yüksək səviyyədə mövcud olan səmimi münasibətlərə, hətərfəli, qarşılıqlı faydaya əsaslanan çoxsahəli əməkdaşlıq ənənələrinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU), ADPU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin və Respublika Humanist Pedaqogika Mərkəzinin birgə təşkilatlığı ilə humanist pedaqogika üzrə "Təhsildə mədəni-əxlaqi dəyərlər: harmonik şəxsiyyətin inkişafı" mövzusunda keçirilən II beynəlxalq konfrans-seminarda "Bobek" mərkəzinin nümayəndə heyəti də iştirak edib və Sara Nazarbəyevanın humanist pedaqogika oxularının iştirakçılarına olan müraciəti səsləndirilib. Bu müraciətdə iştirakçılara uğurlar diləməklə yanaşı, müasir təhsilin aktual məsələlərinə də diqqət verilib.

Zamanın tələbi

Tünzalə BAĞIROVA,
Şamaxı şəhəri, Elşən Hüseynov
adına 2 nömrəli tam orta məktəbin
ibtidai sinif müəllimi

Təhsildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi zamanın tələbidir. Dərslərdə İKT-nin imkanlarından, xüsusilə də interaktiv lövhədən geniş istifadə olunması tədris prosesinin daha yaddaqalan, maraqlı keçməsinə zəmin yaradır.

Hər bir şagirdə kiçik yaşlardan etibarən gördüyü hər şeyi tanımaq, öyrənmək həvəsi olur. Əgər dərslər rəngarəng deyilsə, bu, şagirdlərin həvəsinin sönməsi deməkdir. Müasir tədris rəngarəng, emosional, effektiv olmalıdır. Bu zaman uşaqlara verilən biliklər uzun müddət unudulmayacaq, onun gələcək təhsilinin möhkəm əsasına çevriləcək. Dərslərin bu cür effektiv keçməsi biz müəllimlərin üzərinə düşür.

Dərsdə kompüterdən istifadə olunması şagirdlərin marağına səbəb olur, onların diqqətini təlim materialı kimi təqdim edilən mövzunun üzərinə yönəldir. İnteraktiv lövhə mənə dərslərimi daha rəngarəng, informativ və maraqlı qurmağa şərait yaradır. Dərslərimin şagirdlər tərəfindən maraqla dinləyib tam qavramaları üçün İKT bacarıqlarından istifadə edirəm.

Mövzu: Pul.

Standart – 4.2.1 Pul vahidlərindən hesablamalarda istifadə edir.

Məqsəd:

1) Pul vahidləri ilə əməliyyatlara dair sadə məsələləri həll edir.

2) Azərbaycan Respublikasının pul vahidlərini tanıyır.

Dərsin tipi: İnduktiv.

İş forması: Kollektiv və qruplarla iş.

İş üsulu: Beyin həmləsi, əqli hücum, klaster.

İntegrasiya: Həyat bilgisi 2.2.2,

İnteraktiv lövhə dərslərimi informativ və maraqlı qurmağa şərait yaradır

Texnologiya 1.3.2, təsviri incəsənət 2.1.4

Dərsin gedişi: İlk növbədə şagirdlərimə sual verirəm:

- Deyə bilərsinizmi, böyüyəndə hansı sənət sahibi olacaqsınız? Həmin sənət sahibinə riyaziyyat nə üçün lazımdır?

Ş.: Mən böyüyəndə yangınsöndürən olmaq istəyirəm. Yangınsöndürənə riyaziyyat ona görə lazımdır ki, yanan sahənin ölçüsünü bilsin, nə qədər su lazım olduğunu təyin etsin.

M.: Afərin.

Ş.: Mən böyüyəndə bağça müəllimi olmaq istəyirəm. Bağça müəlliminə riyaziyyat ona görə lazımdır ki, uşaqlara ilkin riyazi bilikləri öyrədə bilsin.

M.: Təşəkkür edirəm, maraqlı fikir söylədin.

Ş.: Mən böyüyəndə satıcı olmaq istəyirəm, satıcıya riyaziyyat ona görə lazımdır ki, toplama və çıxma əməlini bilsin və pul vahidlərini tanısin.

M.: Təşəkkürlər. Yalnız satıcı olmaq istəyənlər pul vahidlərini bilməlidir?

Ş.: Xeyr, müəllim. Bizim hər birimiz tanımalıyıq.

M.: Uşaqlar, xahiş edirəm, lövhəyə nəzər yetirəsiniz.

Uşaqlardan sualların cavabını aldıqdan sonra bilməzin şəklinin üzərinə vurur düzgün cavabı göstərirəm - Pul. Mövzunun adını aldıqdan sonra şagirdlərimə pulun yaranma tarixi,dəmir

və kağız pullarımız haqqında danışırıram. Elektron lövhənin köməyi ilə pullarımızın şəkillərini göstərirəm.

Tədqiqat sualı - Pul vahidlərimiz haqqında nə bilərsiniz?

Tədqiqatın aparılması - Qruplarla iş.

Qruplarla işə başlamazdan əvvəl qruplar qarşısında qoyulan tələbləri lövhədə göstərirəm.

1. Bir-birinizi dinləməyə çalışın.
2. Yoldaşlarınızın fikrinə hörmətə yanaşın.

3. Qruplar arasında sağlam rəqabət aparın.

4. Vaxtdan səmərəli istifadə edin.
5. Əməkdaşlıq edin.

Qrup işləri paylanır.

1-ci qrup: 1. Aydan dondurma almaq istəyir. Dondurma 30 qəpikdir. Onun 5 ədəd 3 qəpiyi, 2 ədəd 5 qəpiyi, 1 ədəd 10 qəpiyi var. Sizcə, Aydan satıcıya 30 qəpiyi neçə qəpiklərlə verə bilər? Cavablar: 3+3+3+3+5+10=30 qəpik

2. Xəritə hansı atribut üzərində verilib? Xəritədə hansı hissəni istə-səniz rəngləyin.

Cavab - Xəritə milli atributumuz olan pulun üzərində təsvir olunub. Biz burada Xəzər dənizini və Bakı şəhərini rəngləmişik. Çünki bildiyimiz kimi, bu il respublikamızda İslam oyunları keçirilib. Bu oyunların simvolu Xəzər dənizinin suyu olduğundan, oyunlar da

Bakı şəhərində keçirildiyindən biz məhz bu hissələri rəngləmişik.
2-ci qrup: Topla və müqayisə et

Cavab: 14 qəpik > 8 qəpik
2. Seymurda 10 qəp, 5 qəp, 3 qəp varsa, özünə nə ala bilər? Həmin şəkli rənglə.

Cavab: 10 qəp + 5 qəp + 3 qəp = 18 qəp - Şar ala bilər

3-cü qrup: Emil satıcıya saqqız almaq üçün 20 qəpik verdi. Əgər saqqız 10 qəpikdirsə satıcı Emilə neçə qəpik qaytaracaq? Cavab: 20 qəp - 10 qəp = 10 qəp

2. Kağız üzərindəki qəpik pul şəkillərini kəsin artan sıra ilə yapışdır

4-cü qrup: Gülşənin 10 manat, 5 manat, 3 manat pulu var. Gülşənin cə-

mi neçə manat pulu var? Cavab: 10 man+5 man+3 man=18 man
2. Pulların adını yazın və hansı ölkəyə aid olduğunu qeyd edin.

Cavab: Amerika - dollar, Azərbaycan - manat, Rusiya - rubl

5-ci qrup: Aydın 20 manat pulu var. O, dostlarına 5 manatlıq pizza, 5 manatlıq şirə, 5 manatlıq şirniyyat aldı. Qalan pulunu isə oyunlara sərf etdi. Aydın 20 manat pulu qaldı? Cavab - 20 man - 5 man - 5 man - 5 man = 0

2. Qənaətcil olmaq haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Qənaətcil olmaq əslində ən vacib olan şeydir. Pulsuz yaşamaqdansa pulunu ehtiyatla, yəni düzgün şəkildə xərcləmək lazımdır.

Qrupların qiymətləndirməsini standartdan çıxarılmış meyarlar əsasında aparın.

Qeyd edim ki, qiymətləndirmə zamanı təqdimata, vaxtdan istifadəyə də fikir verilir.

Sonra şagirdlərə elektron lövhənin köməyi ilə maraqlı tapşırıqlar verir, kol-

lektiv iş aparın. Lövhədə sərbəst işləmələrini təmin edirəm.

Nəticə: Hər bir dövlətin özünün pul vahidi olur. Bu pul milli pul adlanır. Azərbaycanın milli pulu manatdır. 1 manat 100 qəpikdir. Manat kağızdan, qəpik metaldan hazırlanır. Azərbaycan Respublikasında işçilərin əməkhaqqı, dükan və bazarlarda alınan malların dəyəri manatla ödənilir. Pul həm bərkət, həm də dövlət rəmzidir. Ona görə də pula hörmətə yanaşmalıyıq. Pulumuz halallıq və təmizlik sevir.

Ev tapşırığı: Hər bir şagird rəngli şəkillərdən istifadə edərək məsələlər qurulmuş vəzifələr paylanır.

Kollektiv işlə bağlı qiymətləndirmə aparın.

Ən yüksək: Pul vahidləri ilə əməliyyatlara dair sadə məsələləri həll edir və qəpiklərin tərkibini hesablayır. Pul vahidlərini tanıyır.

Yüksək: Pul vahidləri ilə əməliyyatlara dair sadə məsələləri həll etməyə çalışır. Pul vahidlərini tanıyır.

Orta: Pul vahidləri ilə əməliyyatlara dair sadə məsələləri həll edərkən çətinlik çəkir. Pul vahidlərini tanıyır.

Tacəddin VAHİDOV,
ADPU-nun dosenti,
respublikanın qabaqcıl təhsil işçisi

Orta məktəbin fizika kursunda “Elektromaqnit rəqsləri və dalğaları” mövzusunun tədrisi xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Müasir radioelektronika qurğuları məhz bu mövzuda öyrənilən elmi və praktik məsələlərlə bağlıdır. Verilən vaxtın azlığına görə bu məsələləri bütövlükdə şagirdlərə çatdırmaq imkanı məhduddur. Bu baxımdan mövzunun tədrisində bəzi məsələlərin vacibliyini nəzərə alaraq elmi-metodik cəhətdən tətbiqi məsələlərə diqqət yetirməyi lazım bildik.

Şagirdlərə çatdırmaq lazımdır ki, müasir həyatımızda tez-tez rast gəldiyimiz avtomatlaşdırma, teleidar məhz bu mövzuda öyrədilən elektromaqnit rəqsləri və dalğalarının tətbiqi ilə həyata keçirilir. Elmin məhsuldar qüvvəyə çevrilməsi bu mövzunun tədrisində daha çox diqqət cəlb edir.

Orta məktəb fizika kursunda bəhs edilən mövzunun xüsusi çəkisi daha çoxdur. Bu sahəyə marağın artması mövzunun tədrisində müəllimə daha çox diqqətli olmağı tələb edir. Məhz “Elektromaqnit rəqsləri və dalğaları” mövzusunun tətbiqi ilə yaradılan texniki qurğular insanın təkəfə fiziki əməyini deyil, həm də zehni əməyini yüngülləşdirir, istehsal proseslərini sürətləndirir, ölkənin müdafiə qüdrətinin artmasına stimül yaradır.

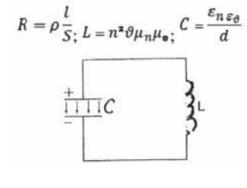
Bu tətbiqlər olmasaydı bəşəriyyət rabitə vasitələrindən, avtomatika, tele-mexanika və radioelektronikanın nailiyyətlərindən istifadə edə bilməzdi.

“Elektromaqnit rəqsləri və dalğaları” mövzusunun tədrisi, onların təcrübi tətbiqləri

duksiya sarğacını (induktivlik) və kondensatoru birləşdirən və qapalı elektrik dövrəsi əmələ gətirən naqillərin müqavimətinə *omik müqavimət* və ya *aktiv müqavimət* deyilir. Deməli, hər bir rəqs konturunda üç əsas element - induksiya sarğacı (induktivlik L), kondensator (tutum C), omik (müqavimət R) olur. Buna görə də L, C və R kəmiyyətlərinə rəqs konturunun parametrləri deyilir.

Bu kəmiyyətləri təyin etmək üçün istifadə edilən düsturlarda müəyyən oxşarlıq vardır:

$$R = \rho \frac{l}{S}; L = n^2 \mu_0 \mu_r \frac{I^2}{d}; C = \frac{\epsilon_n \epsilon_0}{d}$$

(Şəkil 1)

Gördüyü kimi, hər üç parametrlə naqilin, sarğacın və kondensatorun xətti ölçülərindən və bunların hazırlandığı maddənin fiziki xassələrindən, məsələn, naqilin xüsusi müqavimətindən (ρ), sarğac nüvəsinin maqnit nüfuzluğundan (μ_n) və kondensator növləri arasındakı dielektrikin dielektrik nüfuzluğundan (ϵ_n) asılıdır. Hər üç kəmiyyət aşağıdakı bərabərliklərdə mütənəsiblik əmsali rolunu oynayır.

$$E=IR, \Phi=LI, Q+CU$$

Bu ifadələrdən görünür ki, R, L və C dövrədəki gərginlikdən və ya cərəyan şiddətindən asılı olmayıb, ancaq maddənin halından asılı olan kəmiyyətlərdir.

Mexaniki rəqslərdə olduğu kimi, rəqs konturunda da rəqslər sərbəst və məcburi ola bilər. Kontura bir dəfə enerji verib, onda əmələ gələn periodik təkrar olunan çevrilmələri müşahidə edərkən, bu halda konturda əmələ gələn rəqslərə sərbəst deyilir. Məxsusi rəqslər isə kontura daxil olan kondensatorun tutumundan və sarğacın in-

duktivliyindən asılıdır.

Əgər kontura arası kəsilmədən enerji dəyişən cərəyan mənbəyindən enerji verilməklə ondakı rəqslər müşahidə edilərsə, bu rəqslər məcburi rəqslər adlanırlar.

Fərz edək ki, rəqs konturundakı sarğacdən dəyişən cərəyan buraxmaq-la və ya kondensatoru yükləməklə ona ilk enerji ehtiyatı vermişik. Konturda əmələ gələn rəqslərin xarakteri bu enerji ehtiyatının hansı yolla verilməsindən asılı deyil. Tutuq ki, kondensator sabit cərəyan batareyasına birləşdirilməklə yüklənmiş və batareyanı dövrədən kənar etmişik. Bu halda yüklü kondensatordan və sarğacdən ibarət qapalı elektrik dövrəsində rəqs başlayır, konturda elektronlar sarğacdən keçərək kondensatorun alt lövhəsindən üst lövhəsinə daxil olacaq (şəkil 1). Başqa sözlə, dövrədən cərəyan keçəcəkdir. Sarğacın təsiri nəticəsində dövrədə cərəyan birdən-birə yox, tədricən artır. Alt lövhədən üst lövhəyə elektronlar keçdikdə kondensatordakı gərginlik də azalacaq, yəni kondensator lövhələrinin potensialları tədricən bərabərləşəcək və kondensator boşalacaqdır. Kondensatorun boşalması prosesində elə bir an gəlir ki, alt lövhədəki bütün artıq elektronlar üst lövhəyə keçir və nəticədə kondensatorun gərginliyi sıfır olur. Dövrədəki cərəyan kondensatorun gərginliyi hesabına yaranırdığından və kondensatorun tam boşalması anında gərginlik sıfır olduğundan cərəyan da sıfır olmalı idi. Lakin dövrədəki sarğacda əmələ gələn öz-özünə induksiya e.h.q. hesabına dövrədən Lens qaydasına görə əvvəlki cərəyan axır. Beləliklə, elektronlar kondensatorun üst lövhəsinə yığılaraq, onu mənfi yükləyir və kondensator lövhələri arasında müəyyən potensial fərqi yaranır. Bu zaman kondensatorun gərginliyi getdikcə artır. Üst lövhəyə yığılan elektronların sayı tədricən artdığından kondensatordakı gərginliyin müəyyən maksimum qiymətində dövrədən keçən cərəyan sıfır olur və

kondensatordakı gərginliyin işarəsi əvvəlkinin əksinə dəyişir. Yəni, üst lövhə əvvəlcə müsbət yüklənmişdisə, indi mənfi yüklənir. Kondensatorun sonrakı boşalmasında elektronlar üst lövhədən alt lövhəyə keçəcəklər və dövrədəki cərəyanın istiqaməti əvvəlkinin əksinə olacaqdır.

Kondensator yüklənmiş vəziyyətdə olduqda kontura verilən bütün enerji ehtiyatı kondensatorun elektrik sahəsinin enerjisindən, tam boşalmış vəziyyətdə olduqda isə sarğacın maqnit sahəsinin enerjisindən ibarət olur. Kondensatorun sonrakı dolub-boşalma proseslərində ondakı gərginlik və dövrədəki cərəyan dəyişmələri yuxarıda dediyimiz ardıcılıqla periodik təkrar olunacaqdır.

Dövrədəki cərəyanın, kondensator-da isə gərginliyin qeyd etdiyimiz periodik dəyişməsi prosesinə konturda *sərbəst rəqslər* deyilir.

Dövrədəki cərəyanın və ya kondensatordakı gərginliyin tam dəyişməsi prosesinə sərf olunan vaxta *rəqslərin periodu* (T) deyilir.

Sərbəst rəqslər harmonikdir, yəni dövrədə cərəyanın və kondensatorda gərginliyin dəyişməsi sinus qanununa tabedir. Rəqs, burada tək cərəyanın və gərginliyin yox, həm də enerjinin dəyişməsi üçün səciyyəvidir. Yəni kondensatorun elektrik sahəsinin enerjisi 1/4 T qədər müddətdə sarğacın maqnit sahəsinin enerjisinə çevrilir. Yəni 1/4 T keçdikdən sonra sarğacın maqnit sahəsinin enerjisi yenidən kondensatorun elektrik sahəsinin enerjisinə çevrilir.

Sərbəst rəqslərin periodu ancaq rəqs konturu parametrlərindən asılıdır və Tomson-Kelvin düsturu ilə təyin edilir:

$$T = 2\pi\sqrt{LC}$$

Burada T rəqs periodu, L sarğacın induktivliyi, C kondensatorun tutumudur.

Konturda əmələ gələn sərbəst rəqsləri nəzərdən keçirərkən birləşdi-

rici naqillərin omik müqavimətinin təsiri nəzərə alınmamışdır. Əslində bu naqillərdən cərəyan keçdikdə Coul istiliyi ayrılır. Ona görə də zaman keçdikcə kontura verdiyimiz ilk enerji azalır və konturda rəqslər sönmür. Bu halda rəqs amplitudu da getdikcə azalır və nəhayət, sifra çevrilir, çünki verdiyimiz enerji ehtiyatının hamısı Coul istiliyinə çevrilir. Ona görə də sərbəst rəqslər sönmə rəqslərdir. Dövrədəki omik müqavimət nə qədər çox olarsa, rəqslər də bir o qədər tez sönr.

Rəqslərin sönməyən olması üçün periodik olaraq dövrəyə itən enerji qə-dər enerji verilməlidir. Bu halda konturdakı rəqslər kəsilmədən xarici təsirə məruz qalır. Bu təsir, adətən dəyişən cərəyan mənbəyinin e.h.q.-dən ibarət olur. Belə rəqslərə məcburi rəqslər deyilir. Məcburi rəqslərin amplitudu uzun müddət sabit qalır. Məcburi rəqslərin tezliyi sərbəst rəqslərindən fərqli olaraq kontur parametrlərindən asılı olmur və kontura qoyulan e.h.q.-nin tezliyinə görə təyin edilir. Dəyişən cərəyan mənbəyi rəqs konturuna daxil edildikdə kontura arası kəsilmədən enerji verildiyindən əmələ gələn məcburi rəqslər sönməyən olur.

Bu rəqslərin amplitudu uzun müddət sabit saxlanıla bilər. Məcburi rəqslərin tezliyi kontura daxil edilən dəyişən e.h.q.-nin tezliyinə bərabər olur və yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, kontur parametrlərindən asılı olmur. E.h.q.-nin qiymətini dəyişməklə serti ilə onun tezliyini dəyişərkən, məcburi rəqslərin amplitudu dəyişər. Xarici e.h.q.-nin tezliyi konturun sərbəst rəqslərinin tezliyinə yaxınlaşdıqca konturdakı məcburi rəqslərin amplitudu da kəskin artır. Bu hadisəyə *rezonans* deyilir. Rəqs konturunda enerji itkisi əmələ gətirən omik müqavimət azaldıqca məcburi rəqslərin amplitudu artır. Belə halda məcburi rəqslərin amplitudunun bu rəqsləri əmələ gətirən e.h.q. tezliyindən asılılığı müşahidə olunur.

“Çalışıram ki, rəqsin fəlsəfəsini mənimsədim”

Sifai SƏFƏROVA

Onunla iş otağında görüşükdük. Çox yorğun görünürdü. “Son günlər lap gərgin çalışırıq. Hesabat konsertinə hazırlaşırıq. Rəngarəng proqramlar hazırlayırıq ki, tamaşaçıların rəğbətini qazana bilsək”, - deyər Samirə Musaim söhbətə başladı. Ona özü haqqında bir az da ətrafı danışmağı xahiş etdim.

- 1981-ci ildə Bakı şəhərində anadan olmuşam. Paytaxtdakı 25 nömrəli tam orta məktəbi bitirmişəm. Nümunəvi şagird olmaqla bərabər, məktəbin ictimai işlərində həmişə fəal iştirak etmişəm. 7 il fortepiano təhsili almışam. Hələ uşaqlıq illərindən rəqsə böyük həvəsli olub. 8 yaşında olarkən bunu nəzərə alan anam mənə o vaxt Pionerlər Evinə aparıb. Yəni, indiki Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzinə. Həmin mərkəzdə mənə peşəkar müəllimlər dərs deyib. Ustadların Əminə Dilbazi, Roza Cəlilova, Tamilla Eldarova, Təranə Muradova, Cəmilə Bayramova rəqsin sirlərini mənə həvəslə öyrətdilər və nəticədə getdikcə rəqsə marağım daha da artdı. Onlar peşəkar olmaqla yanaşı, həm də incəsənətin bir növü olan rəqs sənətinin incəliklərini də mənimsətməyə çalışırdılar. Sonra anladım ki, milli rəqlərimiz necə də gözəllik, incəliklərlə dolu olan bir sənət nümunəsi imiş. Həmin gündən qarşıma məqsəd qoydum ki, mən bu sənətin sirlərini dərinləndirirəm. Bunun üçün çox, lap çox çalışmaq vacib idi. Rəqsə məşğul olduğum müddətdə dövlət tədbirlərində də çıxış edirdim. Ən yaddaqalan tədbirlərimizdən biri ümummilli lider Heydər Əliyevin qarşısında çıxış etmək idi. Həmin gün çox

həyəcanlı anlar yaşadım, amma bir tərəfdən də qürur hissi keçirdim ki, öl-kə rəhbərinin qarşısında çıxış edirik. Gərgin zəhmət hesabına günü-gündən inkişaf edirdim. Uğurlarım hamıdan çox müəllimlərimi hədsiz sevindirirdi, çünki üzərimdə sərf etdikləri zəhmət-hödə getmirdi. Beynəlxalq müsabiqə və festivallara qatıldım. 1995-ci ildə ilk dəfə olaraq Türkiyədə “23 Nisan” Beynəlxalq Uşaq Festivalında iştirak etdim. Həmin gün böyük həyəcan və sevincli anlar yaşadım. Bu günə kimi həmin sevinci unuda bilmirəm. Hər il

biz mütəmadi olaraq bu festivala qatılırdıq. Sevinirdim ki, bir vaxtlar özüm iştirak etdiyim festivallara bu gün yetirmələrimi hazırlayıram. Bu mənim üçün qürurverici haldır. İngiltərədə, Hollandiyada, Ukraynada, Gürcüstanda, Bolqarıstanda keçirilən beynəlxalq festivallara qatılaraq ölkəmizi layiqincə təmsil etmişik. Yeri gəlmişkən qeyd edim ki, hər rəqs nömrəsini hazırlayarkən yüz ölçüb, bir biçirəm. Rəqsi məşq edərək tamaşaçı zövqü ilə ona qiymət verirəm. Bəzən

Samirə Musaim: “Hər bir tamaşaçının zövqünü oxşamaq rəqqasın borcudur”

bəyənəməyib yeniləri ilə də əvəz edirəm.

“Bu mənim ən yüksək mükafatım idi”

Həç vaxt olmayıb ki, vətənimizə əliboş qayıdım. Maraqlı və yaddaqa-

mərkəzə Qran-pri mükafatını gətirdik. Bu ilin iyun ayında da İtaliyada keçiriləcək mahni festivalında biz də iştirak edəcəyik. Bu festivalda da uğur qazanacağıma əminəm.

“İlk dəfə işə gələrkən qrupumda uşaq yox idi”

Qürur hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, vaxtı ilə çox peşəkar rəqqas-lərimizlə bir səhnədə oynamışam. Zabitlərdə hərbi ansamblın üzvü olmuşam və zaman keçdikcə oradan uzaqlaşmağı qərarlaşdırdım, rəqsə bağlı arzularımı öz yetirmələrimlə yaşadım. Artıq 20 ilə yaxındır ki, Bakı şəhəri Nizami rayon Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində dərnək rəhbəri vəzifəsində çalışıram. İlk dəfə işə gələrkən qrupumda uşaq yox idi. Necə deyirlər, sınaq dövrü keçirdim. İlk qrupum Uşaq Evinin körpələri oldu. Çox böyük həvəslə onlara rəqsin incəliklərini öyrətdim. Uşaqların gözəlindən parlayan sevinc hissələrini gördükdə daha da ruhlandırdım. Az müddətdən sonra qrupuma uşaq axını artdı. Hər gün uşaqların sayında artım hiss edir-dim. Ümumiyyətlə, mən öz yetirmələrimi çox sevirəm. Çalışıram ki, onlara rəqsin fəlsəfəsini mənimsədim, başa düşsünlər ki, əl-qol açıb o başa-bu başa süzmək deyil rəqs. Təbii ki, uşaqların hamısı gələcəyin rəqqası, yaxud rəqqasəsi ola bilməz, onların da öz arzuları, öz seçimləri var. Keçmiş məzunlarımızın əksəriyyəti Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin tələbələridir. Onlar həç

vaxt mənə unutmurlar. Həmişə əlaqə saxlayır və bildiklərini öyrənməyə çalışırlar.

“Uşaqları düzgün seçmək lazımdır”

2005-ci ildə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin rejissorluq fakültəsinə qəbul olundum. Tələbəlik illərində əməkdar artist Tamilla Eldarova, Nazim Abdullayev, Fərhad Vəliyev kimi peşəkar rəqqas-lardan dərs aldım. Gözəl rəqs qurmaq üçün ilk növbədə istedad, güclü fantaziya və ən əsası, zəngin daxili aləmin olmasıdır. Musiqi duyumu, musiqi seçimi, rəngarəng, zövqlü kostyumlar tək-rərlənməyə üçün olduqca vacibdir.

Hər bir tamaşaçının zövqünü oxşamaq rəqqasın borcudur. Əlbəttə bu, elə də asan iş deyil, çünki uşaqlarla işləmək özü bir məsuliyyətdir. Uşaqları ilk növbədə düzgün seçmək lazımdır. Məşq zamanı, daha dəqiq desək, rəqs qurulma prosesində həddindən artıq tələbkəram. Ancaq uşaqlar bunu çox normal qarşılayır və onların sevgi ilə məşğələlərə qatılması mənə hədsiz sevinirdi. Mən bu çiçək balalarla işləməkdən xüsusi zövq alıram və həç vaxt da yorulmuram.

Artıq bir neçə ildir ki, “Azəri inciləri” rəqs ansamblı Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Buda sarayında uşaqlar üçün təşkil olunan Yeni il şən-

liklərində rəngarəng proqramlarla çıxış edir. Hər ilin sonu “Bizim rəqs dünyamız” adlı hesabət konsertimiz olur. Proqramımıza milli, müasir, dünya xalqlarının rəqlərini daxil edir və hamısını da yüksək səviyyədə hazırlayırıq. Uzun müddət səmərəli fəaliyyətim dövründə böyüməkdə olan gənc nəslin təlim-tərbiyəsinə töhfə vermək üçün səylə çalışıram.

Onların asudə vaxtlarının faydalı təşkilində əldə etdiyim uğurlar rayon, şəhər, respublika və beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə qazandığım nailiyyətlərə, çoxlu sayda diplom və fəxri fərmanlara açar oldu. Dəfələrlə “İlin ən yaxşı dərnək rəhbəri” adına layiq görülmüşəm. 2016-cı ildə isə Heydər Əliyev adına Sarayda “Nağil qəhrəmanlarının səyahəti” adlı Yeni il şənliyində fəal iştirakıma görə təşəkkürnamə ilə təltif olunmuşam.

...Samirə Musaim danışdıca sanki bir mərkəzin dərnək rəhbəri ilə deyil, təlim-tərbiyə kimi mühüm bir sahənin fədaisi olan biri ilə həmsəhbət olduğumu qərarlaşdırırdım. Onun gərgin əməyi sayəsində qazandığı nailiyyətlər yetişməkdə olan yeni nəsillərin və gənc nəslin parlaq gələcəyinə işıq salmaq qürurvericidir. Bu, eyni zamanda, təhsil sisteminin təlim-tərbiyə işi ilə məşğul olan kollektivlərin qarşısında qoyduğu mühüm vəzifənin layiqincə yerinə yetirilməsidir.

Uşaqlar hansı yaşda idmanla məşğul olmalıdır?

Rəşad ZİYADOV

Əməkdaşı olduğum “Azərbaycan müəllimi” qəzetində on ilə yaxındır ki, idmanla bağlı yazıları mütəmadi hazırlayıram. Bu illər ərzində Avropa, dünya, Olimpiya çempionları ilə müxtəlif zamanlarda görüşüb, müsahibələr almışam. Həmişə idmançılarla söhbət zamanı onların uşaq yaşlarından idmana gəlişi diqqətimə cəlb edib. Öz-özünümdə fikirləşmişəm, görəsən professional idmanla məşğul olmaq istəyən uşaqlar hər hansı bir idman növü ilə hansı yaşdan məşğul olmalıdır? Bu suala cavab tapmaq üçün K.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru, professor Nəsim Quliyev və “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzi 1 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin direktor müavini, əməkdar bədən tərbiyəsi və idman xadimi Əli Musazadəylə görüşüb onların fikirlərini öyrənməyə çalışdım.

“Uşaqılıq dövründə edilən idmanlar oyun istiqamətli olmalıdır”

“Adam hansı yaşda idmana başlasa, mütəlxə sağlamlıq müayinəsinə keçməlidir. Bir müəssisə tərəfindən müayinə edilən adamın əzələ və skelet sisteminin seçim edilən idman növü ilə məşğul olmağa uyğun olub-olmadığına qərar verilməlidir. Adamın müəyyən bir sağlamlıq problemi varsa, həkim məsləhəti ilə özünə uyğun idman növü seçməli olmalıdır. Uşaqılıq dövründə idmana başlanmayan kəslərlə, sonrakı yaşlarda idman etməyə başlayanlar arasında fiziki, sosial, ruhi və şəxsiyyət inkişafına qədər hər sahədə fərqlər var. Uşaqılıq dövründə edilən idmanlar daha çox oyuna söykənən olmalıdır. Uşaqlara ağırlığa meyilli idman növləri ilə məşğul olmaq zərərli olur. Uşaqlar inkişaf mərhələsində olduğu üçün güclü məşğələlərə davam götürmə bilmirlər. Çünki uşaq-

lıq dövründə sümüklər hələ inkişafda deyildir, ürək tutumu fərqlidir, karbohidrat ehtiyatı yetkinlərə nisbətən daha azdır”. Bu fikirləri qəzetimizə müsahibəsində K.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru, professor Nəsim Quliyev bildirdi. O qeyd edib ki, ailələrin öz uşaqlarını sağlamlıq vəziyyətlərinə uyğun olan idman növlərinə istiqamətləndirməsi lazımdır: “Uşaqların gələcəkdə tam sağlam böyüməsi, cəmiyyətdə müəyyən mövqə tutması üçün onların yaşayış tərzinin əhəmiyyəti böyükdür. Bildiyimiz kimi, uşaq dünyaya gələndən zərərli mühitlə bağlı yaranan əlaqələrinin içərisində uşaqların qidalanması, onlara göstərilən qulluq və eyni zamanda bədən tərbiyəsi və idmanın çox böyük əhəmiyyəti var. İdman bədənə normal və sağlam inkişafını təmin edir. İdmanda orqanizmə xüsusi olaraq hazırlıq keçir. Bu və ya digər sahədə orqanizmin maksimum imkanları istifadə olunur. İdmanın uşaqlar üçün təbii olmasının olduqca vacibidir. Uşaq dünyaya gəldiyi ilk günlərdən onun orqanizmi böyüklərə müqayisədə maddələr mübadiləsinin inkişaf sürətinə görə xeyli fərqlənir. Qeyd edim ki, uşaqlarda dayaq-hərəkət sisteminin normal inkişafı və formalaşması yetkinlik yaşına çatmaqla əlaqədardır. Yəni, dayaq-istinat sistemi ən azı 14-16 yaş dövrünə qədər inkişaf edir. Bu isə onun göstərir ki, bu yaşlarda qədər uşaqların inkişaf

Mütəxəssislər mövzuya aydınlıq gətirirlər

fına daha çox diqqət etmək lazımdır. Onları ağır idman növlərinə cəlb etməmək olmalıdır. Çünki bədənə maksimal imkanları səfərbər etmək üçün bədən yetişmiş şəkildə olmalıdır. Ona görə də yetişməmiş orqanizmə əlavə yük və gərginlik yaratmaq bəzən sonradan uşaqların böyümə və inkişafında problemlərə və xəstəliklərə, ağır fəsadlara gətirib çıxara bilər.

Uşağın 12-13 yaşından tez boks, güləş və karate idman növlərinə başlaması yaxşı deyil. Çünki bu yaşda sümüyün inkişafı hələ tamamlanmamış olur və bədənə ağırlıq salın bu idman növü uşaq üçün zərərli ola bilər. Xüsusilə bu dövrdə uşağın başlayacağı idmanın, onun fiziki quruluşuna uyğun olub-olmaması çox əhəmiyyətlidir. Gənclik dövrü ümumiyyətlə, komandalı idman növləri üçün uyğundur. Ancaq seçilən idmanla bağlı olaraq təbii istiqamətli məşqlərin edilməsi doğru deyil. Bu vəziyyət uşağın skelet sistemi üçün mənfi təsir yarada bilər. Çünki skelet sistemi çox həssasdır, böyümə vaxtı deyilən boy uzanma və inkişaf vaxtı, yüklənmədən və zədələrdən mənfi təsirlənə bilər. Bunun üçün ailələr 14 yaşından əvvəl qız, ya da oğlan uşaqlarının ağırlıqlarla müşayiət olunan işlərə icazə verməməlidir.

Uşaqlar professional idmanla məşğul olmaq üçün yaşlarına uyğun və təcridlik prinsipi ilə məşqlər aparılmalıdır. Məsələn, elə uşaqlar var ki, boyu imkan verir o basketbola məşğul olsun, eləsi də var ki, onun əzələləri yaşlılarla müqayisədə xeyli böyükdür. Bu halda onun daha çox güc tələb edən idman növü ilə məşğul olması mümkündür. Və ya ağır atletikaya uyğundursa, o idman növü ilə də məşğul olması məsləhətdir. Uşağı imkanlarından çox yükə məruz qoymaq təbii ki, onlarda böyümə və inkişafa əlaqədar çox pis nəticələrə gətirib çıxara bilər. Uşağın hansı idman növü ilə məşğul olmasından asılı olma-yaraq məşqçi-müəllimlər məşqlərə

son dərəcə həssaslıqla yanaşmalı və qoruyucu rejimə riayət etməlidirlər. Sizə bir hadisəni danışım. Bir neçə il əvvəl karate ilə məşğul olan bir uşaq məşq zamanı özündən böyük uşaqla tətamiyə çıxıb və böyük uşaq balacanı ağır fəndə salaraq onun onurğa sümüyünü zədələyib. Baxın, görürsünüz, xırda bir məşqçi-müəllim səhlənkarlığı böyük bir faciyyəyə yol açdı, bir uşaq ömürlük şikəst olmasın gətirib çıxartdı. Fürsətdən istifadə edib “Azərbaycan müəllimi” qəzeti vasitəsilə valideynlərə müraciət edirəm. İdmanla məşğul olan uşaqları izafi yükləməməyə. Əziz valideynlər, uşaqların taleyi sizdən asılıdır. Bu məsələdə ehtiyatlı və diqqətli olun!

“İdman növü ilə məşğul olmağa başlama yaşı mövcud əsasnamələrlə tənzimlənir”

“Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin 1 nömrəli İxtisaslaşdırılmış Olimpiya Ehtiyatları Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin direktor müavini, əməkdar bədən tərbiyəsi və idman xadimi Əli Musazadənin sözlərinə görə, hər bir uşaqın hansı idman növünə yararlı olmasını bilmək vacibdir. Bunu müəyyən etmək üçün idmana yazılan uşaqlar ilk vaxtlar 4-5 yaşlarından mütəlxə oyunlarla məşğul olmalıdır. Burada formalaşandan sonra onlar hər hansı bir idman növünə uyğun seçilərək idman

məşqlərinə cəlb oluna bilər. İdman növü ilə məşğul olmağa başlama yaşı mövcud əsasnamələrlə tənzimlənir. Məsələn, uşaqlar atletizmle 10-12, basketbola 7-8, boksda 13-14, velosipedlə 14-15, atletistik gimnastikayla 5-6, gimnastika ilə 6-7, avarçəkme ilə 12-14, xizək 6-7, futbolla 10-12, üzgüçülük 3-7, cüdoyla 8-10 yaşlarında məşğul ola bilərlər. Məşqçi hər bir uşağın fiziki hazırlıq səviyyəsini bilməlidir ki, normalativləri də buna uyğun verə bilsin. İdmanla məşğul olan hər bir kəs adi insanlardan fərqlənir. Ağır idman növü ilə məşğul olanlar mütəlxə ibtidai hazırlıq mərhələsini keçməlidir. Uşaqlar idman oyunları ilə kollektiv şəkildə məşğul olmalıdır. Bu mərhələdən sonra hər hansı bir idman növü ilə məşğul olması məşqçi-müəllimlərin seçimi əsasında həyata keçirilməlidir. Məşqçilər uşağa baxan kimi onun hansı idman növünə uyğun olmasını müəyyən edə bilərlər. Həmin kollektiv idman oyunlarının ibtidai mərhələsində bu uşaqlar müəyyən olunur. Müəllimlərin seçimi burada da əsas şərtlərdən biridir. Bir də idmanla məşğul olmağa başlayan idmançının həmin idman növünə olan sevgisi də çox önəmlidir. Məsələn, əvvəlki illərdə belə bir halla qarşılaşdırdım: bir uşaq var idi ki, onun boy-buxunu elə bil basketbolçu üçün yaranmışdı. 11 yaş var idi. Boyu isə yaşıdlarından xeyli uzun idi. Buna nə qədər deyirdik ki, basketbola məşğul ol, amma o başqa bir idman növünü sevirdi. Uşağın həmin idman növünə sevgisi bizi fikirlərə son qoydu. O, indi sevdirdi idman növü ilə də bir çox nailiyyətlər əldə edib. Ona görə bu məsələdə uşaqların həvəsi və sevgisi önəmli olmalıdır. Bəzən elə hallar da olur ki, valideyn məcburi uşağı idmana gətirir ki, arzudunu, övladını məşhur bir idmançı olsun. Görürük ki, uşaq bir neçə ay məşğul olsa da, məşqlərə candərdi yanaşır. Valideynə deyirik: uşağı götürün, həvəsi ilə məşğul olsun...

Deyərdim ki, idmanla məşğul ol-

mağa ən yaxşı vaxt 8, 9, 10 yaşlardır. Bu yaşlarda uşaq seçdiyi idman növünün arxasınca həvəslə getsə, məşqçi-müəllimin verdiyi tapşırıqları yerinə yetirsə, idman rejiminə əməl etsə, qidalanmaya fikir versə, məşqçi-müəllim uşağa tapşırılan norma yükünü gözləyə, həmin uşağı gələcəyin ən güclü idmançısı kimi görmək olur.

Hər bir uşaq yükləndikdə artıq yükə məruz qalır və gələcəkdə bu, çox böyük fəsadlara gətirib çıxara bilər. Məsələn, onurğa yırtılması, ayağı və yuxarı ətrafların sınıqları ola, körpüçük sümüyündə sınıqlar baş verə bilər.

Bir fərd 4 yaşından etibarən idman etməyə başlaya bilər

Bu yaşlarda uşaqlar fərdi işlərdən çox qrup idmanlarına istiqamətləndirilir. İdmana təzə başlayan bir uşaq 2 il ibtidai hazırlıq qruplarında məşğul olmalıdır. Burada onların həftəlik yükü az olur. Sonra onlar təlim-məşq qruplarına cəlb olunurlar. 2-3 ildən sonra bu uşaqlar təkmilləşmə qruplarına keçirilirlər. Təkmilləşmə qrupları da üç ildən ibarətdir. Təlim-məşq qrupları artıqca həftəlik idman yükü də artır.

Uşağın professional idmançı olmasını istəyirsinizsə, əvvəlcə bu yola doğru addım atmaq lazımdır. Çox çətin olduğunu qəbul etməli olmalıdır. Səhv istiqamətləndirmə idmandan soyunması və uzaqlaşmasına səbəb ola bilər. Əgər məqsəd uşağın professional idmana yönəlməsini təmin etmək deyilsə, hər yaşda istədiyi idmana başlanmalıdır. Ancaq burada əhəmiyyətli olan ona uyğun bir program seçilməsi və xüsusi məşqlərə erkən dövrdə deyil, sonrakı dövrdə başlaması gərəkdir. Yaşın da nəzərə alınması mütəlxə lazımdır.

10 və yuxarı yaşda uşaqlar əvvəlki yaşlarda başladıkları idmanları daha mütəlxək davam etdirə, atletizmə, güləşə başlaya bilərlər. Bir neçə il sonra isə güc tələb edən boks, taekvondo və karatəyə də keçə bilərlər.

“Bir şair ömrünü yaşatmaq üçün”

Rəşad ZİYADOV

İyunun 2-də Bakıdakı 13 nömrəli tam orta məktəbdə xalq şairi, Prezident təqaüdü Nəriman Həsənzadə ilə görüş keçirilib. Məktəbin kiçik akademiyasının “Mütaliə sevdələr” kafedrasının təşkilatçılığı ilə baş tutan “Bir şair ömrünü yaşatmaq üçün” adlı tədbiri giriş sözü ilə direktor Yaquət Sadiqova açaraq xalq şairi Nəriman Həsənzadə ilə bu görüşü yüksək qiymətləndirib. Bildirib ki, Azərbaycanın xalq şairi, dramaturq Nəriman Həsənzadənin insanlara bahar ovqatı gətirən şeirləri sayısız-hesabsız olduğu qədər, xalqın ona olan sevgisi də hesabla gəlməzdi.

Tədbirin aparıcıları şairin keçdiyi ömür yolundan danışdılar. Qeyd olunub ki, Nəriman Həsənzadənin xarakterindəki səmimiyyət, təbiilik, dilinin şirinliyi əsərlərində də aydın hiss olunur. Onun yaradıcılığı

ilə şəxsiyyəti bir-birini tamamlayır. Bəlkə elə ona görə o, bu qədər sevilir.

Yüksək istedadını əməyi və zəhməti hesabına ortaya qoymağa nail olan, geniş təfəkkürlü, zəngin dünyagörüşlü pedaqoq, xalq şairi, əməkdar incəsənət xadimi, gör-

kəmli alim Nəriman Həsənzadə yaradıcılığının bütün dövrlərində zamanın nəbzini tutmağı bacarıb. O, “Nəriman”, “Kimin sualı var”, “Zümrüd quşu”, “Poylu - beşiyim mənim”, “Vətənsiz”, “Şahid ol, günəş”, “Nuru Paşa” və s. poemaları, yüzlərlə dərin məzmunlu şeirləri,

“Pompeyin Qafqaza yürüşü”, “Atabəylər” kimi əsərləri ilə Azərbaycan ədəbi irsini zənginləşdirib.

Sonra Nəriman Həsənzadənin yaradıcılığına həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

Tədbirdə iştirak edən 182 və 217 nömrəli tam orta məktəblərin direktorları Zinyət Tağıyeva, Bənovşə Cəfərova şairin həyat və yaradıcılığından söz açdılar.

Məktəbin şagirdləri şairin şeirlərini söyləyib, onun sözlərinə bəstələnmiş “Fikir elmə”, “Çağır məni”, “Sən bağışladın” mahnılarını səsləndiriblər. Onlar şairin yazdığı “Vətən”, “Ayrılıq” və “Ana” şeirləri mövzusunda aparıcıları tədqiqat işlərini nümayiş etdiriblər.

Sonda xalq şairi Nəriman Həsənzadə çıxış edərək təşkilatçılara minnətdarlığını bildirib və tədbir iştirakçılarına yazdığı yeni şeirlərdən söyləyib.

Zona birinciliyinin qalibləri bəlli olub

Paytaxt məktəbliləri arasında “Gənc xilasedici və yangınsöndürən” VI respublika yarışlarının Bakı şəhəri üzrə zona birinciliyi keçirilib.

Yarışda Bakı şəhərindəki 39, 51, 56, 141, 149, 164, 220, 225, 243, 276, 281, 288 və 309 nömrəli tam orta məktəblərin komandaları qalibiyyət uğrunda mübarizə aparıb.

Birincilikdə Bakı şəhəri ilə yanaşı, Sumqayıt şəhər, Abşeron və Xızı rayonlarının da məktəbliləri qüvvələrini sınayıblar. Birincilikdə 17 məktəb komandasını ümumilikdə 119 məktəbli təmsil edib.

Yarışlar “Yangın estafeti”, “Məncələr zolağı”, “Gənc ekspertlər” üzrə üç mərhələdə keçirilib. Gərgin mübarizə və sağlam rəqabət şəraitində keçirilmiş yarışlarda qaliblər münisiflər heyəti tərəfindən müəyyən edilib.

Sumqayıt şəhər 43 nömrəli məktəbin komandası I, Xətai rayonu 56 nömrəli orta məktəbin komandası II, Nizami rayonu 220 nömrəli məktəb-liseyin komandası isə III yerə layiq görülüb. Bu ko-

mandalar “Gənc xilasedici və yangınsöndürən” yarışları üzrə respublika birinciliyində iştirak etmək hüququ qazanıblar.

Qalib komandalar kubok və diplomlarla mükafatlandırılıblar.

Yarışların respublika birinciliyi 25 iyun-2 iyul tarixlərində Qəbələdə keçiriləcək.

Qeyd edək ki, “Gənc xilasedici və yangınsöndürən” VI respublika yarışları Təhsil, Fövqəladə Hallar, Gənclər və İdman nazirliklərinin birgə əmrinə əsasən, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Bakı Regional Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Yarışların keçirilməsində əsas məqsəd yeniyetmə və gənclərin fəvqəladə hallara hazırlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi, məktəblilərin şəxsi və ictimai təhlükəsizliyə məsuliyyət hissini artırılması, gənc nəslə hərbi vətənpərvərlik ruhunun aşılanması və məktəblilər arasında sağlam həyat tərzinin təbliğ olunmasından ibarətdir.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Baş redaktor	Nurəddin Heydərov	538-21-66
Baş redaktor müavini	Sarvan İbrahimov	s.ibrahimov@muallim.edu.az 538-21-55
Məsul katib	Elman Əbdülov	e.abdulov@muallim.edu.az 510-68-73
Elm və təhsil şöbəsi	Yusif Əliyev	y.aliyev@muallim.edu.az 538-51-41
Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi	Oruc Mustafayev	o.mustafayev@muallim.edu.az 538-67-41
İnformasiya şöbəsi	Niyazi Rəhimov	n.rahimov@muallim.edu.az 538-51-41
Gənclik və yaradıcılıq şöbəsi	Samirə Kərimova	s.kerimova@muallim.edu.az 539-19-74
Məktublər şöbəsi	Şakir Cəfərov	sh.cafarov@muallim.edu.az 539-64-00
Mühasibatlıq		539-67-74
Kompüter mərkəzi		539-07-98
Reklam və elanlar		539-20-77 (tel./faks)
Ünvan:	AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə	
	Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur	
	Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır	
Bank hesabımız	Azərbaycan Beynəlxalq Bankı “Mətbuat şöbəsi” Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881 M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944 S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X	
	“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası Hesab № AZ12 IBAZ38060019443164986216 VÖEN: 1300397831	
	Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6143, Sifariş 1642	
Məsul nəvbətçi:	N.Rəhimov	

“Uşaqlar yer üzünün bəzəyidir”

Zafər ORUCOĞLU

Lerik rayonunun Hamarat kənd tam orta məktəbində “Uşaqlar yer üzünün bəzəyidir” adlı tədbir keçirilib. Tədbiri məktəbin direktoru Güloğlan Hədiyev açdı. O, müstəqil respublikamızda uşaqlara böyük qayğının olduğunu bildirdi. Vurğulayıb ki, uşaq hüquqlarının müdafiəsi dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindədir. Valideynlərdən Mikayıl Orucov, Zaman Məmmədov, Fuad Hüseynov, Teyyub Qurbanov və başqaları uşaq və yeniyet-

mələrin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, təlim-tərbiyəsinin təşkili istiqamətində ölkə rəhbərliyinin apardığı siyasəti dəstəklədiklərini deyiblər.

Balaca məktəblilərin hazırladığı əyləncəli-musiqili proqram iştirakçılarının marağına səbəb olub. Onlar ulu öndər Heydər Əliyevə, Vətənə, Milli Ordumuza aid şeirlər söyləyib, “Hərəmir bir çiçək” adlı kompozisiya göstəriblər. Yaxşı oxuyan uşaqlara hədiyyələr verilib. Tədbir istedadlı uşaqların əl işlərindən təşkil olunmuş sergiyə baxışla tamamlandı.

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 5 nömrəli tam orta məktəbi 1995-ci ildə bitirmiş Nəsirov Namiq Vaqif oğluna verilmiş A-068493 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2011-ci ildə Məmmədli Namiq Namizət oğluna verilmiş B-208291 nömrəli diploma əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayonu İsgəndərli tam orta məktəbini 2013-cü ildə bitirmiş Aslanov Tahir Nəsrəddin oğluna verilmiş A-231425 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 270 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Novruzov Azad Əbülfət oğluna verilmiş B-167064 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

M.Ə.Sabir adına Bakı Pedaqoji Texnikumu (indiki ADPU-nin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kolleci) tərəfindən 1995-ci ildə İmanova Ülvyyə Azad qızına verilmiş AB-II-017196 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

A.Zeynallı adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbi tərəfindən (Azərbaycan Milli Konservatoriyası tərkibində Musiqi Kolleci) 1989-cu ildə Əliyeva Səvdə Rafiq qızına verilmiş MT-I-293813 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2001-ci ildə Mustafayev Azər Kamal oğluna verilmiş AB-I-083044 nömrəli fərqlənmə diplomunu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Culfa rayonu Boyəhməd kənd orta məktəbinin IX sinfini 1993-cü ildə bitirmiş Quliyev Həbib Telman oğluna verilmiş A-005626 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Odclar Yurdu Universiteti tərəfindən 2005-ci ildə Ağazadə Rübəbə Bağır qızına verilmiş B-047277 nömrəli diploma əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Slavyan Universiteti Məktəb-Lisey Kompleksini 2014-cü ildə bitirmiş Xəlilov Emin Zakir oğluna verilmiş A-322821 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 216 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Cəlilov Ərəbşah İrənşah oğluna verilmiş 015003 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir rayonu Pirili kənd tam orta məktəbinin VIII sinfini 1988-ci ildə bitirmiş Hüseynova Validə Nurəli qızına verilmiş 200547 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 20 nömrəli məktəb-liseyi 2015-ci ildə bitirmiş Mehdiyev Elmür Aman oğluna verilmiş A-412487 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 162 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Mirzəyeva Elnarə Nadir qızına verilmiş A-452545 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəki şəhər 11 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Rəsulov Samir Elçin oğluna verilmiş A-376858 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ordubad rayonu Nüs-nüs kənd tam orta məktəbini 2003-cü ildə bitirmiş Əliyeva Şəfa Əvəz qızına verilmiş A-733397 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 201 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Bayramova Kəmalə Bayram qızına verilmiş A-683479 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Özal Türk Liseyi Lənkeran filialını 2009-cu ildə bitirmiş Aslanlı Anar İlham oğluna verilmiş B-627785 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Tahirova Fidan Arif qızına verilmiş A-009295 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2013-cü ildə bitirmiş Hüseynova Alagöz Famil qızına verilmiş A-355129 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 250 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Əliyeva Zivər Gənc qızına verilmiş B-011899 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 56 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Tarıverdiyev Kamran Eynulla oğluna verilmiş A-584789 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağstafa şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2009-cu ildə bitirmiş Kərimov Cəfər Hidayət oğluna verilmiş A-803527 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 255 nömrəli tam orta məktəbi 1994-cü ildə bitirmiş Kərimova (Əliyeva) Arzu Səlim qızına verilmiş 005 nömrəli attestat əvəzi arayış itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kirovabad Baza İnşaat Texnikumu (Gəncə Humanitar Kolleci) tərəfindən 1990-cı ildə Allahverdiyev Xəlil Hüseyn oğluna verilmiş HT-I-544351 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayonu Təzəkənd kənd tam orta məktəbini 1984-cü ildə bitirmiş Qəhrəmanova (Quliyeva) Çimnaz Hüseyn qızına verilmiş 926812 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Zərdab şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Qurbanzadə Vüsal Cəlal oğluna verilmiş B-521199 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Slavyan Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Qənbərlı Ramil Cəsarət oğluna verilmiş A-084448 nömrəli bakalavr diplomunu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Odclar Yurdu Universiteti tərəfindən 2004-cü ildə Abdueva Təranə Məhəmməd qızına verilmiş BB-II-007979 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 246 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Əliyev Ağsa İsa oğluna verilmiş B-186621 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xocavənd rayonu Muğanlı kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Qasımzadə Ziyəddin Rizvan oğluna verilmiş B-411137 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 272 nömrəli tam orta məktəbi 1999-cu ildə bitirmiş Hacıyeva Nərgiz Ənvər qızına verilmiş A-278586 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli rayonu Muradxanlı kənd tam orta məktəbini 1988-ci ildə bitirmiş Əhmədova Mehparə Əhməd qızına verilmiş AK-321670 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 12 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş İmanova Vüsalə Suliddin qızına verilmiş A-049638 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Yardımlı rayonu Vərgözü kənd tam orta məktəbini 2008-ci ildə bitirmiş Tağızadə Elməddin Pənah oğluna verilmiş B-561712 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Beynəlxalq Universiteti tərəfindən 2002-ci ildə Abdullayev Elnur Elxan oğluna verilmiş A-116464 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 213 nömrəli tam orta məktəbi 1991-ci ildə bitirmiş Həşimov Vahid Vəli oğluna verilmiş AN-142024 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 181 nömrəli tam orta məktəbi 1979-cu ildə bitirmiş Əmirova İradə Xanım qızına verilmiş 350121 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qazax rayonu Quşçu-Ayrım kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2014-cü ildə bitirmiş Allahverdiyev Kənan Hacıkerim oğluna verilmiş A-468651 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qazax şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Teymurova Bəsti Teyyub qızına verilmiş B-143379 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Xamitova Nəttə Adelzəyə qızına verilmiş MNB-015456 nömrəli magistr diplomunu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Quba şəhər Texniki Təməyüllü Liseyi 2004-cü ildə bitirmiş Məmmədov Anar Rəhman oğluna verilmiş A-668958 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbi 2016-cı ildə bitirmiş Fərəcəliyeva Fidan Ramin qızına verilmiş A-520272 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayonu Çəmənli kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş Hüseynova (Əzimova) Şəhri Hüseynəli qızına verilmiş B-458756 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Babək rayonu Yarımcı kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2006-cı ildə bitirmiş Babayev Rəyay Məhəmməd oğluna verilmiş 277723 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Babək rayonu Nehrəm kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Ələkbərov Mürsəl Fəxrəddin oğluna verilmiş A-507117 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Babək rayonu Qaraqala kənd tam orta məktəbini 2004-cü ildə bitirmiş Həsənov Səbuhi Muxtar oğluna verilmiş B-746672 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Tibb Məktəbi tərəfindən 1985-ci ildə Mürədov Valeh Ömər oğluna verilmiş 3T-049203 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Məmmədova Ləman Cəbrayıl qızına verilmiş 346291 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 17 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Qasımlı Sahil Əkbər oğluna verilmiş A-491446 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 114 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2009-cu ildə bitirmiş Şəfiyeva Gülnar Şəfi qızına verilmiş A-757343 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı Dövlət Universiteti nəzdindəki “Gənc istedadlar” liseyinin kollektivi liseyin direktor müavini Çingiz Cəlilova bacısı

MƏNZƏR XANIMIN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

132-134 nömrəli təhsil kompleksinin kollektivi veteran müəllim

CƏMİLƏ ƏLİYAR-ZADƏNİN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

LearnEnglish

Myths and legends – North America

by Cath McLellan

Activity 1

Before you read, decide which word or words go with which meaning.

1. chief 2. chimney 3. feathers 4. play a trick on someone

- a. a very important person or a leader of a group
- b. make someone believe something that is not true, often as a joke
- c. part of a building which smoke from a fire can escape through
- d. the soft things that cover the wings and body of a bird and help it fly

The Raven

Many years ago, the Raven was a beautiful bird, white like the snow. The Raven liked playing tricks on people. At that time, the world had no light and everything was dark. A bad chief had all the light from the world hidden in a wooden box. This was because he didn't want to share the light with other people.

The bad chief had a daughter, who was very beautiful. The Raven decided to play a trick on them. One day, the daughter was drinking water from the river. The Raven turned into a leaf and the daughter drank the leaf with the water.

Soon, a baby grew inside her. When the baby was born, he looked very strange, because he looked like a bird. But the chief was very happy, and he loved playing with his grandson. The baby loved the wooden box more than anything. One day, the chief gave him the box to play with for a minute.

At that moment the grandson turned into the Raven again and, holding the box, flew out the chimney to the sky. However, as the Raven passed through the chimney smoke, he turned black. The Raven opened the box and all the light inside fell into the sky. From that day the world was not dark any more, and the Raven's feathers were black.

Activity 2

Choose which sentence describes the story the best.

- a. The Raven turns into a baby and steals a box.
- b. The Raven plays a trick on the chief and the world has light again.
- c. The Raven changes colour.

Activity 3

Choose the best answer, a, b or c, to complete each sentence (1–5).

1. In the past, ...
 - a. the Raven liked the snow.
 - b. the Raven was a different colour.
 - c. the Raven didn't like people.
2. The chief's daughter ...
 - a. liked playing tricks on people.
 - b. was washing in the river.
 - c. was very attractive.
3. The baby ...
 - a. looked different from most babies.
 - b. liked birds a lot.
 - c. loved playing with his grandmother.
4. The chief ...
 - a. gave the wooden box to his grandson for a short time.
 - b. knew that his grandson was really the Raven.
 - c. was a kind person.
5. The Raven ...
 - a. was smoking when he flew out the chimney.
 - b. didn't share the box with other people.
 - c. put the light back into the world.

© Hannah Eaton/British Council

Activity 4.1

Match the relative pronouns (1–5) with how we use them (a–e).

1. who	a. for places
2. where	b. for things
3. when	c. for people
4. which	d. for possessive meaning
5. whose	e. for time

Activity 4.2

Now use the relative pronouns to complete the sentences.

Example: *The chief had a daughter, **who** was very beautiful.*

1. This is the town I went to school when I was a child.
2. Janet is the woman son goes to the same gym as me.
3. December is a month many people start thinking about buying Christmas presents.
4. The cakes they sell in my local bakery are really good.
5. I don't really like people tell lies.

Activity 5

Have you ever played a trick on someone? Why? What happened?

Activity 1
1. a; 2. c; 3. d; 4. b
Activity 2
b
Activity 3
1. b; 2. c; 3. a; 4. a; 5. c
Activity 4.1
1. c; 2. a; 3. e; 4. b; 5. d
Activity 4.2
1. where; 2. whose; 3. when; 4. which; 5. who

Answers

To find more English language activities visit
www.britishcouncil.org/learnenglish

Send your feedback to learnenglishprint@britishcouncil.org

© British Council 2017